

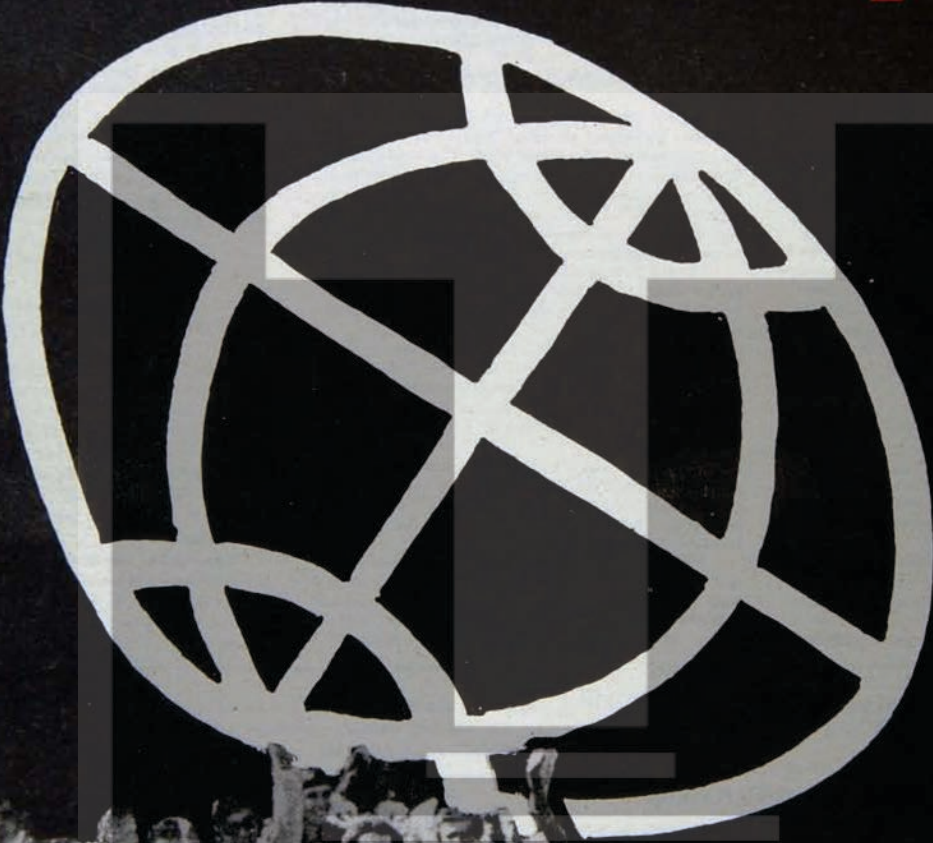
...9.11 m a z
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 38 - 30 ARALIK 1975 5 TL.

1975'de dünya ve türkiye

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIK POLİTİK TERCİHLERİN SONUCUDUR

Elektrik Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen Elektrik enerjisi konulu VII Teknik Kongre 24 Aralık Çarşamba günü çalışmalarına başlamıştır. Kongre'de Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'ın yaptığı konuşmanın bir özetini sunuyoruz:

"Kalkınmanın, çok kullanılan deyimle 'çağdaş uyurlaşma'nın temel unsurunun sanayileşme olduğu artık genellikle kabul ediliyor. Bütün geri kalmış ülkelerde bir sanayileşme tartışması ve çabası görülüyor. Sanayileşmenin temel unsurlarından birinin de enerji üretimi ve kullanımı olduğu da uzun izahlara gerek göstermeyecek kadar açıktır. Binlerce yıl üretimde ve ulaşımda kullanılan enerji organik enerji olmuştur; başta insanın kendi bedensel gücü ve ona yardımcı hayvan gücü olmak üzere.

Sanayi devrimine kadar üretimin çok sınırlı kalmış olması, ondan sonra ise muazzam bir sıçrama yapması bundandır. Buhardan elektrige geçilmesi bu sıçramayı büyütmüş ve hızlandırmıştır.

Bilimsel ve teknolojik önemin ilerlemesinin bir temel unsuru da her halde, atomik enerji kullanımının geliştirilmesi olacaktır. Atom enerjisi barışçı, üretici hedeflere tam koşulabildiği zaman teknolojinin ve üretimin yeni bir sıçrama yapacağına söylemek bir kehanet olmaz. Yalnız bu noktada dikkate alınması gereken bir sorun var : Toplumsal düzen sorunu. Mevcut ekonomik ve politik düzen böyle bir gelişme ve sıçramayı köstekleyebilir veya kolaylaştırabilir. Kapitalist sistem köstekleyici, sosyalist sistem kolaylaştırıcı bir rol oynar.

TÜRKİYE'NİN ENERJİ ALANINDAKİ GERİLİĞİ

Bu kısa tahlilden iki sonuç çıkıyor: Birincisi, kullanılan enerji çeşidi ve miktarı, yani niteliği ve niceliği sanayileşme ve daha genel olarak toplumsal gelişme ile doğrudan bağlantılıdır.

Türkiye'de enerji üretiminde kullanılan birincil enerji kaynaklarının aşağı yukarı üçte birinin odun ve tezek oluşu, kendi başına Türkiye'nin geriliğinin bir göstergesidir.

Türkiye Avrupa'nın büyük su potansiyeline sa-

hip ülkeleri arasında 3. sırayı aldığı halde bu potansiyelden faydalanma oranı yüzde dördü aşmamaktadır.

Yaptığımız kısa tahlilden çıkan ikinci sonuç, enerji üretimi ve kullanımı ile toplumsal düzen arasındaki bağlantıdır. Türkiye'de Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana yarım yüzyılı aşkın bir zaman geçtiği halde geri kalmışlıktan kurtulamamanın nedeni Türkiye'nin Emperyalist - Kapitalist dünya ilişkileri dışına çıkmamış olmasıdır.

Somut konularda, sanayileşmede, teknolojiye, enerjide dışa bağımlılık egemen sınıf burjuvazinin ve iktidarlarının bu genel politik tercihlerinin sonucudur.

ENERJİ ALANINDA DIŞA BAĞIMLILIK

Enerji alanında dışa bağımlılığın somut belirtileri açıkça görünüyor. Örneğin, Türkiye'nin sahip olduğu su potansiyelinden ancak yüzde 4 oranında faydalanırken, elektrik enerjisi açığını termik santrallerle kapatmak yoluna gidiliyor ve bu santrallerde petrol ürünlerine dayalı elektrik enerjisi üretimi yeğ tutuluyor. Burada petrol tekellerinin etkisini, onların çıkarlarının kollanmasını görmemek imkânsızdır.

Enerji konusunda dışa bağımlılık bir de barajların ve onlara bağlı olarak hidroelektrik santrallerin inşasına ortaya çıkmaktadır. Bu, teknoloji transferi konusudur. Şimdiye kadar 44 baraj yapılmıştır. Bu kadar çok baraj yapımı durumunda, zamanla dışa bağımlılığın azalması ve giderek bu işin teknolojisini artık kendimiz üretir hale gelmemiz gerekirdi. Böyle olmamıştır ve 45. barajın yapılması halinde yine yabancı proje ve yapım firmalarına, yabancı uzmanlara baş vurulacaktır.

Diğer bir konu nükleer santrallerdir. Nükleer santraller bugün Türkiye için bir lüks sayılabilir. Ama çok kullanılan deyimle "çağdaş uygarlık" a ulaşacak işek en ileri teknolojiyi ve enerjiyi üretebilir ve kullanabilir duruma gelmeliyiz.

Türkiye'nin çağdaş teknoloji üretememesinin sebebi Türkiye'nin geri kalmış bir ülke olması dolayısıyla gerekli teknik, uzman kadrolarının bulunmamasıdır. Türkiye'de yaklaşık 150.000 teknik eleman vardır. Bu teknik elemanlar kaynağından, teknoloji

üreten kadroları yetiştirmek ve kendi teknolojisini kendimizin üretmesi sürecine girmek için yararlanılabilir. Böyle oluyorsa bunun nedeni Türkiye'nin dışa bağımlılığıdır. Dışa bağımlılığın nedeni ise kapitalist düzen ve onun egemen sınıfı burjuvazi ve politik iktidarlarıdır.

ENERJİ AJANSI VE TÜRKİYE

Enerji konusunda dışa bağımlılığın son belirtisi Türkiye'nin Uluslararası Enerji Ajansı'na katılışıdır. Enerji Ajansı'na katılmakla Türkiye, petrol üreten Avrupa ülkelerinin karşısında yer almış olmaktadır. Bu nedenle, Ajans'a üye olmak, Türkiye'nin güncel çıkarlarına ve bugünkü iktidarı gerçekleştirmek istediği politikaya dahi ters düşmektedir.

Kaldı ki, Enerji Ajansı'na katılıp, gelişmiş emperyalist - kapitalist ülkeler arasında yer almakla Türkiye, tüm anti - emperyalist, ilerici 3 dünya ülkelerinin de karşısına düşmektedir.

KÖKLÜ ÇÖZÜM

Son olarak, Rapor'un sonunda yapılan önerilere ilişkin olarak bir noktanın üzerinde kısaca durmak istiyorum :

Önerilen enerji politikasını ve tedbirleri iktidara yaptırabilmek, devlet aygıtını o yönde işletebilmek için işçi ve emekçi halk kitlelerinin, tüm ilerici, demokratik güçlerin iktidarı üzerinde baskı ve etkilerini göstermeleri gerekir. Bu baskı ve etkileme güçlendiği oranda önerilen işleri yapmaya iktidarı itilebilir. Tüm ekonomik, teknolojik ve sosyal sorunların çözümü son tahlil de siyasal iktidarı soruna bağlıdır.

Sorunların temelden çözümü ve halk yararına bir yönetimin gerçekleşmesi ise, iktidarı sınıf niteliğinin değişmesiyle, yani işçi sınıfı ve müttefik emekçi kitlelerin iktidarı almalarıyla ancak mümkün olacaktır.

TIP GENEL BAŞKANI BORAN'IN İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA ÇEKTİĞİ TELGRAF:

SALDIRILARIN KAYNAĞI BUGÜNKÜ İKTİDARDIR

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran Partinin Seydişehir İlçe binasına yapılan saldırı ve birkaç parti üyesinin dövülmesi konusunda İçişleri bakanı Oğuzhan Asiltürk'e aşağıdaki telgrafı göndermiştir.

İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk,
ANKARA

Partimizin Seydişehir İlçe Örgütü binası 23 Aralık 1975 Salı günü sabahı saat yedide, Ankara'dan gelen bir komando grubu ile ilçedeki MHP'ilerin saldırısına uğramış, bina taşlanmış, Parti tabelası sökülüp alınmıştır. Sökülen tabele sonra Alüminyum fabrikasının önüne götürülmüş, işçilerin fabrikaya gir-

meleri engellenmiş, Parti üyesi birkaç işçi dövülmüştür. Bu kanunsuz olaylara güvenlik kuvvetlerinin müdahalesi olmamış, seyirci kalmışlardır. Partili arkadaşlar olayı savcılığa intikal ettirmişlersede Savcılık makamı da hiç bir işlem yapmamıştır.

Hükümet yetkilileri şiddet olaylarına müsaade edilmeyeceği, devletin bu gibi hareketleri önleme gücünde olduğu ve önleyeceği yollu beyanları tekrar ededikleri halde saldırı ve şiddet hareketleri sürüp gitmektedir. Can güvenliği kalmadığı gibi Anayasaca demokratik rejimin, iktidarda veya muhalefette olsunlar, vazgeçilmez unsurları olarak kabul edilen partilerin varlığı da tehdit altına girmiştir. Bu açıdanda durum son derece ciddidir. Saldırının, hükümet ortağı ve Genel Başkanı Başbakan yardımcısı olan bir parti mensuplarından geliştiği bu ciddiyeti daha da artırmaktadır.

Genel olarak hükümetin, özel olarak Bakanlığınızın sorumluluğunu hatırlatır ve Seydişehir C. Savcısına ve güvenlik kuvvetleri makamlarına saldırının failerinin muhakkak yakalanması ve adalete teslim edilmeleri konusunda ivedi emir vermenizi talep ederim.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
GENEL BAŞKANI
Behice BORAN

YORUYUS HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat Sargın
Genel Yönetmen: Umur Coşkun
Genel Yayın Yönetmeni: Metin Cuihaoglu
Yayın Yönetmeni: Yardımcısı: Mehmet Akozer
Yazıştırmaları Müdürü: Tamer Tuncel
Teknik Sekreterler: Uğur Okman
Akın Ertek
Kapak Düzeni: İbrahim Niyazioğlu
Montaj : Fâruk Obus

İstanbul Temsilcisi: Hacı Kantarcı
Piyerloti Cad. 2/1
Cemberlitaş
İzmir Temsilcisi: Aydan Gedikalı
Eskişehir Temsilcisi: Vedat Baranoglu
Bursa Temsilcisi: Cengiz Koc
Adana Temsilcisi: Ceyhan Can
Diyarbakır Temsilcisi: Ruhl Koc
Avrupa Temsilcisi: Raşit Kaya
19 Rue Emile Dubois
75014 Paris

ADRES: ANKARA: KONUR SOKAK 15/8
KIZILAY TEL: 17 45 81
İSTANBUL: PİYERLOTİ CAD.
2/1 ÇEMBERLİTAŞ

İLAN KOŞULLARI:

Arka kapak renkli: 7500 T.L.
Arka kapak siyah beyaz: 6000 T.L.
İç sayfalarda sütun santimi: 20 T.L.
İç sayfalardaki yayın ilanları % 50 indirimlidir.

İstanbul Dağıtım: Fuat Bute
Ege Dağıtım: DATİC

Baskı: Daily News Web-Orset Tesisi

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık : 200 TL.
6 aylık : 100 TL.

KARANLIĞI YARAN AYDINLIK

YALÇIN KUÇUK

1975 kanlı bir yıl oldu. Karanlık bir yıl oldu. Sermayenin baskı ve şiddeti arttı. Ancak bütün baskı, şiddet ve karanlığa karşın, 1975 yılında büyük bir açıklık ortaya çıktı. Şiddetin karanlığında aydınlık belirdi. Saflar netleşti. Toplumun en geri sınıfları birbirine yaklaşıırken, en ileri sınıfı belli bir siyasal örgütün disiplini altında canlılık ve etkinliğini artırmaya başladı. Demokratik eylemlerin işçi sınıfı hareketi ile kurmak zorunda olduğu bağ ön plana çıktı. Reddedilemez bir hale geldi. İşçi sınıfı hareketinin, demokratik kütlelerle geliştirdiği diyalektik ilişki, gerici ittifakta sarsıntılara yol açtı. 1975 yılı sonuna doğru gerici ittifak gerilemek zorunda kaldı. 1975 yılında aydınlık karanlığı yarmaya başladı.

Bin dokuz yüz altmış yıllarının devrimci gelişiminden sonra gelen 12 Mart şiddeti iki buçuk yıldan uzun sürdü. 1975 başında tezgahlanan yeni bir faşizm denemesinin çok daha kısa bir zamanda geriletileceği anlaşılıyor. 12 Mart denemesinde devlet legalitesi zorlandı. 1975 denemesinde devlet legalitesi bir kenara atıldı. Karanlık denemede, devletin sınıfsal niteliği, köklerin dışında herkesin görebileceği bir açıklık kazandı. 12 Mart baskı örneklerini bir sıkıyönetim şemsiyesi altında uyguladı. 1975 denemesi, bir sıkıyönetim ilanı girişiminden geri döndü. Silahlı kuvvetlerin tabanında devam eden radikalleşme, komuta kademesi için, sıkıyönetim ilanını riskli bir girişim haline getirdi.

12 Mart ve 1975 baskı rejimlerinde sanayi sermayesi, 1970 öncesi istek ve programlarından geri döndü. Vergi ve toprak reformu gibi özelemleri ile banka sermayesi ile arasındaki sürtüşmeleri gömmek ihtiyacını duydu. Daralan tabanını, en gerici sınıfsal ittifaklarla genişletmek için sermayenin daha geri kesitleriyle olan sorunlarını unuttu. Bu unutkanlığın yarattığı ekonomik fedakarlıklarını, emeğin sömürü oranını daha da artırarak kapatma yolunu denedi. 1975 yılının sonuna doğru, eski istek ve programını tekrar hatırlamak ve hatırlatmak zorunda kaldı. İşçi sınıfının ve dostlarının ustalıklı yürüttüğü direnişi anlamak zorunda kaldı. Özgürlüğün bir zorunluluk sorunu olduğu bir kez daha ortaya çıkmaya başladı. Sermayenin yapısındaki karanlığa karşı tutarlı direnişin, bir toplumu aydınlığa götüren tek yol olduğu bir kez daha ortaya çıkmaya başladı.

1975 yılının sonuna doğru, sermayenin çeşitli odaları, vergi reform tasarıları hazırlamak uğraşı içinde. İzmir Ticaret Odası böyle bir tasarı hazırladı. Tasarıda, tarım ve serbest meslek kazançlarından vergi alınması ile mevcut vergi veriminin büyük ölçüde artırılması önerisi yer alıyor. Kuşkusuz, ticaret ve sanayi sermayesi üzerindeki gelir vergisi yükünün azaltılması önerisiyle birlikte. Aynı "reform" tasarısında bir de, servet beyanlarının değiştirilmesi isteği var. Açıkça, "beyan dışı" kalmış kazançların servet beyanmalarına eklenebilmesi için, Maliye Bakanlığının kasalarında küflenmiş servet bildirimlerinin değiştirilmesine olanak tanınması isteniyor. Anlaşılan sermaye, servet bildirimlerinin açılacağından endişe ediyor.

Demirel, Halk Partisi ile Selamet Partisi'ni disiplin altına alabilmek için sıkıyönetim silahını kullanmak istedi. Güvenlik Kurulu üyelerinin ayrı ayrı onayını almadan önerisini Güvenlik Kurulu'na getirdi. Böylece sıkıyönetim silahını kullandı. Ama geri sınıfların kullandığı her silahın, her zaman istenmeyen bir etkiyi de beraberinde getirdiği bir kez daha belli oldu. Halk Partisi ile Selamet Partisi ürkütüldü. Yalnız ürkenler sadece ikisi mi? Kullanılan silahla birlikte silahlı kuvvetlerin üst kademesinin sıkıyönetim ilanını onaylamadığı da ortaya çıktı. Neden?

Bu soruyu sormak, bütün sınıfların hakkı. Her halde sermaye de bu soruyu soruyor. Cevapları bilinmez. Ama bilinen ve görünenler var. 1975 yılının ortalarına doğru sermayenin gündeme getirdiği ücretlerin dondurulması, özelemleri şimdilik, gerilemiş görünüyor. Sıkıyönetim olmadan ücretler dondurulamaz. İşçi sınıfı hareketinin bu canlılık ve direniş gücü karşısında, sıkıyönetimle ücretleri dondurmaya kalkışmak çok riskli bir deneme olmalı.

1975 yılının son haftasında Sanayiciler ve İş Adamları Derneği, ekonomi ve siyasal gelişmelerle ilgili bir rapor hazırladı. Bu raporun özeti şu: Özel kesimin en büyük kapitalistlerini toplayan bu derneğin raporunda ortaya konan istekler, Adalet Partisi'nin liderliğindeki gerici ittifakı bozucu nitelikte. Vergi, toprak ve Ortak Pazar konusunda ortaya konan istekler, ancak MC Hükümetinin çözülmesi ile çözüm olanağına kavuşabilir. Bu ittifakla, istenilenleri gerçekleştirmek mümkün olmaz.

Ancak MC Hükümetinin çözülmesiyle ortaya konan isteklerin otomatik olarak bir çözüme ulaşacağını düşünmek için de bir neden yok. Çünkü sermayenin vergi, toprak ve Ortak Pazar'la ilgili istekleri, Halk Partisi'ni de aşan bir niteliğe sahip. Sermayenin ekonomik isteklerindeki açıklık Halk Partisi'nin ekonomik programındaki açıklığı geride bırakıyor. Fakat bu durum, büyüksermayenin, karşılaştığı sorunları çözmek için Halk Partisi'ne umut bağladığını gösteriyor. İşçi sınıfının, müttefiki demokratik kütlelerle birlikte gösterdiği direniş, Halk Partisi'ni sermayenin umudu haline getiriyor. Ortada böyle bir zorunluluk var. İzlenen ince iç ve dış politika, Halk Partisi'nin, böyle bir zorunluluktan şikayetçi olmadığı izlenimi veriyor.

1975 yılının başında tezgahlanan karanlığın 1975 yılının sonlarına doğru yarılmasıyla ortaya çıkan bu aydınlık safların netleşmesinde büyük bir role sahip. 1975 yılında işçi sınıfı içindeki sosyalistleşme süreci, her gün yeni bir örnekle somutlaşan bir hız kazandı. 1975 yılında işçi sınıfı hareketi içinde sosyalist parti sorunu geride kaldı. Artık sosyalist ideolojiye kazanılan işçiler için bir parti seçme sorunu yok. Sosyalist işçiler, partilerini biliyorlar. Partilerine sahip çıkıyorlar. En bilinçli kesimlerde en hızlı bir biçimde.

İşçi sınıfı hareketi içinde hızlanan bu süreç, işçi sınıfının müttefiki diğer emekçiler ve demokrat kütlelerde de yansımaya buluyor. Artık "sosyalist hareketin bölünmüşlüğü" tezi ile parti ve sosyalizm düşmanlığıyla özdeşleşen küçük burjuva gevezeliklerinin de alanı daraldı. Goşizmin, sosyalizm düşmanı niteliği, daha geniş kütlelere yayılmaya başladı. Bunda goşizmle mücadelenin pasifizm olmadığını gösteren somut tutumun rolü büyük oldu. Parti ve sosyalizm düşmanı maceracılar, bir-iki örgüt çözüldü. Maoculuk ise tam bir polis oyunu niteliğine büründü. Sermayenin özenle koruduğu açık ve zengin bir provakasyon türü oldu.

Yeni yıla Türkiye böyle dönüyor. 1975 yılının ikinci yarısında işçi sınıfı hareketinin demokratik kütlelerle kurduğu diyalektik ilişki, sosyalist harekete büyük bir etkinlik kazandı. Bu etkinliğin sınırı yok. Yeni ve onu izleyecek yıllar, artan etkinliklere gebe. Yeni ve onu izleyecek yıllarda sosyalist hareket, işçi sınıfı ve demokratik yığınlarda yeni etkinlikler kazanacak. 1975 yılının ikinci yarısından itibaren atılan adımlar, yeni adımların daha da büyük olacağını gösteriyor. 1976 yılının, Türkiye toplumuna, daha büyük sorunlar getireceği bugünden belli oluyor. 1975 yılının deneyimi ise, bu sorunlarla mücadelenin Sosyalist hareket ekseninde etrafında gelişeceğini gösteriyor.

CHP GENEL SEKRETERLİĞİ ÇOK BOYUTLU BİR SORUN OLDU

Büyük sermaye Halk Partisine yeni bir genel sekreter ararken Ordu'nun üst kademelerinin görüşlerini yansıtan Yankı Dergisi, MC Namara'nın "güvendiği kişi" olarak tanıtılan Atilla Karaosmanoğlu'nun "Ecevit'in yanında görev" almasının şampiyonluğunu üstlendi. İsmail Cem'in Politika Gazetesinde Ahmet Kahraman, Karaosmanoğlu'nun Halk Partisi'ne kazandırılması "operasyonuna" karşı çıktı. Ahmet Kahraman, "MC Namara'nın adamı CHP'ye kurtarıcı mı oluyor?" diye Karaosmanoğlu operasyonunu afişe etti.

12 Mart'ın ilk hükümetinde görev aldıktan sonra 11'erin başı olarak Erim hükümetinden ayrılan Karaosmanoğlu'na CHP, İş Bankası yönetim kurulu üyeliği verdi. Ancak sağlam bir gelir getiren bu görevi fazla çekici bulmayan Atilla Karaosmanoğlu, Mc Namara'nın başında bulunduğu Dünya Bankası'na döndü. Fakat zaman değişti ve gelişti. Şimdi Halk Partisi, iktidarın en güçlü adayı olarak görünüyor. Bu günlerde Atilla Karaosmanoğlu, Ecevit'e haber göndererek, "hizmet arzetti". Ecevit'in cevabı mesajı çok açık oldu: "Uğur Alacakaptan gibi bir ilçeye kaydolarak başlamak istiyorsa, buyursun. Bunun dışında hiç bir şey yapamaz mümkün değil".

Sermaye ve dış çevrelerin Orhan Eyüpoğlu'nun yerine en az onun kadar güvenilir bir genel sekreter aradığı bir sırada Karaosmanoğlu'nun girişimi Halk Partisi'nin bazı çevrelerinde tedirginlik yarattı. Yazar Ahmet Kahraman, bu tedirginliği şöyle dile getirdi: 12 Mart'ta reformcu başı olarak Amerika'dan getirilen Karaosmanoğlu'nun ekibiyle birlikte CHP'ye girmesi için CHP merkezinde ve muhalefette Deniz Baykal'a karşı olanların hazırlık yaptığı, alternatif oluşturduğu söyleniyor. 12 Mart'ta Türkiye'yi kurtarmakla görevlendirilen Karaosmanoğlu, şimdi de CHP'yi kurtarma görevini mi üstlendi acaba?"

Ecevit'in net ve kesin cevabı, Karaosmanoğlu operasyonu için ciddi bir engel olarak ortaya çıktı. Fakat aynı ekip, Halk Partisi ile ilgili olarak küçük de olsa bir adım attı. Karaosmanoğlu ekibinden eski planı ve şimdi Dünya Bankası uzmanı Necat Erder, CHP İstanbul örgütünün kontrolündeki İstanbul Belediyesi ile anlaştı. Erder, yakında Ahmet İsvan'a danışman olarak göreve başlayacak. Necat Erder Ahmet İsvan'a danışman olmak için Dünya Bankası uzmanlığından ayrılmaya karar verdi.

Dünya Bankası'nın Halk Partisi ile

ilgisi başka yerlerde de yansıma buluyor. Karaosmanoğlu'nun Ecevit'e hizmet arzettiği sırada Silahlı Kuvvetlerin en üst kademelerinin nabzını yansıtan Yankı Dergisi, "Erim'in talihsiz hükümetindeki görevinden sonra" Dünya Bankası'na dönen Karaosmanoğlu'nun "Ecevit'in yanında görev alabileceğini" yazdı. Ancak buna bazı Halk Partililerin kaçı çıkacağını ileri sürdü. Bu dileğini "Atilla Karaosmanoğlu gelecek seçimlerde Türkiye'ye dönüp CHP listesinde yer alırsa bu na kimsede şaşmayacak" şeklinde bitirdi.

Karaosmanoğlu, Dünya Bankası'nda önemli görevlerde bulunmuş bir kimse. Tito'nun Yugoslavyası ve Nasır'ın Mısır'ına gönderilen Dünya Bankası Misyonlarına başkanlık yaptı. Sedat'ın Sovyetlerle ilişkisini koparıp Amerika'nın yürüncesine girmesinden hemen önce de tekrar Mısır'a gitti. Dünya Bankası'nın bu tür misyonları ekonomik olmaktan çok siyasal nitelik taşıyan olaylar. Bu tür misyonlara, Amerika Birleşik Devletleri'nin güven duymadığı kimselerin baş-

kanlık yapamayacağı biliniyor.

Ahmet Kahraman'ın Karaosmanoğlu operasyonunu açıklamasından sonra Yankı Dergisi, yayına devam etti. Ordu'nun üst kademeleri ile yakınlığı ile tanınan Yankı Dergisi "şimdi CHP içinde bir grup Karaosmanoğlu'nu seçimler yaklaşırken CHP'ye kazandırmaya çalışmaktadır" diyor. Dergiye göre "CHP'nin parlak üyelerinden Deniz Baykal'da" Karaosmanoğlu operasyonuna katılanlar arasında.

Orhan Eyüpoğlu'nun zamanını doldurduğu tesinlikle ortaya çıkınca bazı çevreler Halk Partisi'ne güvenilir bir genel sekreter arıyor. Sermaye, içine kapanık ve sermayeden uzak görünmeye çalışan Deniz Baykal'a güvenmiyor. Eyüpoğlu ve İstanbul ekibinin gönlünde yatan Ali Topuz, Ancak fazla şans tanınmıyor. Bunun için İsmail Cem'in şöhretinden yararlanmak isteyenler de oldu. Bu arada Dışişleri Bakanlığı zamanında İstanbul'u hoşnut eden Turan Güneş üzerinde duruldu. Fakat kişiliğinden doğan bazı engeller bulunuyor. Karaosmanoğlu, sermaye, ordunun üst kademeleri ve dış çevrelerin anlaşabileceği bir isim olarak ortaya çıkıyor.

Ancak şimdilik Ecevit, bu operasyona yeşil ışık yakmak istemiyor. Bu Ecevit'in Dünya Bankası'na karşı olmasından ileri gelmiyor. Dünya Bankası ekibinden ve Halk Partisi'nin Samsun Senatör adayı Kenan Bulutoğlu, şu anda bir başka Dünya Bankası misyonu ile yurt dışında.

"Mademki sonunda centilmenlik anlaşmasına dönecektin, niçin baştan bu anlaşmayı ihlal ettin de meclisleri iki aydır çalışamaz halde bıraktın?.."

Bu soruyu Cephe dışından, biraz izan sahibi herhangi bir kişi sorsa mesele kalmayacaktı. Ancak bu soruyu soranların başında Cephe'nin iki ve dört numaralı ortakları gelince işler değişiyordu...

Yasama yılının açılışından tam 54 gün sonra ve 48'nci turda Cephe'nin büyük ortağı elleri havaya kaldırıp, CHP'nin Meclis başkanı adayı Kemal Güven'in başkan seçilmesini sağlayınca, yamadan geçilmeyen Cephe perdesi bir kez daha yırtıldı ve olanca tepişme, hurgür sahneye döktüldü.

Dokuz aydır Türkiye'nin geleceğine, demokrasiye, toplumsal gelişmesine ateş yağdıran Cephe ortakları, Meclis Başkanlığı seçimlerinde ortaya çıkan yeni durum üzerine, açık açık birbirlerine düştüler ve doğrusu birbirlerinin yüzüne çalacak kara konusunda da fazlaca müşkülât çekmediler...

Bir kısmına göre, Meclis Başkanlığı düğümünün geç de ve bu şekilde de olsa çözülmesi "akıl ve idrakin" gereği sayılırken bir kısmına göre olay daha değişti. MSP ve MHP yaygın organlarının ifadelerine göre, büyük ortak resmen, CHP'yi kendilerine "tercih" etmişti!..

Aslında karşılıklı suçlamaların hiçbirinde doğruluk payı yoktu. CHP'li Kemal Güven'in "geç de olsa" seçilmesinde ne "akıl idrakin" payı vardı, ne de, AP'nin eller yukarı yapmasının CHP tercihi ile ilgisi vardı... Sadece topyekün köşeye sıkışmışlardı. Ve bir anlamda da Millet Meclisinde azınlıkta kalmalarının aritmetiksel tablosuyla tanışmışlardı...

YİNE Mİ ANAYASA?..

Cephe'nin büyük başının, bir zamanlar pek sevdiği "226" rakamını bir yana itip, Anayasayı tahrip iştanından kaynaklanan "Canım 223 olsa ne olur;" şeklindeki ifadeleri, tembel ortaokul çocuğu tavrına hamledilecek şeyler değil.

Dokuz aydır ülkede her alanda bastığı yeri kurutan ve her yeni gün biraz daha eli kula bulanan demokrasi ve insanlık suçlusu Cephe organizasyonu, Millet Meclisinin karmaşık sayısal zemininde bile batmaya yüz tutmuştu... Ve bunun içindir ki, yavaş yavaş 226 tutkusundan vazgeçiliyordu. Büyük baş'ın şimdilik inebildiği rakam 223'dür. Ama ortakları arasında, bu sayının 1'e kadar indirilmesi yönünde niyet ve iştah taşıyan faşist azınlıklar mevcuttur.

CİNAYET-BASIN VE "İCRAAT..."

Geçtiğimiz haftayı da büyük bir kudurganlıkla kana bulayan faşist azınlıklar, Ankara'da Gazetecilik Yüksek Oku-

AYLIK CEPHE CANÇEKİŞİYOR

lun bahçesine devrimci Kenan Dayıoğlu'nun cesedini bıraktılar.

Faşist çetelerin uzantıları, cinayet gecesinin sabahı Seydişehir'e de ulaştı.

Ankara'dan sevk edilen faşist gürüha Seydişehir'deki bedelli çapulcular da, eklenince TIP Şube binasına daha sonra da işçilere saldırdı.

Görevleri, Başbakan Yardımcılığı koltuğunda oturan başları tarafından "Devlete Yardımcı Güçler" olarak ilan edilen MHP militanları, Seydişehir'de ortada işçileri görmedikleri zaman cirit attılar...

Bu olaylar zincirleme sürerken, MSP'nin İçişleri Bakanı Ankara'da kılın oynatmıyordu.

Bu yıl hac farizesini yerine getiremediğinden yakının genç mümin'in İçişleri Bakanlığı koltuğunda yapabildiği tek şey de cenazeye sela okumaktan öteye geçmedi...

BÜYÜK SERMAYENİN ÇARESİZLİĞİ...

Başta tekeller olmak üzere büyük sermaye gruplarının ülke ekonomisini, batağın makul bir yerinde hiç olmazsa istikrara kavuşturma çabaları sonuç vereceğe benzemektedir, çaresizliğin siyasal görüntüsünü ele vermektedir.

Kanla, baskıyla, ve demokrasiyi biraz daha tahrip yürütülmeye çalışılan faşist yönetim, kitlesel tabanının hergün biraz daha daralmasıyla meydana gelen hırçınlığı ve vahşeti yaşamaktadır; tabii çaresizliği de...

Geçtiğimiz haftanın başlarında CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in "Türkiye'de bir hükümet sorunu vardır" şeklindeki demeci, elbette belli çaresizlik zeminlerine dayandırılan muhtemel gelişmeler basamağının ilkini açıklıyordu. CHP Genel Başkanı "Biz hükümet

kurmasak da, ortada bir hükümet sorunu vardır" diyordu.

Ecevit "Bugünkü hükümetin 1977 Ekimine kadar iş başında kalabileceğini veya kalmamasının ülke yararına olacağını düşünün pekaz kimsenin bulunduğunu" sanıyordu.

CHP Genel Başkanı bunları söylerken elbette Cephe içi sirtüşmelerden yola çıkıyordu. Çünkü bu hükümetin yürümeyeceği, yalnızca muhalefet ortağı DP'den gelen temenniler olmaktan çok, bizatihi cephe partileri içinden gelen haberlerin antenlere takılmasıyla ilgiliydi.

CEPHECİLERİN BOĞUŞMASI

Haftanın başlarında Salı günü gecesi cephe liderleri arasında Yabancı Konuklar Köşkünde yapılan toplantı hayli ilginçti. Dokuz kişilik meclis ekibini taşıyamıyacak hale gelen CGP Genel Başkanı toplantıda ağzını açmış gözünü yummuştu. Sadece "Laf aramızda" eklentisini yapmadığı konuşmasında Feyzioğlu, "Dokuz aydır hükümetteyiz; doğru dürüst bir şey yapmadık" demişti.

Feyzioğlu "yapmadıklarından" çok, "Doğru" ve "Dürüst" e ilişkin bir şey yapamayacaklarının idrakine varmış gibiydi ve doğrusu hükümetten ve bu arada kendinden çok şey istiyordu!..

Feyzioğlu, olsa olsa "Cinayetle işgal" etmenin işleri sarp sardığı'nın farkına varıyordu. Konuşmasında "Kızım sana söylüyorum gelinin sen anla" kabilinden Necmettin Erbakan'a çullanyordu. Erbakan ve partisi dokuz aylık hükümet boyunca "ciddiyet" sınırına dahil olamamıştı.

DİMYAT-PIRİNÇ VE ÖTESİ!..

Toplantının sonunda Demirel de,

Erbakan'a çullanınca, 3,5 saatlik cephe liderleri toplantısı tatsız-tuzsuz dağıldı...

Toplantıyı izleyen gün, Demirel'i yeni sürprizler bekliyordu. AP grubu Meclis Başkanlığı seçimi konusunda ciddi biçimde ikiye ayrılıyordu. Tur üstüne tur'la, avutılmaya çalışılan kamuoyu, çevrilen dolabın açıkça farkındaydı. Meclisle asgari denetim bağlarını koparmaya çalışan hükümetin yargılanması kolaylıkla mümkün olabiliyordu.

Demirel için elleri yukarı kaldırılmaktan başka çare kalmamıştı. Dimiyata pirince giderken evdeki bulgurdan olma sınırına gelip dayanmıştı.

"AP etrafında bütünleşmenin sağlanması" derken, cephe hükümeti meclisteki aritmetiksel yokuşun başına gelinmişti.

"ESKİ KOMİTACI" NİN MACERALARI...

Siyasal gelişmelerin bu basamağında, kuyuya düşmek ve kuyudan çıkmak üzerine bir hayli deney sahibi Celal Bayar'ın Ankara'ya gelmesi ve araliksiz temaslar sürdürmesi rüslantı değildir. Eski "Komitacı" başkentteki temasları sırasında MHP'den ve MSP'den duyduğu endişeleri dile getirdi. MC'nin kuruluş günlerinde MHP için "Kullanır kullanır, bir gün atarsınız" demişti. MSP'den duyduğu kuşku da, "Lâik Cumhuriyet ilkeleri"nden ileri geliyordu.

Tabii sorun hemen bu iki partinin saf dışı edilmesiyse çözümlenmiyordu. Cephe bünyesinde özellikle MSP'nin açacağı sayısal gedik nasıl doldurulacaktı? İşte işlerin çatalaştığı nokta buydu.

DP'den yeni çiviler sökmeye işine girişirse bile yol çıkmaz giriyordu. Teşvik tedbirlerinden başkaldıramayan

"Bağımsız" Saadettin Bilgiç ise bağımsızlara hakim değildi.

Bayar, işi gereği değneğin iki ucunu da iyi kurcalıyordu ama sonuç alamıyordu. Nitekim hafta sonunda da elle tutulur bir çözüm bulunmuş değildi.

"TAVUKÇULUK UZMANI" KÖŞKTE TAKILDI

Yeni siyasal gelişmelere oldukça yüklü malzemeler taşıyan haftanın sonlarında Çankaya köşkünden bir kararname çevrildi. TRT Genel Müdürlüğüne Tavukçuluk uzmanı Şaban Karataş'ın atanmasına ilişkin hazırlanan ve onaya sunulan Bakanlar Kurulu kararname, "Danıştayın da görüşü alınmak" kaydıyla hükümete iade olundu.

Daha önce, TRT Genel Müdürlüğü'ne "asaleten" tayin yapılması konusunda Başbakan Süleyman Demirel'e söz verdiği bilinen Cumhurbaşkanı Korutürk'ün, söz konusu karamameyi geri çevirmesi şaşırtıcı değildi.

Meclis içinde "Güvenoyu" için gerekli sayısal dayanakları hafta içindeki gelişmelerle bir hayli sallandırdık Cephe'nin hazırladığı hukuk kaçkını bir karamameye kolay kolay imza nezat elbette zordu. Öte yandan, "Erken seçim" koşulunu bile ileri sürmeden yeni hükümete ortak olabileceğini söyleyen CHP'nin atanmasına itiraz ettiği bir za'ın, TRT Genel Müdürlüğüne getirilmesi ilerde yeni bazı ihtilaflara neden olabildi...

Günahsız İsmail Cem'i, "Milli Güvenliğe aykırı" bulan Demirel nasıl ki, Nevzat Yalçıntaş'ı kabul ettirmişse; pekala Ecevit de ileride bir başka nedenle, Şaban Karataş'ın görevinden alınmasını isteyebilirdi. Yalama yapılan bu yönleme göre, Şaban Karataş da, "Halk sağlığına aykırı" bulunabilir ve doğrusu CHP, kırk yılda bir doğru iş yapma fırsatı bulabilirdi...

ŞABAN KARATAŞ

HAYVANLAR VE TRT

Mustafa Çöl

Türkiye'de Şaban adı pek duyulmamış değil. Şaban'ı ilk kez Rifat Ilgaz Hababam sınıfında meşhur etti. Sempatik inek Şabandan sonra şimdi de TRT hayvanbilimci Şaban Karataş meşhur edecek.

MC hükümetinin Yalçıntaş'la başlayan Karataş'la süregelen hukuk ve Anayasa cambazlığının üzerinde artık durmaya gerek bile yok. Danıştay kararları uyarınca Şaban bey de kendinden önceki üstadı hacı Nevzat bey gibi

göreve yasa dışı bir Genel Müdür olarak başlayacak. Öncekinin direnci zayıf çıkıp korkusu dağları bürüdüğünden dayanamayıp gitti. İyi de etti Çünkü bu işin hesabı da gelecekte hem Şaban beyden, hem de kendisini göreve getirenlerden (MSP'li bakanlar hariç) sorulacak.

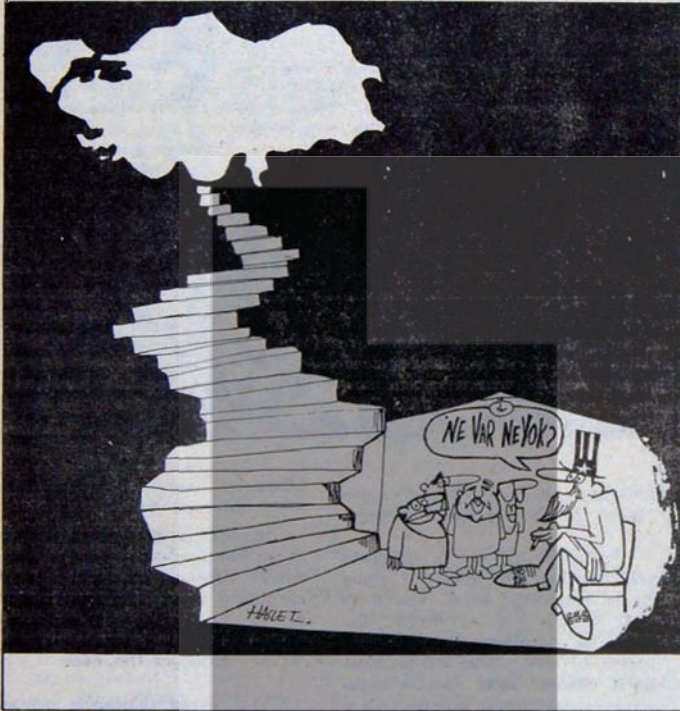
Cephenin MSP kanadı hayvanbilimcinin kararnameğini imzalamakla zaten cehennemlik oldu. Çünkü Şaban bey rakı da içiyor, şarap da. Hem de açıkça, kimileri gibi çaktırmadan değil. Böylesine bir kişinin kararnamesine imza koymaları bugüne kadar cennetmekan olan MSP'li dindaşlarımızın cehennem ateşi içinde yanmaları için yeterli olacak. Onlar hesaplarını mahkeme-i kübrada nasılsa verecekleri için bu dünyadaki hesap günü geldiğinde sayın müminlerimizi TRT konusunda fazla sıkıştırmamak gerekecek.

TRT konusunun bugüne dek akla gelmeyen diğer bir yönü de hayvanbilimci Şaban beyin adının duyulmasıyla hatırlandı. Bu muhterem kişinin yasa dışı olarak TRT Genel Müdürlüğüne atanmasına en çok hayvanların sevindiği söyleniyor. Hayvanlar öteden beri TRT ekran ve mikrofonlarında fazla yer alamaktan şikayetçi.

Gerçekten de yurdumuzda hayvanların çok önemli sorunları var. İnsanca yaşamı herkes için benimsenmiş olanlar bugüne kadar hayvanlarımızın sorunlarına yeterince eğilme olanağı bulamadılar. Örneğin, gerek Cem, gerekse Yalçıntaş dönemlerinde TRT, hayvanların bağırmasına fazla kulak asmadı. Cem başka, Yalçıntaş başka nedenlerle, yapmadılar bunu. Ancak şimdi, hayvanbilimci Karataş'ın sayesinde hayvanlar TRT ekranlarında sık sık görünmeyi bekleyecek, uzmanların kendi sorunlarını dile getirmelerini izleyecek. Hiç kimse "bunca yurt sorunu dururken bir de hayvanlarla mı uğraşacağız?" dememeli dir. Hayvanı çok bol bir ülke olduğumuzdan, cümlesinin ayrı dertleri var. Atların, itlerin, koyunların derdi farklı. Bu zavallı hayvancıklar ekranlarda mikrofonlarda kişneyerek, uluyarak ve meleyerek dertlerini insanlara anlatmaya çalışacaklar.

Şimdiye kadar yaptığımız bilimsel çalışmalarda balta ibikli tavuklarla ve de boğalarla uğraşan hayvanbilimci Şaban beyin yurdumuzda sayıları giderek azalan hayvanlara karşı tutumu bakalım nasıl olacak.

Yasa dışı Genel Müdüre bizden naçizane bir uyarı: Hayvanlar sizden ilgi ve şefkat bekliyor. Onlara söz hakkını bol keseden verin. Ekranı çıkınsınlar. Çıkınsınlar ki hayvanlık komplekslerini bir nebze olsun giderebilsinler. Nice hayvanlarımız var ki olumsuz iç ve dış koşullar yüzünden son demlerini yaşıyorlar. Nesilleri tükeniyor. Kurtarmaya çalışın bu zavallı cıkcıkları Şaban bey. Hayvanlar sizin gibi değerli bir hayvanbilimciden medet umuyorlar. Nerede bulacaklar ömrünü hayvanlara adanmış başka birini?

SEYDİŞEHİR 'DE

Son günlerde işçi sınıfı, Türkiye İşçi Partisi ve öğrenciler üzerinde yoğunlaşan baskılara bir yenisi daha eklendi. Seydişehir'de bir gurup komando işçilerin üzerine saldırdı. Türkiye İşçi Partisi'nin tabelasını indirilip yerlerde sürüklendi.

Aslında Seydişehir'de bu tür olaylar ilk kez rastlanmıyor. Daha önceleri de komandoların TİP'lileri tek tek kırıp dövmeye çalıştıkları bilinen bir gerçek.

Olayların nedeni, basına yetki uyumsuzluğu olarak yansdı. Gerçekte ise ortada yetki uyumsuzluğu doğuracak hiç bir mesele yok. DISK'e katılma kararı alan Özgür Aliminyum-İş'in 8600 üyesi var. Yani, Seydişehir Aliminyum tesislerinde çalışan işçilerin tümü. Faşistlerin destekledikleri Türk Metal İş'in perçek üye sayısı ise 130. Beşyüz civarında işçi her iki sendikaya da üye görünüyor.

Yeni toplu sözleşme döneminde

yetkiyi Özgür Aliminyum-İş'in alacağı apaçık. Sendika gerekli müracaatları yapmış ve yetki için gerekli yasal sürenin geçmesini bekliyor. Türk Metal İş'inki ise son bir çırpını. Amaçları, ortalığı karıştırmak ve işçinin Özgür Aliminyum İş'ten soğumasını sağlamak. Bunun için de Yargıtay kararlarına aykırı olarak bir haftalık dergide toplu sözleşme çağırısı yapmışlar. İşçilerin Özgür Aliminyum İş'ten istifa ettiklerini ve kendi sendikalarına geçtiklerini yaymaya çalıştılar. Daha sonra, işçileri yıldırma için saldırlara geçtiler dirlara geçtiler.

OLAYLAR BAŞLIYOR

Gerçekte faşistlerin bu tür saldırılar düzenleyecek güçleri yok. Ankara'dan komando getirmişler. Sarı sendikacılarla komandalara, giriştikleri saldırılarda polis de yardımcı oluyor. Konya Emniyet Müdürlüğünden, Seydişehir

Emniyet Amirliğine "solu ezeceksiniz" şeklinde emir verildiğini Seydişehir'de herkes biliyor. Bu emrin gerçekte nereden geldiğini kestirmek güç değil. Polisler, bu emri uyguladıkları gibi faşistlerle içli dışlı olmayı da kabul etmişler. Hem de görev olarak kabul etmişler; aralarından su sızıyor. Ankara'dan gelecek kasabanın en iyi oteli olan Küpe Otel'de karargah kuran faşistler geceleri polislerle kafa çekiyorlar.

İlk saldırıya ayın 22'sinde giriştiler. Fabrikanın önünde bildiri dağıtarak ortalığı karıştırmak, işçilerin kafalarını tereddütler yaratmak istediler. Komandolar bildiri dağıtırken, devrimci olduklarını bildikleri işçileri de tahrik ettiler küfürlerle. Faşistlerin dağıttığı bildiriye almak istemeyen Ali Demir adlı TİP'li bir işçi de dövüldü faşistler tarafından.

Faşistler ertesi gün daha da cüretleniyorlar. Başlarını Millet Gazetesi sahibi Ertog'an Asilye'nin çektiği koman-

dolar bu kez zincir, demir çubuk gibi bütünüyle milli (!) silahlarla donatılmış halde doğrudan doğruya TİP İlçe Merkezi Binasına saldırıyorlar. Sabaha karşı ortalıkta kimse yokken parti tabelasını indirerek fabrikanın önüne kadar sürüküyorlar. Bütün bunlar olurken polislerin faşistlere gözcülük yaptıklarını söylemek gereksiz.

Fabrikanın kapısı önünde TİP tabelasının üzerinde tepinen 40 - 50 komando işçilerin kartlarını basmak için fabrikanın içinde olmalarından yararlanarak iyiden iyiye saldırganlaşıyorlar. Fabrika'ya girmekte olan TÜTED Seydişehir Şubesi'nin eski başkanı Kemal Oyman'ı dövüyorlar. Olay yerinde bulunan Özgür Aliminyum İş sendikasına ait bir arabanın camları kırılıyor. DISK'in toplu sözleşme uzmanı Avukat Ali Şen, TİP İlçe Saymanı Durali Koçak'ta bu arada saldırıya uğrayanlar arasında. Kaynakçı önlüğü giyerek kendilerine işçi süsü vermek isteyen faşistler polise "tutun

POLİS KIŞKIRTMALARI MI, ÇEVİRİ KIŞKIRTMALARI MI?

Türkiye'de ilericilik ve sosyalizm büyük bir güç. İlerici ve sosyalist yayınlar, en çok satılan kitapları oluşturuyor. Bu yüzden ilerici ve sosyalist yayınlardan büyük kârlar elde edenler var. Kapitalist bir ekonomide ilerici ve sosyalist yayınlardan da büyük kârlar elde edilebilir. Buna kimsenin itirazı olamaz. Ütopyaçı özelemler bir kenara atılacak olursa normal bir gelişme.

Normal gelişmede ilericilik ve solculukla tutarlı olmayan çizgiler ortaya çıkıyor. İlericilik ve solculuk adına, ilericilik ve solculukla ilgili olmayan kitaplar piyasaya sürülüyor. Örnekleri çok. Ancak kapitalist sistem içinde bunu da normal görmek mümkün. Bu tür yanıltıcı yayınlar olacak. Aynı zamanda bunlarla savaşılabilecek. Sol kitap yayıncılığının kârlı ve büyük bir iş haline gelmesi, böyle bir savaşı geciktirici bir role sahip.

Yalnız ister aydınlatıcı isterse yanıltıcı olsun her yayının uyması gerekli bazı ilkeler var. Bunlardan birisi, doğrudan doğruya türkçe ile ilgili. Hiç kimsenin para kazanmak için türkçeyi soysuzlaştırmaya hakkı olmamalı. Hiç kimse, para kazanmak için türkçe bilmeyen çevirmenlere çeviri yaptırmamalı. Eğer para kazanmak için türkçe soysuzlaştırılacak olursa, bütün ilerici ve sosyalistlerin bu girişimi veya girişimleri açığa çıkarmaları gerekir. Bu gereklilik, ilericilik ve sosyalistliğin bütünlüğünden gelen bir görev niteliğinde. Ancak bugün için bu görevin yapıldığını söylemek mümkün değil. Çünkü "Polis Kışkırtmaları" adlı kitap, türkçeyi soysuzlaştıran bir çeviri skandalı olduğu halde, bir çok ilerici ve sosyalist ve hem de dilci yazar, bu kitabı okuyucularına salık verdiği halde, kitabın türkçeyi soysuzlaştırmaya yönelik niteliği üzerinde durmak ihtiyacını duymadı.

Polis Kışkırtmaları çevirisinden çeşitli örnekler: Biri şöyle: "Onları toplulmdan ayırmak sonra sessizliğe indirmek; ihtilalin yarı mitolojik putları üzerinde bulundukları ayaklıklarından devirmek ve onları başkaları gibi insanlar haline indirmek gerekliliği doğmaktadır bundan, ve yanılabilir ve yanılmıyş olarak, bu girişim onun gözlerinde kamunun sağlığına değgindir". (Sayfa 23) Bu cümleyle, türkçe isimler olanağı mevcut değil.

Ancak örnekler çok ki. Belki buraya kitabın bütünü almak gerekecek. İşte tam bir örneği: "Ben Barka olayı kurnazca bir amaç içinde bilgilice düzenlenmiş bir talavere değil, sapınca düşürücü gündelik bir sistemin basit bir 'kusur'u oldu". (sayfa 31) Başka bir yerde de şu var: "Pek uzun zaman olmadı, bunu Parlamentodan pek zekice kabul ettirmediniz mi?" (sayfa 34) Biraz sayfa atlayıp devam edilince başka örnekler ortaya çıkıyor: "Başka yerde, başka bir kta üzerinde, henüz kapitalist baskısıyla kirlenmemiş bir yerde minyatür bir toplulm kurmaya gitmek. Bir kaçakçılık mı?" (sayfa 64) Burada kullanılan 'kaçakçılık' kelimesi, çeviriden olduğu gibi alındı. Çevirmen, türkçede, 'kaçış' diye bir kelimenin bulunduğundan habersiz görünüyor.

Her sayfadan bir örnek bulmak kolay. Ancak örneklerin yayıncılığını göstermek için, yer darlığı nedeniyle, sayfa atlamaktan başka çare yok. Seksle politikanın kör düğümünü sergileyen bir cümle: Marilyn Monroe'nun

gögüsünü kışkırtan bulunabilir, kimsenin aklına yıldız kışkırtıcı ajan gibi davranmak gelmemiştir". (sayfa 81) Bu cümle de çeviriden olduğu gibi aktarıldı. Bu cümleyi kaç kez okursanız okuyunuz bir anlam vermeniz mümkün olmuyor.

Onuz beş sayfayı daha geride bırakıp yeni bir örnek. Bu örnekte çevirmen türkçeye, "tüm güçlü" deyimini kazandırıyor: "1925'te, Intelligence Service'ten, yüzbaşı Vivian Sanders'in nazilerle pazarlık yaptığı görülüyor. o Beardmore makinalı tüfek fabrikasının da resmi temsilcisidir ve fabrika silah satıcısı tüm güçlü Sir Basil Zaharoff tarafından kontrol edilmektedir". (sayfa 116)

İki yüz ve daha sonraki sayfalarda Rusya'daki ajan provokatörler ele alınıyor. Burada Papaz Capon, Narodnik Azyef ve Bolşeviklerin en üst karar organına kadar sızan Malinovskiy ile ilgili olarak anlatılanlardan hiç bir yenilik yok. Ohrana adlı çarlık polis örgütünün marifetleri sergileniyor. Ancak bu sergileme sırasında türkçenin yapısı ve kuruluşu alt üst ediyor: "Fakat az önce Okhrana'nın başına general Gerasimov geçmişti. Etkili bir şekilde iş göreceği benziyordu. Onu tanımayan Azev oralar kredisinin ne olduğunu bilmiyordu. Durumdan yanılmamaı yeğ buldu ve pek tarafsızca girişimleri başarısızlığa uğrattı" (sayfa 201)

İki yüzle başlayan sayfaların sonuna doğru Fransız Komünist Partisi'nin üst düzeylerine sızan Gitton'un öyküsü anlatılıyor. Parti yöneticileri, Gitton'un ajan olduğunu öğrenince, ajani afişe etmek yerine, habersiz görünmeyi tercih ediyorlar. Böylece polisin yanlış bilgi toplamasını sağlamanın yanında, afişe ajani yerine bir yenisi bulma girişimleri de öleniyor. Türkiye'de devrimci pratik içinde olanlar için çok yeni olmayan bir yöntem. Çeviri, bu yöntemi açıklarken, türkçenin soysuzlaştırılmasına yeni örnekler sağlaktan geri kalmıyor: "Ancak 1936'da, 'Halk Topluluğu Komitesi'nin bir toplantısında gizli kalmak üzere Gitton üzerine geçişin komünist yöneticilere bildiren bir sosyalist oldu. Yöneticilerin tepkisi az ilginç değildir. Onu temizlemek yerine daha etkisizleştirmek için aralarında saklamayı ve başka bilinmeyen bir ajani girmesini önlemeyi yeğlediler. Oyun böylece savaşa dek sürdü". (sayfa 283)

Bu örnekler, kitaptaki çeviri soysuzluğunun çok küçük bir bölümünü oluşturuyor. Örnekler bakarak kesinlikle söylenebilecek olan şu: Polis Kışkırtmaları çevirmeni türkçe bilmemektedir. Yayıncı, türkçe bilmeyen bir kimseye çeviri yaptırmış oluyor. Bunu , sorumlulukla bağdaştırmak çok zor. Ancak sorumluluk, çeviriyi okuyup okuyucularına salık veren ilerici ve sosyalist yazarlara kadar uzanıyor. Çünkü ilericilik ve solculuk bir bütündür. Türkçeyi korumak ve geliştirmek de onların görevi.

Çevirinin içeriğine gelince. Önemsiz bir kitap. Herkesin bildiğini, bir polis romanı biçiminde sunuyor. Sovyet Devrimi'nden sonra Sovyetler Birliği'ndeki gelişmelerle ilgili bölüm ise soğuk savaşın damgasını taşıyor. Hem ucuz, hem de inandırıcı değil.

Y. K.

FAŞİST TERÖR

yakalayan komünistleri" diye emir vermekten de geri kalmıyorlar. Polislerin olaylar sırasındaki tek işlevleri, işçilerin faşistlere hak ettikleri cevabı veremelerine engel olmak. Faşistlerle birlikte işçilerin üzerine yürümek.

Polisler, sanki hiçbir şey olmamışcasına, büyük bir gönül rahatlığıyla TIP İlçe Başkanı Osman Aslanbay'a "alin tabelanız götürün" diyorlar. Aslanbayın cevabı ise, "nasıl getirdinizse öyle götürün" oluyor. Tabelayı geri götürmeyen polis, faşistlerin yaptıklarını gizlemek istemesine tabelayı ters çeviriyor. "TIP" yazısı okunmasını istiyor. Sık sık ters çevirmek zorunda kalınca da tabelayı geri götürmeye kalkıyor. Bu kez TIP'li işçiler engel olunca da kendileri götürüyorlar.

DÜZEN SAĞLANIRKEN...

Olaylardan sonra TIP İlçe Başkanlığının davacı olmasına rağmen polis sal-

dırganlardan yalnız ikisini yakalıyor. Karakolda komandoların rahat etmeleri için herşey yapılıyor. Daha sonra yukarıdan telsizle gelen emir gereğince tutukluları serbest bırakıyor polis. Gece de serbest bırakılanlar ve arananlarla birlikte içki alemleri devam ediyor.

Saldırıların daha da devam etme ihtimali üzerine işçiler geniş çapta tertibat alıyorlar. Öte yandan da bildirileri dağıtıyor, kapalı salon toplantıları düzenliyorlar. Gece gündüz sendikada nöbet tutan işçiler, işyerinde de düzeni sağlıyorlar. İşçilerin amacı olay çıkmasını önlemek. 500 - 600 civarında işçinin düzeni sağlamak için kararlı ve disiplinli olarak fabrikanın kapısında beklediklerini gören faşistler çareyi bildiri dağıtamamakta ve arka kapıdan girmekte buluyorlar. "Görüyorsunuz ya, işçi sınıfı düzeni nasıl sağlıyor" işçiler böyle sesleniyor polislere. Polislerin cevabı, işçilerin resimlerini çekmek oluyor.

Komandoların saldırıları işçi sınıfını yıldıracağına onları güçlü ve kararlı bir biçimde birleştiriyor. Özgür Aliminyum İş Sendikası Genel Başkanı Vural Yıldırımoglu'nun belirttiği gibi, "Türkiye'de Anayasa varsa, kanunlar varsa toplu iş sözleşmesini keşkin Özgür Aliminyum İş Sendikası yapacaktır".

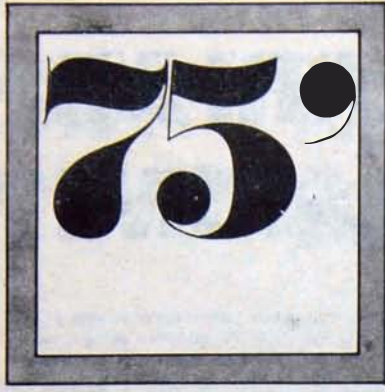
... İKİNCİ PERDE AÇILIYOR

26 Aralık Cuma günü olayların ikinci perdesi başlıyor. Sabah işçiler fabrikalarına doğru giderlerken Metal - İş'e ait bir araç hızla geçiyor yanlarından ve ateş açılıyor işçilerin üzerine. İşçiler teşhis ediliyorlar üzerlerine ateş açılan arabayı, plakasını da alıyorlar. Ne varki, açılan ateş sonucunda ölen, Metal - İş'e, yani ateş açanların sendikasına bağlı bir işçidir. Bunun dışında, dört işçi daha yaralanıyor açılan ateş sonucunda.

Olaylar bununla kalmıyor. Daha sonra, saat 9.00'a doğru 40 - 50 komandanonun tahriki ile 100 - 150 kişilik bir kalabalık kasabada gösteri yapıyorlar. İşçiler yoktur kasabada, faşistler meydana boş buluyorlar. Bu arada, Özgür Aliminyum İş Sendikasının binası saldırıya uğruyor, camları kırılıyor.

Polis ise yine kendinden beklenevi yapıyor. Olaylar sonucunda TIP'li ve devrimci işçiler gözaltına alınıyor. Bunların arasında, Avukat Ali Şen'in dışından TIP Seydişehir İlçesi kurucu üyelerinden Ali Demir, sendika Genel Sekreteri Ahmet Kavrak ve bir başka yönetici bulunuyor.

Son gelişmeler bunlar. Ancak bununla kalmayacak. Seydişehirli işçiler polislin sağlayamadığı güvenlik tedbirlerini almak için gerekli girişimlerde bulunacaklar.

EGEMEN SINIFLAR

VE

Özellikle Türkiye'de kolay gözlenen bir olgu var: Tarihsel süreç içerisinde belirli yıllar, kendilerinden önceki birikimi açık bir biçimde sergiliyorlar. Başka bir deyişle bu yıllar, noktalandıkları dönemin tepki ve ürünleriyle dolu, yoğun bir nitelik taşıyorlar.

1950 böyle bir yıl oldu. Yıllar süren bir birikim, 1950 yılında en somut ürünü verdi. 1950'den sonraki gelişmeler ise sonucunu 1960'da verdi. 1960 yılı, sonraki döneme nitelikçe farklı bir yön kazandı. Daha sonra 1971 geldi; ünlü Mart ayı ve sonrasında birlik-te.

Dikkati çeken nokta şu: tarihsel gelişim belirli bir yere geldiğinde yoğun bir yıl yaşanıyor. Bu yıl kendinden sonraki döneme nitelikçe farklı bir yön kazandırıyor. 1950 ve 1960 bunun örnekleri.

Dikkati çeken bir başka nokta daha var. 1971'den itibaren siyasi yoğunluğun nispeten düşük olduğu istikrar dönemleri kısıyor, hatta ortadan kalkıyor. Türkiye'de 1971'den itibaren (bu süreci 1969'da başlatmak da mümkün) her yıl dolu, yoğun birer yıl oldu. 1975 yılını yerli yerine oturtmak için bunun nedenlerini araştırmak gerekiyor.

NİSPİ İSTIKRAR DÖNEMLERİ GERİDE KALDI

1950 ve 1960 değişikliklerinde iki noktaya dikkat etmek zorunlu. 1969 ve sonrasında kıyaslandığında, bunlarda eksik ya da yetersiz olan öğeler var. 1950 ve 1960 değişikliklerine, kapitalist sistemin işleyişine yeni bir düzen verme zorunluluğunun yol açtığı kuşkusuz. Önemli olan, 1950 ve 1960'ta getirilen yeniliklerle kapitalist düzenin bir süre için de olsa istikrar kazanabilmesi.

1969 sonrası farklılığı burada yatıyor. Bugün, kapitalist düzenin çelişkileri, öncesine kıyasla çok daha derin. Bu derinlik nedeniyle, düzenin işleyişine nispi istikrar getirecek yöntemler bile bulunamıyor. 1969'dan bu yana arayanlar bu yöntemler.

Bunalım derinde, kapitalizmin içinde olduğu için yakınlarda bir çözüm görünmüyor. Türkiye kapitalizminin daha uzun yıllar bunalım ve politik istikrarsızlık içinde yaşayacağına bugünden emin olmak gerekiyor. Türkiye, 1971-1975 sunu arasındaki 5 yıl içinde 6 başbakan 8 hükümet denedi. Önceki dönemlerle karşılaştırıldığında ilginç bir tablo.

1971'i izleyen yılların her birinin yoğun ve dolu yıllar olmasının nedeni önce burada aranmalı. Kapitalizmin bu dönemdeki bunalımının öncekilere kıyasla çok daha yoğun olması doğuruyor bu sonucu.

SAHNEYE ÇIKAN YENİ BİR BİRİKİM

1971 sonrası politik yoğunluğunu açıklayan ikinci nokta, kitlelerdeki bilinçlenmeye ilişkin. Bu nokta da en az ilki kadar önemli. Kitlelerin bilinç düzeyi 1950 ve 1960 değişikliklerinde önemli rol oynamadı. Tarihsel birikimin bu sıçrama noktalarında emekçi yığınların ve onların politik örgütleniminin yerini boş kaldı. Bugün bu boşluğun doldurulma sürecindeyiz. Bu yolda önemli adımlar atıldı.

Söz konusu adımların kapitalizmin bir türlü çözüm getirilemeyen sürekli bunalımı ile çakışması önceki yıllarla birlikte 1975 yılını dolduran, ön plana çıkaran en önemli etken.

Halkın bilinçlenmesi bugün iki ayrı kanalda gözleniyor. Birincisi, 1973 ve 1975 seçimlerinde CHP'ye akan oylar. Bu oyların içinde sosyalistlerin oyları da var. Ancak, 1971'in getirdiklerini gören geniş yığınların tepki olarak bugünkü bilinç düzeylerinde genellikle CHP'yi tercih ettikleri de inkâr edilemez. Halkın bilinçlenmesinin ikinci kanalı, sosyalist parti oluyor. Sosyalist partinin kısa bir süre içerisinde gelişip

bir çok bölgede örgütlenme düzeyine ulaşması bunun göstergesi.

İki ayrı kanalda gözlenirse bile, son tahlilde halkın bilinçlenmesi 1973 ve 1975 yılları için tek bir sonuca ulaşıyor: Sermaye partilerinin kitle tabanlarının erimesi. Bu olgu, 1973 yılında en somut biçimiyle ortaya çıktı. 1975 yılında bir kez daha kanıtlandı. Bu açıdan bakıldığında, 1975 yılı dolu olduğu kadar çok anlamlı bir yıl. Türkiye'de yıllar süren sermaye egemenliğinde bir dönüm noktası. Bunun için 1975 yılı tarihsel gelişimi özetleyen yıl oluyor. CHP'nin seçimlerde kazandığı başarılar en çok bu açıdan önemli ve anlamlı.

1975 yılında gözlenen bu iki gelişmeyi aşağıdaki sözler yeterince açıklıyor: "Gözlenen durum, emekçi sınıflar ve işçi sınıfının bir bölümünün politik bilince ulaşırken doğrudan sosyalizme gelmediği, genel bir sosyal adaletçi, halkçı evreye girdiği. Bu bir ilerlemedir, ama bundan ötürü 'bırakalım bu kendiliğinden oluşum ilerlesin, işçi sınıfının işlerliği gelişsin, sonra sosyalist çizgiye varılır' demek olmaz. İşçi sınıfı kendi etkin politik örgütlenmesiyle ülkenin politik yelpazesinde açıkça yerini almalı, gücünü göstermelidir." (Behice Boran, YÜRÜYÜŞ sayı3' CHP Nedir, Ne Değildir?)

"MİLLİYETÇİ CEPHE" KURULUYOR

Sermayenin kitle tabanının erimesi, yalnızca son yılların değil, Cumhuriyet tarihinin en önemli olgularından biri. Tarihsel gelişim içerisinde ulaşılan bir dönüm noktası. "Milliyetçi Cephe" iktidarı, bu gelişme bir tepki olarak kuruldu. Bu açıdan, Cephe'nin kuruluşu, 1975 yılının sınıf mücadelelerinde taraflardan birinin gücünü ve niteliğini açıklıyor.

Özellikle üzerinde durulması gereken bir nokta var: Cephe, kapitalizmin bunalımına çözüm getirmek üzere kurulmadı. Halka karşı sınıf savaşını yeterince güçlü bir biçimde sürdürmek amacıyla kuruldu. Cephe hükümetinin, sermayenin bir çok kesimine ekonomik, maddi anlamda çıkar sağladığı su götürmez. Ancak, bunlarla Türkiye kapitalizminin geçici bir süre için de olsa istikrara kavuşturabilecek köklü değişiklikleri karıştırmamak gerekiyor.

Sermaye sınıfını düşmanlarından korumak üzere, partileri bir araya getirip hükümet kurmak kolay olabilir. Ancak, aynı partileri kapitalizmi onaracak tedbirleri getirmek üzere birleştirmek pek kolay değil. Çünkü bu, kapitalist düzende köklü reformların yapılmasını gerektiriyor. Köklü reformlar ise sermayenin bir kesiminin mutlaka zarara uğraması demek. 1975 yılında sermaye, bunun yerine kendi sınıf iktidarını koruyup pekiştirme işine öncelik tanıyor. MC'nin kuruluşunun altında yatan etken bu.

MC BİRLİĞİNİN TEMELİ: SERMAYENİN BİRLİĞİ

Herşey bir bütünlük içinde. 1969'dan itibaren ayrışmaya başlayan sermaye partileri 1975'de niçin bütünlüştüler? Nedenine değindik. Neden olarak, tabanı eriyen sermayenin bir araya gelmesini, bunun sonucunda örgütleniminin de bir cepheye bütünlüşmelerini gösterdik.

Burada, 1975 yılı Türkiye için bir açıklık daha getiriyor. Bu açıklık şurada: Sermayeye kendi dışından yönelen tehlike, sermayenin kendi iç çelişkilerini tereddütsüz geri plana atılabiliyor. Bu nokta çok önemli. Türkiye'deki büyük burjuvazi, kendi dışındaki sermaye kesimlerini, bunlar tekeli gelişme sürecinden huzursuz bile olsalar, sınıf düşmanları karşısında kendi yanına çekebiliyor. Sosyalizmin henüz somut bir alternatif olmadığı, yeterince yayılmadığı dönem-

lerde üzerinde daha rahat oynanabilen sermaye sınıfının iç çelişkileri, bugün hemen ikinci plana itilebiliyor. Bu, sosyalistlerin sermayenin iç çelişkilerini değerlendirmemesi için bir gerekçe olamaz kuşkusuz. Ancak, görünür o ki, büyük sermaye kendi sınıfının çeşitli unsurlarını etrafına toplamakta büyük güçlük çekmiyor.

MC son tahlilde bu objektif durumun ürünü. Bundan beri dikkati çeken bir olgu var: Sermaye sınıfının hemen hemen her kesiminin en çok şikayetçi olduğu konu, sendikalar ve işçi ücretleri. Gerçekte, ücret artışlarından nispeten en az etkilenen kesim büyük burjuvazi. Ama en çok yaygara koparanlar da onlar. Bunun nedeni yukarıdaki açıklama çerçevesinde ortaya çıkıyor. Büyük sermaye, kendi dışındaki sermaye kesimlerini "işçi ücretlerindeki aşırılık" sloganıyla etrafına toplayabiliyor. Tekelci gelişimin etkilerini "aşırı ücret" perdesi ile örtmeyi başarabiliyor. Amaç, sermayeyi işçi sınıfına karşı birleştirebilmek.

BİRLİĞİN HEDEFİ: İŞÇİ SINIFI

Sermaye, sınıf savaşını en başta işçi sınıfına karşı veriyor. MC'nin kuruluşunu hemen izleyen aylarda yapılan bir Genel Kurul, hem sermaye sınıfının birliğini, hem de seçilen hedefin kimliğini vermesi bakımından 1975 yılının açıklık getiren olgularından biri oldu.

Mayıs sonunda, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi ve Ticaret Borsaları Birliği Genel Kurulu Ankara'da toplandı. Toplantıda, ajitasyon ve kıskırtmalar büyük sermaye yaptı. MC'nin kuruluşuna önyak olan büyük sermaye kesimleri, işçi ücretlerinin "yüksek"liğinden şikayet ettiler. Ama hücum borusunu çalanlar, genellikle Anadolu tüccar ve sanayicileri ile iktidarın temsilcileri oldu.

MC'nin kuruluşunu izleyen başka olaylarla birlikte, Odalar Birliği'nin söz konusu genel kurulu bir gerçeği daha açığa çıkardı: Hedef işçi sınıfı olunca, demokrasinin kurumlarına karşı savaş açmak da kaçınılmaz hale geliyor. Anayasa mahkemesi, anayasanın kendisi, diğer yargı organları ve gazeteler işçi sınıfını kollamakla suçlandılar. Önemli nokta, işçi sınıfı ile birlikte bu kurumlara kesin çihat açılmasını en azgın bir dille isteyenlerin büyük sanayi burjuvazisinin dışında kalan tüccar, sanayici ve tarım kapitalistlerinin olmasıydı. Anayasa Mahkemesine çihat açılmasını isteyen Samsun'lu bir delegesi idi. Ziraat Odaları Birliği Genel Sekreteri ise amaçın "komünizm karşı savaş" olduğunu, bu savaşın "yalnızca kültürel düzeyde kalmayacağını" söylüyordu.

Son söz şu: "Taban fiyatlarının yüksek tutulmasını isteyen toprak sermayesi ile buna şiddetle karşı çıkan ticaret ve sanayi sermayesi. Fonları, tahvil ve banka kredileri aracılığıyla ellerinde toplamaya çalışan tekeller ile kredisizlikten devamlı şikayet eden esnaf örgütleri. Holdinglerle, bunların karşısında durumları sarsılan orta büyüklükte sanayiciler. Sermayenin bütün kesitleri kendi aralarındaki ekonomik çıkar sürüşmelerini bir tarafa bırakarak cephe hükümeti etrafında bir cephe oluşturuyorlar." (Yalçın Küçük, YÜRÜYÜŞ sayı: 10 "Ekonomiden Önce Politika")

İŞÇİ SINIFI HAREKETİ-DEMOKRATİK GÜÇLER BÜTÜNLÜĞÜ

Sermaye, birleşik sınıf iktidarını korumak için kendi dışı ile sürekli savaş ortamı aradı. Bu ortamı, MC iktidarı aracılığıyla gerçekleştirimeye çalıştı. Başta da söyledi: MC kendi içindeki ayrılıkları sürekli olarak geri plana atabilmek için ekonomik alanda

PARTİLER POLİTİKA

"TIRMANIŞ" BAŞLIYOR

Dayanaklarını ve kaçınılmaz çizgisini özetlemeye çalıştığımız MC iktidarı hemen işe başladı. TRT olayı ile "Anayasa Bunalımı" devreye girdi. Vural Önsel olayı ile "Nazi Usulü tertipler" sahneye kondu. ODTÜ de Rektör Somer'in girişimleriyle öğrenci kesimine karşı Kasım öncesi saldırı provaları yapıldı. YURUYUŞ'un 20 Mayıs tarihli sayısı MC'nin 40 günlük bilançosunu şöyle veriyordu: "130 Komando baskını, 6 ölü, 700 yaralı, 80 tutuklu, 580 kişi gözaltında, çeşitli bina ve evlere 28 saldırı olayı"

Olaylar devam etti. Hem de hiç aralıksız. Haziran başında TOB-DER Adapazarı yöneticisi bir öğretmen öldürüldü. Haziran sonunda ilk doruğa ulaşıldı: Gerede ve Diyarbakır'da olaylar büyük boyutlar kazandı. Aynı anda işçi sınıfına yönelik saldırılar da giderek yoğunlaşmaya başladı. Temmuz başlarında Adapazarı'nda bir işçi öldürüldü. Aynı ay yapılan KÖY-YSE-İŞ Kongresine ve Seydişehir'de DİSK'e katılma kararının alınacağı bir genel kurula komando-polis birleşik güçleri saldırdı. Temmuz ayı Bursa'da bir devrimci öğrencinin öldürülmesiyle noktalandı.

Ağustos ayında MC'nin MSP'li Adalet Bakanı, mevcut iktidarın felsefesini en özlü bir biçimde açıkladı: "Hiç bir işçi hareketi usulüne uygun değildir."

Uzalmaya gerek yok. Olaylar seçimlere dek böyle sürüp gitti. MC'nin asıl planlarının seçimden sonraya rastlayacağı baştan biliniyordu. Öyle de oldu. Özellikle üniversitelerin açılmasından sonra olayların boyutları ve sıklığı inanılmaz biçimde arttı. Ölümler, baskınlar, bingifler, tehditler birbirini kovaladı, en sonunda gelinen nokta "anarşiyi önleyecek yeni yasaların çıkarılması" oldu.

TIRMANIŞ'IN ANATOMİSİ

MC dokuz aydır iktidarda. Dokuz aylık MC iktidarının faşizme gebe olduğu ortaya çıktı. Ancak çok doğmadı. Bunun nedenleri, aynı zamanda 1975 yılının getirdiği başka özellikleri de açığa vuruyor.

Önce şu noktayı açığa çıkarmak gerekli: MC iktidarı ve onun başı AP, CHP karşısında ikili bir taktik denedi. AP, bir yandan kendi ortaklarıyla birlikte CHP'ye karşı amansız bir mücadele verirken, hiç bir sınır tanımaksızın CHP'ye saldırırken, öte yandan da tırmanışın doruğuna ulaştığı dönemler hariç CHP'ye göz kırpmayı ihmal etmedi. Bunun çelişkili bir taktik olduğunu düşünmek doğru değil. Çünkü, CHP'ye karşı yürütülen saldırı, aynı zamanda bu partiyi AP'nin yanına çekmeye çalışan bir nitelik taşıyor. AP'nin CHP'ye yönelttiği suçlamalar bir yönüyle bu partiyi köşeye sıkıştırıp "iddia edildiği kadar solda olmadığını ve pekala AP'ye elini uzatabileceğini" söyletme hesabına dayanıyor.

Büyük sermaye çevrelerinin önerdiği CHP-AP formülü, AP için her zaman başvurulabilecek bir yol olarak yedekte bekliyor. AP, CHP'yi saf dışı etmeyi başaramadığı, kendi ortaklarıyla hükümeti sürdürmeye olanak kalmadığı ölçüde bu yedeğe başvuracak.

Ancak AP, CHP ile diyalogunu kesintisiz tutmak için önce yanlış bir alan seçti. CHP'ye başlarda yaptığı öneri, "hiç olmazsa dış politikada" kendisine destek olmasıydı. Oysa CHP'nin AP'ye olan üstünlüğünü ya da "avantajını" en çok bu alanda vurgulayacağını unuttu. CHP bugün bütün ağırlığını buraya vermiş görünüyor. Dış temaslarla, gezilerle göstermek istediği, Türkiye'yi önemli ölçüde etkileyen dış politika çıkarmazına CHP siz çözüm bulunamayacağı. Bu nedenle, temelde bir farklılık olmasa bile en azından biçimde CHP'nin AP ile en son uzlaşacağı konulardan biri

dış politika olacağı benziyor. CHP, "vazgeçilmezliğini" bu yoldan ispat etmek amacıyla.

Dokuz aylık MC iktidarının getirdiği bir başka açıklık, sermayenin küçük partileri her zaman olağan koşulları zorlayıcı araçlar olarak el altında tutmak isteyeceği. MHP ve CGP "olağanüstü" dönemlerin hazırlayıcı ve icraatçı kadroları olarak emre amade bekleyecekler.

Buna karşılık, AP sermayenin uzun dönemli kozu. Kısa dönemli çıkış ve deneyişlerle AP'yi gereğinden çok yıpratmak istemiyor. AP'nin sıkı yönetim konusundaki son manevraları bunun kanıtı.

Son günlerde çok sözü edilen CHP-AP formülünün geleceği ne olacak, 1976 yılı bu sonucu mu getirecek? Bu soruların cevabı, AP'den çok CHP'ye ve bu partideki gelişmelere bağlı. Çünkü AP'yi bu konuda ikna etme gibi bir durum büyük ölçüde söz konusu değil. AP'nin görünüşteki isteksiz tavırları daha çok CHP'yi köşeye sıkıştırma, "adam etme" he saplarına dayanıyor. Erken seçim, bu ikili taktik sonucunda AP'nin CHP'den koparacağı tavizlere, yapacağı pazarlıklara bağlı.

SON SÖZ: CHP'NİN SAĞI VE SOLU

1975 yılının, MC iktidarına, tüm baskılara karşı ileri bir yıl olduğunu söylemek mümkün. İleri oluşu, birçok konuda görüşlerin, safların daha da belirginleşmesinden ileri geliyor. Örneğin, egemen sınıfların subjektif tercihlerinin açık faşizm için yeterli olmadığı ortaya çıktı. Bu tür girişimlerin en azından ordunun bütünlüğü açısından, sonunda egemen sınıfların da zararına sonuçlar verme ihtimali ortaya çıktı. Buna karşılık sermayenin hiç bir kesiminin ve partisinin burjuva anlamda dahi demokrasiden yana olmadığı belli oldu. Soldaki netleşme ise ayrı bir konu.

Bütün bunlara karşılık 1975 yılı, seçimlerdeki başarısı bir yana CHP için geri bir yıl oldu. Anti demokratik girişim ve tertipler karşısında CHP'nin başarılı bir sınav verdiği söylenemez. Anti demokratik girişimler karşısında, demokrasiyi savunurken daha başarılı ve tutarlı olrak bu girişimlerin kaynağını tanımlama mümkün. CHP bu kaynağı tanımlıyor, bilmiyor. Biliyorsa bile unutmuş. CHP 1973 seçimlerinden bu yana tekeller hakkındaki, büyük sermaye hakkındaki yalnızca MC bütçesinin eleştirisinde söz etti. Orada da büyük sermayeden çok, onun "belli bir kesimi"ne değindi. Onu hedef aldı. Büyük sermayenin "belli bir kesimi" dışında kalan diğer kesimi ile CHP arasındaki ilişkiler, 1976 yılının politik gelişmelerini önemli ölçüde belirleyecek.

CHP'nin kendi solu ile olan ilişkilerin gelince; CHP, kendi solunu yalnızca nicelik açısından değerlendirme eğilimini sürdürüyor. Belki de CHP'nin kurmayları hep İtalya'yı, Fransa'yı düşünüp "nasıl olsa bu kadar gelişemezler" diyorlar. Ancak meselenin bu demek olmadığını unuttuyor. Başka ülkelerdeki örnekler bir yana. CHP en azından 1973 seçim programına sadık kalacaksa kendi soluna dayanmak zorunda. Örneğin bu programda "tekellerin gücünü kırılmasından" söz ediliyor. Bunun yolu olarak gösterilen "halk sektörü" bugün yalnızca adı biliniyor. Zaten bu haliyle "halk sektörü" konusunda başka bir bilgiye de gerek yok. Çünkü, CHP'nin önemli bir bölümü bile ciddiye almıyor "halk sektörü"nü. Bunların nedeni, CHP'nin bu açıdan 1973'e kıyasla daha geride olması. CHP, 1973'ü unuttuğu 1973'ten de geriye gidecek. Kelime anlamında bile olsa, Sosyal-Demokratizm ancak Enternasyonal giriş belgelerini ve İskandinav sosyal demokratlarıyla çekilen resimleri karıştırırken hatırlayacak.

köklü girişimlere yönelmedi, yönelemedi. Bunun yerine, sermayenin her kesiminin seve seve savaşaacağı bir düşmana karşı mücadele ortamı hazırlandı. Sonunda savaş başlatıldı.

Cephe'nin saldırıları, bir çok cephede aynı anda yürütüldü. Yine de cepheleleri genel olarak ikiye ayırmak mümkün: Doğrudan doğruya işçi sınıfı ve onun etrafındaki güçler.

Demokratik güç ve kurumlarla işçi sınıfının çeşitli düzeylerdeki mücadelesi arasında diyalektik bir bütünlük var. Bu bütünlük nedeniyle, sermayenin özünde işçi sınıfını hedef alan mücadelesi pratikte diğer demokratik güç ve kurumlara karşı da yöneliyor.

Bütünlük şuradan ileri geliyor: Bugün Türkiye'de demokratik kurum ve kuruluşların varlıklarının en temel dayanağı ve savunucusu işçi sınıfı ve onun ideolojisi. Burjuva demokrasi anlayışı, bu dayanağı ve savunuyu sağlamakta çok yetersiz kalıyor. En azından pratikte yetersiz kaldığını 12 Mart deneyi gösterdi. İşçi sınıfı hareketinin diğer güçlere ve kuruluşlara sağladığı bu destek kendini çeşitli planlarda gösteriyor. En başta, bunları en ikirciksiz savunan ve destekleyenler, sosyalistler. İkincisi, işçi sınıfı kendi örgütlü mücadele deneyleri ve bunun sonucunda elde ettiği kazanımlarla bu kuruluşlar için en yetkin örneği teşkil ediyor. Kuşku duymadan söylenebilir; demokratik kitle örgütlerinin bu gün ulaştıkları düzey, kendini işçi sınıfı hareketinin bu alanda sağladığı deneye borçlu. Bu nedenle MC işçi sınıfı üzerine yürürken aynı zamanda tüm demokratik güç ve kuruluşlara da saldırmış oluyor. "Örneği", "Çıbanbaşı" ni örnek olamaz, diğerlerine destek olamaz hale getirmek istiyor.

Buna karşılık, demokratik kurumlar ve kuruluşlar, bir yönüyle işçi sınıfı hareketinin ikmal kanalları. Bu kanalları yoketmek, işçi sınıfı hareketinin etrafındaki güç halkasını daraltmak, işçi sınıfı düşüncesinin toplumun diğer kesimlerindeki etkinliğini kırmak anlamını taşıyor.

Sermaye ve onun iktidarı, bu bütünlüğü gördüğü içindir ki her iki cephede birden saldırıya geçti. 1975'in 1971'i tekrarlayan özelliği burada.

TÜRKİYE ÇÖZÜMSÜZ

Türkiye'nin dışa bağımlı geri kapitalizmi 1975'in bunalımlarını 1976'ya devrederken, sermaye sınıfı geleceğin kendi hesabına daha da karanlık olduğunu biliyor. Bunalımına kolaycı çözümler arayan sermaye sınıfının belirli kesimleri, faşizan tirmanışı, açık faşizme dönüştürme çabalarında simdilik sonuç alamadı. Dışa bağımlı kapitalizmin bunalımlarını tüm ağırlığıyla omuzlarında taşıyan başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçiler, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm doğrultusundaki mücadelelerinde başarıyla yürürlerken, bu başarının geleceğin kaçınılmaz zaferine biran önce dönüşmesi için, izlerini günümüz koşullarında bulacağımız doğru değerlendirmeleri gereksiniyor.

TÜRKİYE KAPİTALİZMİ NEDEN BUNALİYOR?

Türkiye 1950'lerde sanayileşme sürecinde hız kazandı. 1960'larda sanayi sermayesi birikimi, başından beri varolan dış kaynak desteğiyle de önemli boyutlara ulaştı. Son 10-15 yılda bu birikim tekelleşmeye yol açtı. 1975'e gelindiğinde Türkiye kapitalizminin iki belirgin özelliğinden biri, sanayileşmenin gerek yabancı sermayesi, gerekse varlığını sürdürülebilmek için getirmek zorunda olduğu hammaddesi, yarı mamul maddesi ve nihayet yatırım malları itibarıyla dışa bağımlılığıdır. İkinci özelliği ise birinciye bağımlı olarak, montajcılığın dışa bağımlı karakteri nedeniyle üretim maliyetini gerçekleştirilememesi olarak beliriyor.

Türkiye'nin gerek geçmiş, gerekse günümüz koşulları dikkate alındığında, ülkede kapitalist üretim biçiminin geçerliliğine çabalanması, dışa bağımlılığı, yani emperyalizmle ilişkileri zorunlu kılıyor. Ancak, bu ilişkiler ağı aynı zamanda Türkiye kapitalizmini bunalımdan bunalıma sürükleyen ve onu sonuçta sistemin kendi çözümsüzlüğü ile başbaşa bırakıyor.

Dışa bağımlılığın doğal sonucu ise, emperyalist-kapitalist sistemin, bunalımlı dönemlerinin, olduğu gibi Türkiye kapitalizmine yansımaları, ortaya çıkıyor. Üstelik Türkiye bu yansımaları, kaynaklandığı ülkelerin uğradığı sarsıntıdan çok daha büyüğü ile karşılaşıyor. Emperyalist kapitalist ülkeler bunalımlarını kolaylıkla Türkiye gibi ülkelerle ihraç edebildiklerinden, devrevi sarsıntıları en hafif biçimde geçirebiliyorlar.

Türkiye kapitalizmi, 1975'i geride bırakırken genelde böyle bir manzara çiziyor. Bu olgu somutunu dışı ticaret verileriyle ortaya koyuyor. Bu veriler ise aynı zamanda, faşizan tirmanışın sembolü MC iktidarının da en zayıf noktasını açığa çıkarıyor.

3,5 MİLYAR DOLARLIK AÇIK

1975 yılı 11 aylık ithalat ve ihracat rakamları belli oldu. İthalat 4 milyar 366 milyon dolarla şimdiki dek görülmemiş bir düzeye ulaşırken ihracat 1 Milyar 231 milyon dolarla 1974'ün aynı dönemindeki düzeyi bile tutturamadı. Dış ticaret açığı 11 ay itibarıyla 3 Milyar 132 milyon dolar.

Geçmiş yıllar dikkate alınırca Aralık ayı ithalatı, aylar itibarıyla ithalatta her yıl en yüksek rakam olarak beliriyor. Örneğin 1974'ün yalnız Aralık ayı ithalatı 534 milyon 155 bin dolar idi. İhracatın Aralık ayında önemli bir artış göstermesi ise olanaksız görülmüyor. Bu çerçevede 1975 yılı dış ticaret açığının 3,5 milyar doları bulacağına kesin gözüyle bakılıyor.

1975 başında ithalat rejimiyle programlanan ithalatın 4 milyar dolar olduğu dikkate alınırca 11 ayda bu hedefin 366 milyon dolar aşığı ortaya çıkar. İthalat yoluyla nelerin getirildiği bakılırsa, Türkiye kapitalizminin geleceği açısından ithalatın artan düzeylerde sürdürülmesi zorunluluğunun nedenlerini bulabiliriz.

Elde varolan 10 aylık veriler çerçevesinde yatırım malları ithalatı 1 milyar 574 milyon, ara malları 2 milyar 142 milyon ve tüketim malları ithalatının ise yalnızca 172 milyon dolar olduğu görülüyor. Bu verilerin ışığında Türkiye sanayinin gerekli yeni yatırımlarda bulunabilmek için ne denli dışa bağımlı olduğunu kavramak olanaklı.

Ayrıca değer olarak büyük ölçüde artan ithalatın, miktar olarak önemli bir artış göstermediği de biliniyor. Bu olgu ise emperyalist - kapitalist ülkelerin bunalımlarını en azından Türkiye'ye nasıl ihraç ettiklerini de somutluyor. Dış ticaret hadleri sürekli aleyhte gelişiyor.

Dış ticaret açığının, 3,5 Milyar Dolara varması ise, mevcut döviz stoklarının tamamen eridiğini vurgularken, ithalatın finansmanında en etkin araç olması gereken ihracatın geçen yılın altında kalması geleceğin son derece karanlık olduğunu ortaya koyuyor. İşçi dövizlerinin giderek azalacağı, azalmasa dahi bu ölçüde bir açığı kapatmayacağı ise bir gerçek. Bu durum ise sermaye sınıfının ve dolayısıyla onun iktidarının en zayıf noktasını açığa çıkarıyor.

MC iktidarının, yevmiye düşüncesinin bir ürünü olarak ortaya çıkardığı ve dış ticaret açığını kapamada bir araç olarak kullandığı "Döviz Çevrilebilir Mevduat Hesabı (DÇM)" formülünün, kısa zamanda 1 milyar dolara ulaşması ve bunların vadesinin çok kısa olması, soruna bir çözüm getirmekten çok sorunu büyütme yaradı. Ayrıca bu olgu, 1976'nın da karanlık tablosuna damgasını vurdu.

İŞÇİ SINIFININ KAPİTALİZM ÇİLESİ

Dış ticaret hiç kuşkusuz Türkiye kapitalizminin yegane dar boğazı değil. Ancak, en önemlilerinden biri. Sanayinin bugünkü düzeyi itibarıyla gerekli ithalatın yapılmasını fabrikaların kaplarına kilit asması demek. Bundan en çok zarar gören gene başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçiler olacak. Kapitalizmin yükünü, geçerliliğini sürdürdüğü sürece, bunalımlı da olsa, bunalımsızda olsa işçi sınıfı çekiyor. Ancak, bunun da çelişkili bir yanı var. O da kapitalizme karşı mücadelenin yükselmesi, giderek çözümü yakın getirmesi.

Ancak, kısa dönemde, işçi sınıfının gene de göğüslemek zorunda kalacağı önemli sorunları var. Zaten varolan işsizler ordusuna yenilerinin katılması sözkonusu olabilir. Türkiye'de istihdam üzerine verilerin yetersizliği açık. 1975'te işsiz sayısının sınırlı veriler ışığında 1,5 milyon dolayında olduğu biliniyor. Gelecek yılda bu rakamın 2 milyonun çok üstünde olacağı tahmin ediliyor. Doğal ki bu veriler koşulların normal seyrinde geçerli olabilir.

İŞÇİ ÜCRETLERİ YADA ATEŞLE OYNAYAN KAPİTALİZM

1975, işçi ücretleri üzerinde oynanmak istenen bir dizi oyuna sahne oldu. Oyunun özünde, sermaye sınıfının finansman yönünden karşılaştığı sorun yatıyor. Gerçekten sermaye sınıfının 1975'te karşılaştığı önemli dar boğazlardan birini de finansman sorunu oluşturdu. Döviz çevrilebilir mevduat hesabı bir yandan dış ticaret açığını gidermede kullanılırken, aynı zamanda büyük ölçüde sermaye sınıfının finansman sorununa da geçici bir çözüm oldu.

Döviz çevrilebilir mevduat hesabının sürekli bir çözüm olmadığını ve olamayacağını sermaye sınıfı çok iyi biliyor. Bu nedenle de çözümü somürü oranını artırmada buluyor. Bu nedenle sermaye sınıfı, işçi ücretlerini dondurmaya varan önerileriyle, ücret artış taleplerini durdurmak istiyor. İşçi açık faşizmin destekçiliğine kadar götürülebiliyor. Böylece işçilerin sırtından finansman sorununa çözüm getirmek istiyor.

Kamu oyunda kendini haklı çıkarmak için de ücretlerin büyük ölçüde arttığını, enflasyonun en önemli nedeninin ücretlerdeki bu büyük artışlar olduğunu vurguluyor. Sermaye sınıfı işçi sınıfının uzun

mücadeleler sonucu kazanılmış olan haklarının geriye alınmazlığını, 15-16 haziran Büyük İşçi Hareketini unutmamış gibi davranıyor. Sermaye sınıfının büyük artışlar olarak kamuoyuna yutturmaya çalıştığı işçi ücretlerinin, reel olarak artmadığını aşağıdaki tablo somut olarak gösteriyor.

Yıl	Cari Ücretler	11 İl'in Tüketici Fiyatları	(% Değişme)	
			Reel Ücretler	
1971	11,3	16,5	-4,5	
1972	11,6	13,1	-1,4	
1973	24,0	15,9	7,0	
1974	25,5	16,5	7,7	
1974				
(9 Aylık)	25,2	16,4	8,8	
1975				
(9 Aylık)	16,2	18,5	-2,3	

Yukardaki tablo, özellikle 1975'te MC iktidarıyla, işçi ücretlerinin, fiyatların çok gerisinde kaldığını gösteriyor. Tabloya dahil olmayan aylar ve MC iktidarının son kararıyla pek çok malın fiyatlarının önümüzdeki günlerde büyük ölçüde artacağı da dikkate alınırca, sermaye sınıfının gerçekleri nasıl saptırdığı daha da açık olarak ortaya çıkar.

GERÇEKLEŞMEYEN YATIRIMLAR

İşsizliğin hızla arttığı, yurtdışına işçi gönderme olanaklarının daraldığı günümüz Türkiye'sinde, yeni iş sahaları sağlama bakımından yatırımların hızlandırılması önem kazanıyor. 1975 yılı yatırım faaliyetleri ile ilgili veriler, devlet yatırımları itibarıyla 9 aylık olarak var. Kamu kuruluşları 9 ayda 54,5 milyar lirandan 28 milyarını harcamış durumdadır. Devlet yatırımlarının gerçekleşme oranı % 51 olarak belirleniyor.

Devlet yatırımlarında önemli aksamlar olduğu bir gerçek. Bu yatırımların aksamasına ise, gerekli ithalat için döviz tahsisinin Maliye Bakanlığınca verilmesi neden oluyor. Döviz sıkıntısının ortaya çıkışı nedeniyle sermaye sınıfının, üstelik demirde olduğu gibi spekülasyon amaçlı döviz taleplerini karşılayabilmek için sermaye iktidarı MC devletin taleplerini karşılamıyor.

Sermaye sınıfının yatırımları üzerine 1975 yılına ilişkin veri yok. Ancak yapılan yatırımların niteliğini, 5 milyar dolara varacak olan ithalatın kompozisyonu belirliyor. Tüketime yönelik yatırımlar ağırlığını sürdürüyor. Yapılan yatırımın niteliğine göre, değişen oranlarda, ama büyük ölçüde parçaları dışarıdan gelen montajcı nitelikte, kısa dönemde büyük karlar getirecek yatırımlar tercih ediliyor.

Türkiye'de sanayiciliği kavramak için bir iki örnek vermek gerekli. İthal edilen büyük rulo halindeki boş film, Türkiye'de kesilerek küçük bobinlere sarılıyor. Bu da sanayiden sayılıyor.

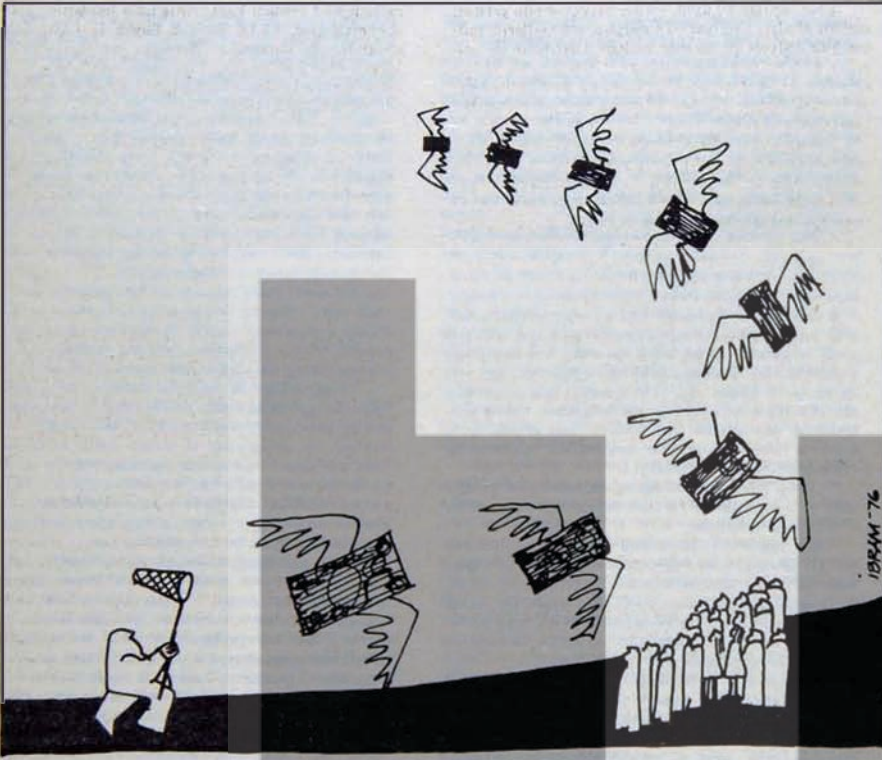
Montajcılığa tipik örnek ise yaralar için bantlar. Bu bantların üzerine yapıldığı bir kağıdı var. Bant Türkiye'de imal ediliyor. Üzerine yapıldığı kağıdı ise ithal ediliyor. Böylece önemli bir sanayi dalı ortaya çıkıyor.

YABANCI SERMAYE YATIRIMLARI

Devlet yatırımlarının gerçekleşme oranı istenilen düzeyin altında kalırken, sermaye sınıfının yatırımları kap kaç hesabı içinde yönelirken, özellikle 1975'in ikinci yarısından sonra Türkiye'ye gelen yabancı sermaye yatırımlarında MC'nin iktidara gelişine koşut olarak hızlı bir artış ortaya çıktı. Bu sonuç mevcut bazı sermaye yatırımlarının tevsi kararlarının ve yeni yabancı sermaye yatırımlarının Bakanlar Kurulu'nun onayından geçmesiyle ortaya çıktı. MC iktidarı, bu konuda, Türk Sanayici ve İşadamları Derneği'nin bu yıl yayınlanan raporunda somutunu bulan ve yabancı sermayeye Türkiye'ye gelişinde kolaylık gösterilmesi isteğini içeren önerisi doğrultusunda, zorluk çıkarmaksızın istekleri karşıladı.

1975'te Türkiye'ye gelen yabancı sermayenin rekor düzeyini, Ticaret Bakanlığı'nın resmi yayınları ka-

KAPİTALİZMİNİN GELECEĞİ

nılıyor. 1975 yılında, yabancı sermaye ithalatı 30 milyon dolar olarak planlanmıştır. 1975'in ilk on ayında bu ithalatın ulaştığı düzey, 120 milyon dolar. Gerçekleşme yüzdesi % 400 olarak ortaya çıktı. Yıl sonuna kadar bu oranın daha da artacağı açık. 1960'larda Türkiye'ye gelen tüm yabancı sermaye miktarı 40 milyonu geçmezken, kamuoyunda sorun enine boyunatartışıldırive anlamlı bir mücadele sürdürüldü. Günümüzde yalnızca on ayda 120 milyon dolarlık yabancı sermaye ithalatı gerçekleştiriliyor.

Bu olgu da açıkça belgeliyor ki, Türkiye kapitalizmi dışa bağımlılığını daha da artırıyor. Türkiye kapitalizminin ayakta durabilmesi, sömürünün sürdürülebilmesi bu dış desteğe bağlı. Sömürünün bedelini ise kuşkusuz işbirlikçiler değil, başta işçiler olmak üzere tüm emekçiler ödüyor.

ALMAN SERMAYESİ İLE ARANAN ÇÖZÜM

Geride bırakılan yılın önemli olaylarından biri de Federal Almanya ile geliştirilmeye çalışılan ilişkilerdi. Alman sermayesine Türkiye'yi peşkeş çekme esasına dayanan bu ilişki her nedense kamuoyunda önemine oranlı bir tepki doğurmadı. Belki de önemi kavranmadı. Başın bu konuya yeterli yeri ayırmadı, ya da ayırmak istemedi.

Türkiye ile Almanya, Ortak Pazar ilişkileri dışında, ekonomik ilişkileri geliştirme kılıfı altında "İktisadi İşbirliği Komitesi" kurdu. Komite ilk toplantısını 15 Kasım 1975'te yaptı. Gündemin en önemli ve birinci maddesini Türkiye sermaye sınıfının isteği olan Alman sermayesinin Türkiye'ye gelişinde, Türkiye'nin sağlayacağı kolaylıklar oluşturdu. Mevzuattan doğan güçlükler ve bir ülkenin bağımsızlığı ile bağdaşmayacak ödümler Alman sermayesine verilmeliydi.

Kurulmuş komite sürekli çalışacak. Gerçekleştirilmeye çalışılan amaç, "Halka Teorisi" olarak nitelenen ve işin ilginç CHP'nin de onayını gören bir doğrultuda oluşuyor. Almanya Türk işçilerini ülkesi-

ne getirmekten doğan sorunlardan kurtulacak, Türkiye işçi sınıfının sırtından daha yüksek bir sömürü payı alacak. Türkiye, ülke içi işsizliğe geçici bir çözüm bulmuş olacak, üretim Arap ülkelerine satılarak işbirlikçi sermaye sınıfı milyonlar kazanacak.

İhraç amacıyla Türkiye'ye gelen yabancı sermayenin bu amacı ne denli gerçekleştirebildiği ortada. Türkiye'nin sanayi ürünleri ihracatı 1975'te önemli düşüş gösterdi. CHP'nin böylesine ham hayallerin peşine düşmesi ise bir burjuva partisi olması nedeni ile çok doğal. Kapitalizmden vazgeçmeyecek CHP'nin Türkiye'nin günümüz koşullarında kapitalizmin açmazına dış kaynaklı geçici çözüm aramaktan başka olanağı yok. Çünkü tarih, Türkiye koşullarında kapitalist üretim biçimini geçerli kılmaya çalışanlara aynı pasaportu veriyor.

ORTAK PAZAR KAVGASI

Geçtiğimiz yılın son aylarında, Ortak Pazar'la ilgili önemli bir gelişme oldu. Ortak Pazar'dan çıkmaya yönelik bu olgu da kamuoyunda yeterince tartışma alanı bulmuyor. Olayları olduktan sonra değerlendirmekte üstatlaşmış entellektüellerimiz her zamanki suskunluklarını sürdürüyor. Kitle desteği sağlamayacağı duymayan, rahat koltuklarında "taratsız gözlemci" pozunu takınanlar karşısında görev gene gerçek sosyalistlere düşüyor.

Sürekli olarak Türkiye'nin aleyhine gelişen Ortak Pazar, topluluk üyelerinin çıkarlarına aykırı düşen, ancak Türkiye yararına olacak yükümlülüklerini yerine getirmiyor. 1975 bunun somut örnekleriyle dolu. İngiltere'nin Türkiye çıkışı pamuk ipliğine kısıtlama getirmesi, 1974'te sonuçlanması gereken Birinci Tarım Tavizlerinin ikincisinin zamana dolarken sonuçsuz kalması, Ortak Pazar'ın Türkiye'ye zararından öte yararı olmadığını somutlayan yalnızca iki örnek.

Bu gelişmeler doğrultusunda, 1976 başında, Kat-

ma Protokolü gereğince Türkiye'nin Ortak Pazar'dan ithalatını % 5 oranında serbestleştirilmesi gerekirken bu yükümlülüğü yerine getirmeme kararı alınıyor. Bakanlar Kurulu'nun onayına sunulan teknokratlar önerisi halen sonuçlanmış değil. Ancak olumlu bir karar çıkma olasılığı kuvvetli görünüyor.

Bu karar, her ne kadar Ortak Pazar'dan çıkmayı ifade etmiyorsa da, Ortak Pazar'a karşı atılan önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Bu yolda verilecek mücadele ve sağlanacak kitle desteği Ortak Pazar'la ortaklık ilişkilerinin sonu olabilir.

ASKIYA ALINAN TOPRAK VE KÖYLÜLER

Türkiye'de tarımın iklim koşullarına terk edilmişliği sürüyor. Girdilerin artırılaacağı yaygarası ise bir türlü gerçeklik kazanmıyor. Buna karşılık traktörler köylülere iki kat fiyatla satılırken, aradaki farkı cebe indirenlerden memnundur.

Türkiye'deki traktör üretimi talebi karşılayamıyor. Traktör ithalatı ise sürekli olarak engellenirken MSP'nin iki bakanlığı bu konuda birbirini yiyor. Anlaşmazlık, yerli imal belgesi vermesi gerekirken Sanayi Bakanlığı'nun bu belgeyi vermemesinden, dolayısıyla da ithalatın gerçekleştirilememesinden doğuyor. Formaliteler ise büyük şikayetlere neden oluyor.

Kuşa döndürülmüş ve sulandırılmış Toprak ve Tarım Reformu Kanunu'nun ise uygulamada askıya alınması, MC iktidarının birinci dercede "icraat"ı oldu. İcraattan sermaye sınıfına hizmet etmeyi anlayan MC sulandırılmış biçimiyle bile Toprak Reformu'na karşı.

Ancak, sanayi kesiminin gerçek anlamıyla olması da toprak reformundan yana bir tavır var. Bu da sermaye sınıfının iç çelişkilerini açığa vuruyor. Türkiye'nin ihracatı büyük ölçüde geleneksel tarım ürünlerine dayanıyor. Tarım taban fiyatları ise özellikle büyük toprak sahiplerinin istekleri doğrultusunda yüksek tutulmak isteniyor. Bu, iç fiyatların dış fiyatların üstüne çıkmasına, dolayısıyla ihracatın artırılamamasına neden oluyor.

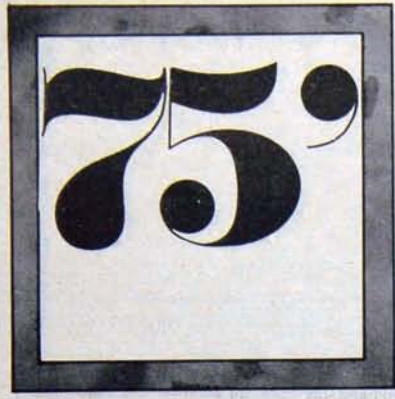
Taban fiyatlarının yüksek tutulmasının yalnızca büyük toprak sahiplerinin yararına olduğunu doğru değerlendiren sanayiciler ve onun iktidarı MC, 1975'te bu fiyatları artırmadı. Seçim sonuçları da bu gerçeği bir anlamda doğruladı. CHP'nin ise kırsal bölgede önemli oy artışıyla bulunamaması bu gerçeği doğruladı. Sanayicilerin, büyük toprak sahiplerinin bu alandaki etkinliğini gidermeyi istemesi ise tarihin akışının doğal sonucu.

TÜRKİYE KAPİTALİZMİ 1976

Türkiye kapitalizmi 1976 yılına burada genel olarak belirttiğimiz çok önemli sorunlarla giriyor. Kapitalizm Türkiye'de varlığını sürdürdüğü ölçüde dışa bağımlılığı da giderek artıracak Yönetimin CHP'ye geçmesi bu olguyu kökünden değiştirmeyecek.

Kapitalizm, varlığını sürdürmede baskıcı yöntemleri üretim ilişkilerinden gelen özellikle kullanmak isteyecek. Ve günümüzde faşizan tırmanış olarak belirlenen eğilimler sürdürülmeye çalışılacak. Ancak, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçiler açık faşizme varılmak istenen bu eğilimlere karşı mücadelelerini sürdürecektir.

Türkiye kapitalizminin çözümsüz geleceği, önümüzdeki günlerde emekçilerin gözünde daha da belirginleşecek. Geçici günlük ölemler, 1976'nın karanlığını belirliyor. Türkiye kapitalizminin şimdi tek umudu Alman bankalarının kasalarında biriken işçi dövizlerinde. Alman yasaları gereği, Türkiye'li işçilerden kesilen ve bankalarda biriken paralarını Türkiye'ye aktarılması çabaları yoğunlaşıyor. Buna bir de Alman sermayesinin Türkiye'ye getirilmesi eklenirse Türkiye kapitalizmi için çözümlenmeyen Almanya'da düğümlendiği ortaya çıkıyor.

DİNÇER
DOĞU
PETROL
KİMYA-İŞ
SENDİKASI
GENEL
BAŞKANI

1975 İŞÇİ SINIFINA YENİ DENEYLER KAZANDIRDI

Bir yılı daha geride bıraktık. 1975 bitti, 1976 yılına giriyoruz. İşçi sınıfının mücadelesinde önemli ve ileriye dönük kazanımların elde edildiği bir yıl oldu 1975.

İşçi sınıfının bilinçlenmesi, her geçen gün hızla gelişiyor. Şüphesiz 1976 yılı bu açıdan 1975 yılından daha verimli olacaktır.

İşçi sınıfımızın, demokratik haklarına sahip çıkma hususunda gösterdiği ödünen kararlılığı, kendi sorunlarına sahip çıkmada gösterdiği titizlik, politik konulara bakış açısının ve değer yargılarının genişleyip, geliştiği ve hızlı bir şekilde politize olduğu açıkça görülmüyor. Yani tabanda hızlı bir uyanış ve bilinçlenme söz konusu. Ancak, tabandaki bu sevindirici bilinçlenme düzeyinin, tavana aynı ölçüde yansıdığını söylemek mümkün değil. Nasıl genelde, halkımızın bilinçlenme hızı, onu idare edenleri, yani politikacıları aşiyor, alt yapı ile üst yapı arasındaki gelişim ters orantılı olarak gelişiyorsa; işçi kesiminde de tabanın gelişme ve bilinçlenme düzeyi kendilerine liderlik eden yöneticilerin bir çoğunu aşiyor. Tabandaki bu gelişmeyi kendileri için tehlikeli gören bir kısım işçi liderleri, tabandaki ileri ve kitle üzerinde etkili unsurları tectir etmek ve Örgütten uzaklaştırmak yolunu seçmekte, bir kısmı da, tabandaki gelişmeye ayak uyduruyor görünümünü vermek için tüm geçmişini inkâr edersene - tabii taktik olarak - 24 saat içerisinde ileri kesilmekte. Bunlardan birinci guruptakiler, örgütleri içerisinde, açık bir faşist uygulama ile durumlarını muhafaza etmekte, ancak bunların ömürlerini kısa olacak da görülmekte. İkinci guruptakiler ise daha kurnazca davranmakta ve tabii işçi sınıfı için daha tehlikeli olmakta böylece durumlarını koruyan işçi sınıfını yönetimden uzak tutmak ve işçi sınıfını hedefinden sapırmak işlev ve görevlerini sürdürmekte.

İçtenlikle ve içimiz sızılarak söyleyelim, bugün o kadar çok işçi lideri vardır ki; başında buldukları kitlenin bütün fertleri, belli bir süre için sıra ile yönetime gelseler, bu kitlenin bütün fertlerinden sonra ancak kendilerine yöneticilik sırası gelir.

Bugün ülkemizde, sendikalaşmış işçilerin büyük bir çoğunluğu layık olmadıkları bir yönetim altında ve işçi liderlerinin büyük bir çoğunluğu da layık olmadıkları yerlerde bulunmaktadır.

Bütün bu tersliklerin çaresi ve çözümü nedir?

Önce şunu söyleyelim; bu sorunların çözümü, bir kısmımızın düşündüğü kadar zor ve olanaksız değil. Ancak bir kısmımızın zannettiği gibi de basit ve şüphesiz halledilecek kadar kolay değil.

Bilmeliyiz ki; doğruları bilmek ve söylemek, yanlışları ve kötülükleri defetmeye kafi gelmiyor. Önemli olan, bilinen doğruları kitlelere indirebilmek ve kabul ettirebilmektir. Bilenlerimizdeki genel kanı, doğruları öğrenmenin yeterli olduğudur.

Bilenlerimiz, kendilerinin bilgilerini yeterli görüyorlar, bildiklerini kitlelere iletilebilmeye ve kabul ettirebilmeye öğrenme uğraşına girmiyorlar.

Bunun için de çoğunun ayakları yere basmıyor, bir bölümü, bildiklerini anlamadıkları için, işçilere kızp küsüyor, bir bölümü de, bu böyle yürümez, işler yavaş gidiyor, hızlı davranmak gerekir düşüncesinden

hareketle, bireyselliğin batağına saplanıyor ve sözde uğraşları ile kitlelere fayda yerine zarar getiriyor.

Geride bıraktığımız ve tarih sayfalarına terk ettiğimiz 1975 yılı bize bu konularda zengin deneyimler kazandırmış olmalı. Bu deneyimlerimiz ışığında, işçi sınıfının mücadelesine inanmış kişiler olarak, yeni yılda işçi sınıfımızın bilinçlenmesini hızlandırmak için öncelikle ve ivedi olarak, bildiklerimizi kitlelere öğretebilmeyi öğrenmeye ve kitleler üzerinde mümkün olduğunca çok sayıda insana, öğrendiklerini öğretebilmeyi öğretmeye çalışmalıyız.

Yurt yönetiminde söz ve karar sahibi olması gereken işçilerin, öncelikle ekonomik örgütleri sendikalar içerisinde yönetime sahip çıkmalarını, yönetimi denetlemelerini sağlamalı, bunun yollarını geniş işçi kitlelerine disiplinli ve örgütlü bir biçimde anlatmalıyız. Sendika yönetiminin, herkeसे becerilemez, çok zor, çok girift ve sadece bu işi bilen bir avuç kişi tarafından yapılabilen bir iş olduğu şeklindeki genel ve tabii yanlış ve kasıtlı olarak öne sürülen kanıyı kırmalıyız. İşçi sınıfının yükselen bilinç düzeyi karşısında, klasik yöntemlerini terk ederek, daha ince ve daha ustaklıkları yöntemlerle sahneye konan sarı sendikacılık oyununu bütün çıplaklığı ile sergilemeliyiz.

Geniş işçi kitlelerini eğitirken, kendimizi de eğitmeli ve işçi sınıfını her türlü sapmaya karşı uyarmalı ve uyanık olmalıyız.

İşçi sınıfımızın ekonomik ve politik mücadelesinin ayrılmazlığı ve doğru politik çizgisini, yılmadan usanmadan bir öğretmen ve bir kurtarıcı edası ile değil, mensubu olduğumuz sınıfın kurtuluşunun, kendi kurtuluşumuzdan önce geldiğini ve sınıfımız kurtuluşunun kendi kurtuluşumuz olduğunu unutmadan geniş kitlelere anlatmalıyız.

1976 yılında sendikacılar olarak üzerimize düşen görevlerin, böyle bir yazının çerçevesine sığabilecekleri ancak bunlar. Yeni yılın işçi sınıfımıza eski yıldan daha büyük kazanımlar getireceği şüphesiz. Ancak bunun bilançosunu, yeni yıl eskidinde ve yerini kendisinden sonra gelen yeni yıla devrettiğinde yapılacak. Tabii, bizlerin de görevlerimizi ne ölçüde yaptığımızı içeren ve 1976 yılı da tarih sayfalarına terk edildiğinde, bizden sonraki kuşakların okuyacağı bir bilanço olacak bu...

BİNALİ
SEFEROĞLU
TÖB-DER GENEL
SEKRETERİ

1976'DA YENİ MEVZİLER KAZANACAGIZ

Çağımız, kapitalist-emperyalist sisteme karşı yürütülen demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm çağıdır. Bir başka deyişle; "bugün dünyadaki temel siyasi olgu kapitalizm sosyalizm mücadelesidir". Kurtuluş ve bağımsızlık mücadelesi veren ezilen halklar, kapitalist-emperyalist sistemi geriletmekte, sınırlarını daraltmakta, emperyalizmi kendi kabuğuna çekilmeye zorlamaktadır. Sömürü sahası daralan, ezilen halkların bağlarına saplandığı hortumun halkaları kopan, burçlarında gedik üstüne gedik açılan emperyalizm, halen elinde tuttuğu ülkelerdeki tahakküm, baskı ve zulmünü daha da artırmakta, komplolar düzenlemektedir.

Emperyalizme bağımlı ülkemizde, geri kapitalist bir ülkenin tüm ekonomik, politik ve sosyal bunalımları açık olarak görülmekte ve yaşanmaktadır. İkili sömürü, emekçi sınıf ve tabakaların her geçen gün yok-sullaşmasına, soğuklarındaki lokmaların küçülmesine, dertlerinin üstüne dert eklenmesine neden olmakta-

dır. Halkımız; "Dert bir olsa ağlamaya ne gerek" der. Gerçekten her geçen gün işçinin, yoksul köylünün ve dargelirli memurun sorunlarına yeni sorunlar eklemek, ağlayıp, dövünmeleri de bunların çözümüne yetmemektedir. Gelir dağılımındaki eşitsizlik, emperyalizmle bütünleşen bir avuç parabazın milya darla oynarlarken, geniş halk tabakaları ise evine ekmez, hastasına doktor, çocuğuna okul bulamamaktadır. Sağlık koşullarına uygun beslenme, konut ve sosyal güvenlikten geniş halk tabakaları kesinlikle yoksundur. Bu ise sosyal mücadeleyi hızlandırmaktadır. Burjuva demokratik kurallar içinde bu uyanış ve gelişmeleri kontrol edemeyen sermaye giderek baskı ve faşizm yöntemlerini kullanmaktadır.

Sistemin doğal sonucu girilen darboğazdan çık-mak için sermaye, karşılaştığı finansman ve pazar darlığı sorununu işçilerin, köylülerin ve dargelirli memurun sırtına yüklemenin yolunu seçmiştir. Getirilen vergiler ve MEYA K bunun somut örnekleridir.

Emperyalizm iki başlı bir canavara benzeyen enflasyonla işsizlik arasında tercih yapmak zorunda kalmış ve enflasyonu tercih etmiştir. Son günlerde elçabukluğu ile geçiştirilen ve sanayi mallarını kapsayan % 30'a ulaşan zamlar bunu doğrulamaktadır. Yukarıda da değinildiği gibi bu dargelirli memuru, işçiyi ve yoksul köylünün düzene karşı hoşnutsuzluğunun, kitlesel direnme ve örgütlenme girişimlerinin ileri boyutlara ulaşmasına neden olmaktadır.

1970 yılından beri memur maaşlarındaki katsayı 7'den 9'a çıkarken, hayat pahalılığı bunun çok ilerisinde yükselerek dargelirli vatandaşların daha da yoksullaşmalarına neden olmaktadır. "Beynelminel komünizm" yafatası altında gelişen bu sosyal uyanışı bastırarak isteyen sermaye sınıfının bu salihinde geri tepmiş, tekelci sermayenin en gerici sınıflarla kurmuş olduğu ittifaklarda yeterli olmamış, temelinden çatırdamaya başlamıştır. Kuşkusuz bunlar kendiliğinden, ya da bir raslantı sonucu meydana gelen olgular değildir. Başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm diğer demokratik kuruluşların sürdürdüğü sosyal mücadele sonucunda olmuştur.

Bugün 300 bine yakın öğretmen ulusal gelirden çok az bir pay almak zorunluluğunda bırakılmıştır. TÖB-DER çatısı altında toplanan bu öğretmenlerin yarısına yakın bir bölümü, faşizm karşı yürütülen demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinde önemli yadsınamayacak görevler yüklenmektedirler. Bu ise emperyalizmin öğretmen üzerindeki baskı ve zulmünü artırılmasına kitle halinde kıyım, baskı ve öldürmelerine neden olmaktadır. 1975 yılında bu öldürme ve kıyımların gözle görünür biçimde artması, elbette bir raslantı değildir.

Sermayenin oluşturduğu MC hükümeti, katsayısı dondurmuş, ama fiyatları serbest bırakmıştır. MC'nin başı, "Katsayı 10'a çıkarsa bütçeye 5 milyar lira bir ek külfet yüklenmiş olur" diyerek memur maaşlarına zam yapılmasının olanaksız olduğunu ilan etmiştir.

Bir kere gerçekten bütçeye bu denli ağır bir külfet yüklenmemektedir. Çünkü bu paranın yarısına yakın bir bölümü vergi olarak tekrar geri alınmaktadır. Ayrıca bütçeye yük olduğuna söyleyenler, paşabalıklarına sıra gelince aynı titizliği göstermemektedirler. Nitekim 1975 yılında ihracatçı firmalar 5,5 milyar kâr etmişlerdir. Sübvansiyon yoluyla ödenenler teşvik belgeleri, vergi indirimleri, gümrük muafiyetleri de bunun dışındadır. Yine 1974 yılında ithalattaki bir avuç firmanın kârı ise 11 milyar, 3 milyon liradır. Devletin başındaki sermaye sınıfı temsilcilerinin kimden yana olduğunu bu rakamlar hiçbir yoruma gerek olmadan açıkça göstermektedir. Ülkemizdeki enflasyonun nedeni taban fiyatlarının artması, asgari ücretin yükselmesi, katsayının 9'dan 10'a (memurun eline fazla birşey geçmez 10'a da çıksa, onbeşede çıksa) çıkması değildir. Bunun nedeni bağılı olduğumuz emperyalist sistemin gereği, sermayenin obrurluğu ve çalışan sınıf ve tabakaları daha çok sömürme hirsidir.

TÖB-DER, 603 şubesi, 120 bine yakın üyesi ile faşizme karşı verilen demokratik mücadelede önemli

1975'İN VE 1976

bir ağırlığı olan mesleki bir örgüttür. Burjuva demokrasisi sınırları içinde kalmak, ancak bu sınırları genişletmek, yeni mevziler kazanmak TÖB-DER'in benimsemiştiği demokratik mücadele biçimidir. Sosyal mücadelede etkili bir araç olan grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkımızı almak gündemimizdeki konuların başında gelmektedir. Diğer demokratik kuruluşlarla güçlü birliktir yaparak bu hakkımızı almak için örgütlü mücadelemizi 1975 yılında en etkin bir biçimde sürdürdük. Kitlelerden kopmadan, sorunlarımızı halkımızın sorunlarından soyutlamadan yürüttüğümüz bu inançlı, kararlı, bilinçli mücadelemizin 1976 yılında daha ileri boyutlara ulaşacağına öğretmenlerin ekonomik, demokratik taleplerinin karşılanması için yeni mevziler kazanacağımıza tam tersine faşizme karşı verilen mücadelede kitle içinde kalarak demokratik mücadeleyi şartlarını kendimizin tayin edeceği bir ortamda ve yerde güçlü bir biçimde yürütmeye kararlıyız. Başka türlü yapılan değerlendirmeler, bir meslek örgütü olan TÖB-DER'i kitlelerden koparıp, soyutlar ki bu da son tahlilde emperyalizmin ekmeğine yağ sürer.

Eğitim sistemimiz emperyalizmin güdümünde, kitleleri uyutmak, karamsarlığa sürüklemek, kendi sınıfına yabancılaştırmak, sermayeye kul-köle yetiştirmek amacıyla yönlendirilmiştir. Halk kitlelerini ustalaştırmayı, işyerinde eğitmeyi, bilinçlendirmeyi, yaratılan değerlerin bölüşülmesinde değerlerin yaratıcılarının söz sahibi olmasını içeren, sınıf bilinci veren, toplum içinde ve yaratıcılığı teşvik eden halkçı bir eğitimin uygulanmasını isteyen öğretmenlerin üzerinde korkunç bir baskı ve tahakküm vardır. Ne var ki tüm bunlar TÖB-DER çatısı altında toplanan 100 bin öğretmenin demokratik mücadele azmini kırmıyor, kıramıyor.

1976 yılında emekçi halkımızla birlikte, demokratik mücadelede yeni mevziler elde edeceğiz. Baskılar, zulümler, kıyımlar, öldürmeler gerçek demokrasiye giden yolun kilometre taşlarına bir yenisini eklemenin ötesine geçemeyecektir.

Yazımı 1976 yılının, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesi veren halkımıza yeni mevziler kazandıracağına olan inancımı tekrarlaarak bitirmek isterim.

ERHAN
TEZGÖR
TÖB-DER
GENEL
BAŞKANI

1975: EMEKÇİLERİN BAŞARILI YILI

Gerek Dünya üzerinde, gerekse Türkiye'de 1975 başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçilerin mücadelesi açısından, başarılı bir yıl olarak geride kaldı. Emperyalizme karşı sürdürülen mücadelede, yeni kaleler kazanıldı. Emperyalizm geriletildi. Bağımsızlığımıza kavuşan ülkeler sosyalizm doğrultusunda kararlı adımlarla yürüyorlar. 1975 emperyalizmin kaçınılmaz sonuna bir adım daha yaklaştığı, faşizmin iyiden iyiyeye can çektiği bir yıl oldu. Emekçi sınıf ve tabakaların, bağımsızlık, demokrasi sosyalizm doğrultusundaki mücadelesinin, her geçen gün, artan bir hızla yükseldiği bir kez daha kanıtlandı.

Türkiye'nin dışa bağımlı kapitalizmi 1975'de bunalımın doruğuna doğru yendi. Bunalımına çözüm arayan sermaye sınıfı, kitlelerin karşısına faşizm tercihiyle çıktı. MC iktidarıyla somutun bulan faşizan tirmanış, emekçilere işsizlik, kıyım ve

ölüm getirdi. Bu olgu karşısında demokrasi mücadelesi hız kazandı. 1975 Türkiye'de, emekçi sınıf ve tabakaların demokrasi mücadelesi etrafında birleştiği, saflarını sıklaştırdığı ve MC iktidarıyla somutunu bulan faşizan tirmanışa hayır dediği bir yıl oldu.

Faşizan tirmanışın memurlara da önemli bir pay düştü. Artan hayat pahalılığı karşısında artmayan maaşlarıyla şaşkına dönen memurların açlığa terk edilmişleri yetmezmişcesine, binlerce memur işten atıldı, sü-rüldü, öldürüldü. Tüm bu olumsuz gelişmelere karşın, memurlar örgütlü mücadelesinin gereğini kavradılar. Örgütlü mücadelelerin somut ürünlerini TUM-DER'in verdiği mücadeleyle gördüler.

Türkiye'nin gelişen kapitalizmi memurların burjuvaziyle olan çelişmesini de somutladı, gözler önüne serdi. Bu olgunun doğurduğu potansiyeli doğru değerlendiren TUM-DER, doğru bir demokratik kitle örgütü anlayışı içinde, mesleki sorunlara ağırlık vererek, ancak bu somut sorunların bütünden soyut olmadığını da dikkate alarak mücadeleye girdi ve 11 ayda 75 şubesi ve 15 bine varan üyesi ve daha da önemlisi verdiği etkin mücadelesini kendini kitesine ve kamuoyuna kabul ettirdi.

Son derece önemli ekonomik, sosyal ve politik sorunlarla karşı karşıya bulunan memurların hiç kuşkusuz en önemli sorunu örgütlenme. 1975'i TUM-DER'in kurulması ve bir başlangıç olarak bu örgütlenmeye istinade yanıt vermesi açısından son derece önemli bir yıl olarak değerlendiriyoruz. İlk aşamada dernek çatısı altında bir araya gelen memurların gerçek anlamda örgütlenme ihtiyacına yanıt verecek sendikal hak talebi ise güncelliğini koruyor. Memurların somut sorunlarına belirli çözümler getirmek olanaklı. Ancak tüm sorunların çözümü hiç kuşkusuz işçi sınıfının sorunlarının politik çözümüne bağlı.

OSMAN
AYBERS
TÜTED
GENEL
BAŞKANI

1975 TÜM ÇALIŞANLAR İÇİN İLERİYE DÖNÜK BİR YIL OLDU

Teknik elemanlar 1974 ve 1975'de gerçekleştirdikleri kurultaylarda sorunlarının tüm çalışanların sorunlarından ayrılmayacağına vurgulamışlardı. 1975 yılının teknik elemanlar açısından bir değerlendirilmesi de tüm çalışanlar açısından yapılacak değerlendirmelerden ayrılmıyor.

1975 yılı teknik elemanlara tüm çalışanlara olduğu gibi artan hayat pahalılığı, baskı ve kıyımlardan başka bir şey getirmedi. MC iktidarının emekçilerin tüm kesimlerine uyguladığı baskılardan teknik elemanlar da paylarını aldılar. İktidarın sermaye yanlısı uygulamalarına karşı çıkabilecek görevlerde bulunan yurtsever, demokraseden yana teknik elemanlar işlerinden alındılar. Görev sırasında halkla daha yakın ilişki kurulabilen işyerlerinde bu kıyım en alt kademelere kadar yansıdı. Baskılar, teknik elemanların örgütlenmesine de yöneldi. Oda yöneticileri, TÜTED yöneticileri işlerinden oldular.

1975'te tüm çalışanlar gibi teknik elemanlar da hayat pahalılığı karşısında insanca bir yaşam sürdürme olanaklarına kavuşamadılar. Toplu sözleşmeli, grevli sendikalaşma hakları tanınmayan memurların personel kanunu ile korunan hakları da gerçekleştirilmedi. Hayat pahalılığı 1970 yılından beri % 44 artış gösterirken 1975 yılı sonunda maaş katsayısının yine 9'da kalacağı iktidarcı "müjdelendi". İktidarın başı, katasayydaki bir artışın bütçeyle 5 milyarlık bir yük getireceğini, bu artışın bile gerçekleştirilebilecek olanakları-

nın bulunmadığını söylerken aynı iktidar özel sektörün 8 milyarlık vergi borcunun 5 milyarını affetme yoluna gidebildi.

Teknik elemanlar arasında yapay ayrıcalıkların körüklenerek teknik elemanları bölme politikası 1975 yılında da sürdürüldü. Uygulanan yan ödemelerle bazı teknik eleman kesimleri açıkça mağdur edilirken, bu kesime yeni bir kararname ile haksızlıkların düzeltilmesi sözleri veriliyordu. Bugüne kadar gerçekleşmeyen bu vaatlerle teknik elemanların sendikalaşma mücadelesi bölünmeye çalışıldı.

Ancak, bütün bunlara karşın 1975 yılı tüm çalışanlar gibi teknik elemanlar için de ileriye dönük bir yıl olarak değerlendirilmeli. 1975 yılında artan faşizan baskılara karşı, çalışanların ve onların bir parçası olan teknik elemanların örgütlenme çabaları, mücadeleleri önemli adımlar attı. 1975 Haziranında yapılan 2. Teknik Eleman Kurultayı, teknik elemanlar açısından önemli kararlar aldı. Kurultay'da bir yandan grevli, toplu sözleşmeli sendikalaşma isteği bir kez daha tekrarlanırken, öte yandan doğru sendikalaşma biçimi, sendikalaşma hakkının alınması mücadelesinde doğru örgütlenme biçimi tartışılarak belirlendi. Bu temel üzerine 1975 yılı teknik elemanların demokratik kitle örgütü TUTED'in örgütlenmesini yurt çapında yaygınlaştırdığı bir yıl oldu.

1975 yılında demokratik kitle örgütleri faşist baskılara karşı ortak hareket etmede önemli deneyimler geçirdiler. Yapılan bir kaç hatanın dışında, bu yıl demokratik örgütler, niteliklerinin, görevlerinin doğru bir değerlendirilmesi yaparak, kitlelerini gerçekten harekete geçirebilen eylemler ortaya koyabildiler. Tabanlarının somut sorunlarıyla bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi arasındaki bağlantıyı kurabildiler.

1975'teki bu gelişmeler 1976 yılında örgütlenme düzeyinin, mücadelesinin daha da ileri gideceğinin habercisi oluyor. Teknik elemanların demokratik kitle örgütü TUTED olarak önümüzdeki dönemde bize düşen görev, örgütlenmemizi güçlendirmek, diğer demokratik örgütlerle birlikte toplu sözleşme ve grevli sendikal haklar mücadelesini sürdürmek, teknik elemanların bu mücadeleleri ile tüm çalışanların bağımsızlık ve demokrasi içinde yerlerini almalarını sağlamaktır. 1976 yılının bunların gerçekleştirilmesinde önemli adımların atılacağı bir yıl olacağına inanıyoruz.

İHSAN
KARABABA
TMMOB
KİMYA
MÜHENDİSLERİ
ODASI
BAŞKANI

1975'DE TEMELDE, SAĞLAM ADIMLAR ATILDI

1975 yılı, sosyo-ekonomik mücadelelerin kitleler tarafından daha kesin çizgilerle kabul edildiği ve bu mücadelelerin daha elle tutulur hale geldiği bir yıldır.

Çalışanlar üzerinde baskılar yoğunlaşmakta kitleler halinde işten çıkartmalar kıyımlar günden güne artmaktadır.

Sermaye çevreleri bugün ellerinde bulundurdıkları ekonomik ve politik güle yetinmeyerek bazı vergilerin doğrudan kendilerine yatırılması gereğini savunup Devletin gelirlerine doğrudan el koyma arzusunda olduklarını açıkça belirtmektedirler.

Bu tutum ve davranışlar kitleleri dahada örgütlü davranmaya yöneltmektedir. 1975 yılı içerisinde Odamızın Oda-üye ilişkileri en üst düzeye erişmiş bulunmaktadır.

Geri kalmış bir ülkenin teknik elemanlarının, gelişmiş ülkelerin teknik elemanlarından farklı olarak yurt sorunlarına çözüm aranmasında çok daha fazla sorumluluk taşıdığı bunların gerçekte kendi sorunlarımız olduğu, çok iyi bilinmektedir. Bu yıl üyelerimizin ülke ve kendi sorunları yönünde ortaya koyduğu bilinçli ve başarılı çalışmalar bu görüşün canlı kanıtıdır.

1975 yılı ayrıca demokratik kuruluşların birlikte mücadele vermeleri gereğinin kavrandığı bu yönde önemli adımların atıldığı bir yıl olarak da ayrı bir önem taşımaktadır.

Yüzyede görülen bütün üzücü ve olumsuz olaylara rağmen, temelde, derinlemesine ve sağlam gelişmeler yaratıldığına inanıyoruz.

Demokratik bir meslek örgütü olan Odamız, üyelerinin ve ülkenin somut sorunları üzerinde titiz çalışmalarını bugüne kadar olduğu gibi bundan sonrada sürdürmek mecburdur.

YURUYUŞ'ÜN NOTU: Teknik nedenlerle bu sayıda yer veremediğimiz diğer bazı kuruluşların değerlendirmelerini dergimizin önümüzdeki sayısında bulacaksınız.

TÜRKİYE

GENEL GÖRÜNÜM

"Türkiye solu 1975", Sosyalist hareketin 1920-71'de geldiği noktaya göre önemli nicel ve nitel farklılıklar taşıyor. "Türkiye Solu" derken kavram karışıklığını bir ölçüde sınırlı, bir başka değerlendirilse de geniş tutmak istediğimizi belirtelim.

Sınırlı CHP dışındaki solu çevreliyor. Yani kendisine "sosyalist" diyenleri incelemek istiyoruz. CHP içinde, daha doğrusu genç CHP'liler ve bazı CHP li işçilerin arasında sosyalizme inanç beslediğini ısrarla belirten küçümsemeyecek bir nicelik olduğunu biliyoruz. Bunu Sol'un durumu ve geleceği açısından olumlu saymakla birlikte, Marksizm'in peşinen dışında bir hareket içinde "sosyalizm" olamayacağını vurgulamak faydalı olacaktır.

Bu sınırlamaya karşın, konuya zorunlu bir genişlikle ele almanın temel nedeni Türkiye'de sosyalist hareketin çok parçalı görünümü. Bu görünümü aldatıcı. İki açıdan: Birincisi, tekrar üzerinde duracağımız gibi çok parçalılığın ya da başka deyişle bölünmüşlüğü işçi sınıfına yansımaması, onun dışında olması. İkincisi, gerçekte sosyalist hareket içinde sayılmaması gereken bazı görüş ve anlayışların hâlâ sosyalizm adına konuşabiliyor olması. Bunu, ilk söylediğimiz nedenlerle birlikte ele almak gerekli.

Ne varki, işçi sınıfı hareketi ve sosyalist hareket bakımından parçalanmışlık görüntüsünün aldatıcı olması, beraberinde "sözde -sosyalist" ya da yanlışlıklar taşıyan akımlar üzerinde hiç durmamayı getirmemeli. Aksine üzerine gitmek gerekli. Bölünmüşlük sorununun temelindeki düğüm; işçi sınıfının siyasi hareketinin henüz 1975 Türkiye'sinde, bağımsızlık demokrasi-sosyalizm mücadelesinin eksenine gelemediği görünümünü yatıyor.

Başlangıçta söylediğimiz nicel ve nitel farklılık bu konularda değil. Yukarıdaki manzara 1970'in de manzarası. Ancak işçi sınıfının gerek ekonomik birleşmesinde, sendikalarına sahip çıkışında, gerekse politik bilincinde önemli bir fark var. Böylesine birleşmiş emekçi kitlelere niceliği de eskisinin çok ilerisinde.

Bu, işçi sınıfının durmadan büyüyen gelişiminin nesnel durumu. Subjektif (öznel) gelişiminin, daha doğrusu mücadeleyi tek merkezden yönetebilme yeteneğinin henüz istenen seviyede olmasının da nesnel ve tarihsel nedenleri var. Sosyalizmi bir adam yeme çarkı olarak görmek isteyenlerin hareketi bugüne kadar her dönemindeki varlığı, güncel mücadelenin tarihle bağlarını koparıyor. Her dergi çikarının hareketi kendisiyle başlamış olarak gösterme çabası ve bu amaçla geçmişin sosyalist liderlerinin likidatörlükten yada burjuva kuyrukluğundan hafif olmayan sıfatlarla anlatılması bu yargıyı kanıtlar. Karşılaşan bütün baskı dönemlerinden sonra deneyimsiz başlangıç yapmanın neredeyse kural haline gelmesi, Türkiye sosyalist hareketinin içindeki bu ters eğilimlerden kaynaklıdır.

Oysa sosyalizm tarihinin yazılabileceği günler Türkiye'de yaşadığı zaman, herhalde, belli kesintilerle de olsa bir sonraki dönem öncesinin geldiği nokta üzerinde yükseldiği farkedilecek. Doğru olanı da bu. Bulgaristan'da dar sosyalistlerin "yeterince" Leninist olmadıkları halde, Leninist bir partinin sağlam bir temel üzerinde yükselmesini sağlamaları şartı değil. Çünkü Parti "bilimsel sosyalizm ve sınıf savaşı temeli"ne dayanıyor. Önemli olan, Parti'nin değerlendirilmesinde işçi sınıfı hareketinin geldiği noktayı yansıttığını unutmamak. Parti'nin Parti olması, keyfe göre gerçekleşmediği gibi, "güç, karmaşık ve sürekli" bir iş olarak tanımlanıyor. Türkiye'de sosyalizme ilişkin

konular arasında en zor anlaşılana da bu.

Hiç unutulmaması gereken gerçeklerden biri de ekonomik ve politik mücadelenin birbirini tamamlayıcılığı ve iletişimleri. Türkiye'de gerçek sendikacılığın başlangıç tarihi 1967-1946 sendikacılığını hesaba katmaz, sürekliliği esas alırsak, mücadelenin geldiği (getirildiği) yer Amerikan sendikacılığı! O da birkaç senelik bir geçmişle. Ekonomik mücadelede ilk önemli köşeyi 8 sene önce dönen işçi sınıfı hareketinin, merkezi otoriteye kavuşabilmesi için dönmesi gereken başka köşeler var. Sosyalist sendikacılığı tam olarak benimsemeyi getirecek adımlar bir yana.

BASKILAR, BASKILAR

Bu satırlar yazıldığı sırada bir öğrencinin daha öldürüldüğü, TİP Seydişehir ilçesinin ve özgürce sendikalaşmak isteyen işçilerin saldırıya uğradığı haberleri gelmişti. Burjuvazi sosyalistlere ölümden, hasipten, zulümden başka ne verdi bugüne kadar? 1975 yılı da sayısız saldırı, cinayet, yaralama, yüzlerce gözaltına alma ve tutuklamayı, 141 ve 142. maddelerden açılan sürüyle davayı yaşadı. Sosyalistler burjuvazinin bu tutumuna karşı ısrarla şunu vurguladılar: Tüm ilerici, demokrat yurtsever güçlerin en sıkı dayanışması ve eylem birliği faşist saldırıları geriletebilir; geriletmelidir. Ancak böylesine güçlü bir birlik faşizm isterisine tutulmuş olanların karanlık emellerine set çekebilir; anti - demokratik baskı ve girişimleri yenilgiye uğratabilir.

Saldırıları karşı alınan tavır yanı sıra 141 ve 142. maddelerin kaldırılmasına dönük mücadele sosyalist hareket için 1975'de de çok önemli bir yer aldı. Fakat 141 ve 142. maddelerin yarattığı koşulların değerlendirilmesi dün olduğu gibi bugün de farklı oluyor 12 Mart öncesinde "eski tüfek" adıyla ortaya çıkanlar "bu maddelerin varlığı sürdüğü sosyalist örgütlenme ve propaganda yapılamaz" fetvasını veriyorlardı. O zaman Türkiye İşçi Partileri bu tutumu ihbarlıkla bir tutmakta haksız değillerdi. Çünkü işçi sınıfının ve toplumun demokratik güçlerinin mücadelesine söz konusu maddelerin etkinliği azaltılabilir hatta yok edilebilirdi. İtalya örneğinin bu konuda canlı bir kanıt olmasının yanında, Türkiye Toplumunda da 141'in ve 142'nin etkinliği, siyasi alandaki güç dengesine göre değişti.

Aynı polemik bugün yine sürüyor. Ne varki şöyle ya da böyle bir partiye kavuşmuş olanlar, dün söylediklerini tekrarlamıyorlar. Yerlerini başkaları aldı. Bilimsel sosyalist olduğunu programında tüzüğünde açıkça ilan eden bir parti varken 141 - 142. maddelerin bilimsel sosyalizmi yasakladığını söylemek burjuvazinin kanunlarına ondan daha fazla sahip çıkmak olmaz mı? Sorunun cevabı açık. Ama kısır amaçların siyasal körlük getirdiği hep bilindir.

MAOULARIN GÖREVI

Provokasyona açık davranışların sadece maoculara ve yakın dostları göşistlere, yani sosyalizm dışı akımlara terk edildiği gün sosyalist hareket ciddi bir yol almaya başlayacak. Maocular evrensel görevlerini bu güçleriyle yerine getirmeye çalışıyorlar. Sosyalistler "Rus casusu" olarak tanıtmaya çalışmak, "ruble", "Moskova'dan emir" zıvalarını temcit pilavı gibi ikide bir ateşe sürmek eskiden burjuvazinin doğrudan yaptığı işti. Gerçekten, eskidi bu provokasyon. Yani burjuvazi açısından eskidi. Bugün burjuvazinin "solcu" cefakar evlatları maocular var piyasada. Burjuvazi açık saldırılarında vahşleşmekten çekinmezken, propa-

gandasını incelemeye çalışıyor. Maocular sayesinde "geleneksel moskof düşmanlığı" yeni yöntemlerle pürürlü koparıyor. Türkiye'de egemen güçlerin en büyük anti - komünizm silahı anti - sovyetizmdi, diğer kapitalist ülkelerden çok daha büyük ölçüde. Maocular yalnız bu silahı değerlendirmekle kalmıyor, üstelik sosyalizm için mücadelenin boş ve temelsiz bir inanç olduğunu birer "solcu" olarak ispatlıyorlar. Lenin'in ülkesinde, Lenin'in partisinin yarattığı devrimden elli yıl sonra, burjuvazi iktidarı işçi sınıfından geri alıyor! Hem de Nazi İmparatorluğunu yirmi milyon ölü verecek yakın bir halden, işçi sınıfından.

Maoculuk burjuvazinin elinde öyle bir silah ki, nispi bir demokratik ortamda mümkün olduğu kadar keskin olmaya teşvik ettiği bu akım, faşizmin tımanmadığı dönemlerde, sosyalizmin "rezalet ve sefalet" yalanını kitlelere anlatılabilmek için tek araç oluyor. 12 Mart dönemi bu deneyi unutulmamacasına öğretti. Grev kırıcılığı, devrimci sendika düşmanlığı da cabası. Ama başarma şansları yok. Kervan yürüyor. Maocuların yakından uzaktan sosyalizmle alakaları olmadığını anlayanların sayısını her gün artıracak.

SAPMALARIN BAŞLANGICI

Maoizmin dünya işçi sınıfı hareketini hedef alan temel bölücü akım olduğu, troçkizmin hâlâ çeşitli kılıklarda boy gösterdiği hatırlanır, ve bu ikisinin dostane varlıklarından kaynaklanan küçük burjuva akımlarına hesap katılırsa, sosyalist hareketin siyasi merkezinden nasıl söz edilebilir? En azından bu akımların her biri bu iddia peşinde koşmazlar mı? Bu sorular sosyalist mücadelenin içine herşeyleriyle katılanlar için zor sorular değil.

Her ülkenin sosyalistlerinin, önce temel sapsmaları teşhis etmek ve bunları sosyalizm dışına atmak, sonra ikincil ayrılıkları saptayıp gereken önlemleri ve mücadeleyi getirmek görevi var. Üç - beş kişilik iddialı bir grubun iflah olmaz kariyerizmi, ya da bunların sırtlarına kene gibi yapışan oportünizm, bazan çeşitli gerekçelerle, birçok iyi niyetli sosyalistin de yoldan çıkmasına sebep olabiliyor. Bir olgunun su ya da bu yanına olduğundan fazla ağırlık vermek bir sapsmanın başlangıcı durumuna getiriliyor. İşçi sınıfı partileri bütün sapsmaların arasında bilimsel sosyalist politikalarıyla sınırlıyor, kitleleri doğru hedefler etrafında örgütüyorlar. Dünyadaki bütün işçi sınıfı partileri evrensel ilkelere dayanıyorlar ve bunları ülkelerinin somut koşullarına göre değerlendirip uyguluyorlar. Bunlar kitleler içinde çok salmayla da doğru orantılı olarak bir partiyi emekçilerin mücadelesini yönetebilir duruma getiren özellikler.

Temel sapsmalar olsun, küçük burjuva grupçuluğunu olsun yemmenin en geçerli yöntemi, ısrarlı ideolojik mücadelenin yanında, sürekli en doğru, en geçerli politikayı ortaya koyabilmek. Zaten doğru çizgiyi izlemek sosyalistlerin birinci görevidir. Hatırlanması gereken, bu politikanın en geniş kitlelere benimsetilmesi için var gücüyle uğraşmaktır. Kitleleri kazanmak, kitleleri örgütlemek, kitleleri bağımsızlık - demokrasi - sosyalizm için seferber etmek. Sosyalistlerin parolası her yerde ve her koşulda bu oldu. Macera öneren göşist lafazanlığın yerine bu tutumu benimsediler.

SOSYALİST PARTİ Mİ? PARTİLER Mİ?

Türkiye İşçi Partisi'nin kurulduğu günden bu yana hayata geçirdiği çizginin buna uygun olduğu görüldü. TİP, gelip geçici akımların, tüm karalama ve suçlamalarına karşı kısır bir polemik içine düşmedi. Deneyli kadrolarının sağladığı güvenle inandırıcı ve

SOLU

VE SORUNLAR

açık bir politika uyguladı. Gerek demokrasi mücadelesinin tüm ilenici güçler bakımından ortak platformunu ortaya koymasıyla, gerekse siyasal yaşamın dönemeçlerinde aldığı yerinde kararlarla, ileriye dönük bir işçi sınıfı partisi kimliğinde olduğunu kanıtladı. TİP'in kısa sürede önemli bir örgütsel ilerleme sağlamış olması sanırız politikasının iyi bir göstergesi oldu.

Kuruluşunun altıncı ayında düzenlenen il temsilcileri toplantısına Türkiye İşçi Partisi'nin 14 il ve 20 ilçe örgütü, ayrıca 21 il ve ilçeden temsilciler katıldı. Bu toplantı Parti'nin işçi sınıfı ve demokratik güçler arasında önemli mevziler kazandığını ortaya koydu.

Türkiye İşçi Partisi'nden bir yıl önce kurulmasına ve uzun süre boyunca tek sosyalist parti olarak kalmasına ve uzun süre yayın alanında en yaygın çalışmayı gerçekleştirmesine karşın, TSİP neden başarı ve etkinlik kazanamadı? TSİP, "parti" olmanın gerektirdiği özelliklere pek yakın görünmedi. Kuruluşu sırasında sosyalist hareketin toparlanmasına yerine, sosyalist çevrelerin birkaç kişi etrafında toplanması ilkesiyle yola çıkılması hatalı bir sürecin özünü oluşturuyor, demek yanlış olmaz. Böylesine bir "birlik" gerçekleşemedi. Üstelik TSİP'in sosyalistlere ve demokratik güçlere yaklaşımında çok zaman, hatta alışkanlık halinde, ilkelere tutarsız ve güven veremeyen bir tutum izlendi. Bir sene içinde programsız kaldıkları, ısrarla savundukları görüşleri kısa sürede reddetmiş oldukları için, TSİP yönetiminin kendinden başka sorunlu aramasına gerek kalmadı. Parti'nin kuruluşundan başlayan ve fırsatçılığa, ilkesiz birliklere dayanan süreç sonunda, toplu istifalar, toplu ihraçlar il ve ilçe örgütlerinin kapatılması yadigarı değil.

TSİP'in yer yer genel doğruları vurgulaması da onun olumlu bir hizmeti anlamına gelmiyor. Genel doğruları, özel yanlışları savunmak için kullanmak yeni değil. Bunların başına ya da sonuna demagojik ifadeler eklenerek TSİP dışı çevreler eleştirilmek istendi. Kitle dergisi aracılığıyla baş hedef hep TİP olarak tutuldu. Sendikalizm - Popülizm - Oportünizm gibi konular ansiklopedik bilgiler halinde verilmeye çalışıldığı zaman bile, bir çaresini bulup bu sıfatlar TİP'e yakıştırılmaya çalışıldı. "A man kıpırdamayın faşizm gelir" tezi aynı görüşlerin bunca senedir yaptıkları gibi TİP'e maledildi. Kimin ne zaman söylediği ciddi olmak merak ettiğimiz bu görüşün savunulduğu iddiasıyla belki de avunulmaya çalışıldı.

Şu rahatça söylenebilir ki, TSİP için önemli olan doğruları vurgulamaktan çok günlük politikaya uygun olan ileri sürmekti. Bu da parti yapısı içinde, üyesinden en sorumlusuna kadar, hiçbir şeyin hiç kimseyi bağlamadığı bugünkü yapıyı ortaya çıkardı.

TSİP'in varlığı, dün dernek olanlara bugün parti kurma cesaretini verdi Burjuva basını "beş sosyalist parti" imajını pek sevdi. Bu imaj tutmadı. "Sosyalist parti"lerden birisi merkezini bile açamadı. Diğer ikisi de "ortak büro" çalışmalarının verdiği kanla ayakta durmaya çalışıyor. Sosyalist hareket bunlar la parti olarak değil ama, kişi, grup, ya da dergi olarak bir süre daha karşılaşmaya devam edecek.

DERGİLER VE PARTİSİZLER

Dergileri sadece partiler çıkarmıyor. Bunlar dışında da sol dergiler var. Bir kısmı sanat - kültür - edebiyat alanında olumlu sayılabilecek işlevlere sahip dergiler. Bunların politik konularda büyük iddiaları yok. Doğrudan siyaset yapan grup dergilerinin tek amacı ise çevrelerini genişletmek. Bir tanesi de Ürün dergisi. Ürün'ün yan ürünleri arasında broşür ya-

yımları ve ilenici Yurtsever Gençlik dergisi var. Çeviriler titiz yapılmamakla birlikte, yararlı kaynaklar Türkçeye aktarılıyor. Aynı sözleri derginin iç politikaya ayırdığı sınırlı sayfalar için kullanmak mümkün değil.

Yürüyüş'ün yazarlarından biri, diyalektiğin kişilerin geçirdiği zigzagları açıklamaya yetmediğine dikkati çekmişti. Bu sözler TSİP yöneticileri için olduğu kadar Ürün dergisi için de geçerli. Dünya sosyalist hareketinin genel çizgisinin çok uzağında yazılarda yayına geçen Ürün, sonra bir çeviri dergisi hüviyetiyle bugünkü politikasını benimsemeye başladı. Hatta TİP'in enternasyonalist olmadığını ispatlayacak kadar da yol katetti. Ürün'ü, Maoizm sapsmasının tehlikelerini vurgulayan kelimelerin üstünü karalayıp piyasaya öyle çıkararak ve çevirilerde bu doğrultuda kırpma yapanlar, Ürün'ü bugün çıkararlardan farklı kimse-ler değil.

Ürün, kuruluş savaşının emperyalist güçlerin himayesinde olduğu tezini de işleyen ilginç bir dergi, ilginçlikte bazan Katkı dergisi seviyesine bile vanyor.

Enternasyonalizm konusunda en çok lâfeden TSİP dururken, bu konuda genel politikasıyla, programıyla saf tutmaklayetenin TİP'in eleştirilmek üzere seçilmesi ayrı bir merak konusu. Ürün, TSİP'i enternasyonalist mi buluyor? Sanmıyoruz ama, Ürün'ün kanıtları dünyanın pek çok işçi sınıfı partisini, özellikle Latin Amerika'dakileri enternasyonalist saymamaya götüreceği için itibar edilecek gibi değil. Bir de 1975'in Türkiye'sinde sosyalizm adına söz söyleyenlerin artık, iç pazarı emperyalist ve işbirlikçi burjuvazinin elinden almaya çalışan bir ulusal (milli) burjuvazinin varlığını ileri sürmekten kaçınmalarda çok fayda var. Bu, konuyu ciddiyyetden uzaklaştırmak anlamına geliyor. Egemen sınıflar arasındaki ilişki ve çelişkileri ele alış konusunda TİP programı son derecede açıklayıcı ve öğretici.

GENÇLİK VE SOSYALİST HAREKET

Enternasyonalizm konusunun önemi ortada. Tek bir sosyalizm var ve buna dayalı bir sosyalist sistem, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketleri dünya devrimci mücadelesinin üç temel gücünü oluşturuyorlar. Gençlik içinde etkinlik kazanmaya çalışan Troçkist görüşler, bu gerçeği gizlemeye çalışıyorlar. Troçkist tezler, genel bir "revizyonizm" suçlamasıyla savunulmak isteniyor. Dünyada ne gerçek bir sosyalist devlet, ne de gerçek bir işçi sınıfı partisi olmadığı tezi işlenerek işçi sınıfının partilerine karşı düşmanlık yaratmak, gençlerin işçi sınıfının mücadelesinin yanında yer almasını önlemek başlıca amaç oluyor. Troçkist dünya görüşünün özünü oluşturan bu tür anlayışlar, gençlik kitlelerini kendi safına çekmeye çalışan kutuplardan birinden geliyor. Aynı kişiler, kendilerine yakıştırdıkları "devrimci" yaftası arkasında anti - emperyalist ve anti - faşist mücadelede tek yöntem olarak lâfazan maceracılığı savunuyorlar.

Diğer kutup, sosyalist, ilenici, yurtsever gençlerin işçi sınıfı yanında olması gereken yeri vurgularken, mücadelenin her biçiminde gençliğin geniş kitlelerini kazanmaya çalışmanın, onları serferber etmenin birinci koşul olduğunu ileri sürüyor.

Kutuplaşma aslında, iki dünya görüşü arasında her alanda görülen farklılığın gençlik kesimine yansması. Bir tarafta bireysel terörist eğilimlerle körüklenenler, öte yanda kitleleri örgütlemek isteyen ve faşist saldırıları gerçek anlamda yenilgiye uğratmanın ancak buna bağlı olduğunu bilen sosyalistler.

Faşist saldırılar henüz örgütlü sayılamayacak sosyalist gençleri maceracı eğilimlere daha açık tutuyor. "Faşistlerin dayattığı koşullarda mücadele etmek", faşistlerin gençlik kitesinden tecrit etmek" şimdilik bir çokları için soyut sayılabilecek sözler. Önümüzdeki yıllar, hayatın kendisinin ve sosyalist hareketin olgunlaşması bu sözleri bir çok kimse için yeterince somutlama fırsatı doğuracak.

Goşistler gençlik içinde amorf bir örgütlenmeyi savunageldiler. Böylece her kariyer düşkününe ona buna misyonlar vererek kendi altında bir sözde örgütlenme yaratma olanağı çıktı. Küçük sayılardan bazen birbirleriyle çok "derin" konularda en sert biçimde kavgaya girişen çok sayıdaki goşist grupçuklar, ilenici gençlik kitesine üzerinde hâlâ küçümsenemeyecek bir etkiye sahip. En kavgalı grupların bile anti - parti olmakta birleşebildiklerini hep gördük. Ancak hergün yeni teoriler uyduran, hergün yeni devimci birlikler, cephele, ordular peşinde koşanlar artık yokuşun iniş tarafına geçtiler. 1975 yılı bunların etkinliğinin giderek azalmasına tanık olan bir yıl oldu. 1976'nın bu süreci hızlandıracağı anlaşılıyor.

Önümüzdeki yılların gündeminde çıkan bir sorun; işçi, köylü, emekçi gençliğin örgütlenmesi. Sosyalistler için bu önemli görev henüz başarılabilmiş değil. Genç Sosyal Devrimciler Birliği (GSB) adlı örgüt TSİP'in teşvikiyle bu amacı gerçekleştireceğini ileri sürerek kuruldu. 1970'de Sosyalist Gençlik Örgütü'nün (SGÖ) ortaya koyduğu ilkeleri tekrarladı. Sonuçta bu konuda ciddi adımlar atan bir örgüt yerine, TİSP içinde merkez muhalefet eden bir örgütten başka duyulacak yanı, henüz emekçi gençliğin örgütlenmesi konusunda bir şey yapılamamış olduğu.

ANA SORUN, BİRLİK VE KİTLELERİ ÖRGÜTLEMELİK

Neresinden yaklaşırsak yaklaşalım sosyalist hareketin önünde, grupcu hastalıklar yok etmek, bağımsızlık - demokrasi - sosyalizm mücadelesini tek bir eksene kavuşturmaya çalışmak, kitleleri sosyalizme kazanmak ve örgütlemek var. Demokratik güçlerin, örgütlerin, özünde aynı doğrultudaki eylemleri, yığınların kazanılması bakımından çok önemli. Hareketin geldiği yer, bu arada 1975 yılı iki olguya işaret ediyor: Birisi, geçmiş uzun mücadele senelerine rağmen bu konuda daha başlangıç denebilecek yerlerde olunması. İkincisi de gereken örgütlenmeyi ve mücadeleyi sağlayabilecek koşulların, kişiler olarak, örgütler olarak, deneyler olarak varlığı. Bu ikisinin bir arada var olması 1976'da sosyalistlerin süreklili ve fedakarca bir çalışma içine gireceğini gösteriyor.

Sol'un bölünmüşlüğü işçi sınıfına yansımış değildir, dendi. Kimileri telaşa karşı çıktılar. Yok, biz işçi sınıfını böldük, dercesane. Oysa bölünmüşlük bir tek anlamda var. Burjuvazinin ve burjuva ideolojisinin etkisi altında işçiler var. Yoksa, solun durumu işçi sınıfı açısından bir bölünmüşlük getiriyor. Çizmeye çalıştığımız tablo içinde, "hangi akım şu kadar işçiyi kopardı, böldü." denebilir?

İşçi sınıfının birliği onu tümüyle burjuvazinin etkisinden kurtararak sağlanacak. Ancak, kitlelere gidecek, demokratik güçleri bir arada mücadeleye sevkedecek daha geniş kadrolar gerekli. "Sosyalistim" diyenlerin bunu sağlayacak birliği zorunlu. Böyle binlerce insanın varlığına rağmen, birlikte hareket edememek, kitlelerden, işçi sınıfından uzak durmak kural değil. 1976, sosyalizme içten inanç duyanların işçi sınıfının yüce sosyalizm bayrağı altında aynı Parti'de toplanma yılı olsun!

Faşistler titreye dursun, işçiler geliyor!

EMPERYALİZME MÜCADELE

1975 yılı için genel bir deyim kullanmak gerekirse, bu yılın dünyada bir "birikimler yılı" olduğu rahatlıkla söylenebilir. 1970'li yılların ikinci yarısının, birinci yarısından nitelik olarak farklı bir olaylar zincirine tanık olacağını buna dayanarak söyleyebiliriz. Bunu açıklamak için, nitelik farkının hangi noktalarda ortaya çıktığını açıklayarak başlayalım.

1970'lerin ilk yarısı da, kendinden önce gelen on yıllık dönemden farklı bir dönem oldu. Bu farklılık da, yine önceki dönemin birikimlerine dayanıyordu. 1970'den önceki yıllar, dünyadaki çelişkilerin görece dengeli biçimde gelişmesine tanık olmuştu. Bu dönemin de belirleyici özellikleri arasında, Orta Doğu sorununun gerginliği artması, Yunanistan'da faşist cuntanın iktidara gelmesi, Çin Halk Cumhuriyeti ile dünya işçi sınıfının geri kalan bölümü arasındaki çelişkinin belirginleşmesi yer alıyordu. Ancak, uluslararası ilişkilerin gelişme yönünde önemli bir değişiklik, kapitalizm - sosyalizm çelişkisinde güçler dengesinin belirli olarak bir yana ağır basması, dünya olaylarındaki politizasyonda önemli bir farklılık görülüyordu.

1970 - 1975 DÖNEMİNİN GETİRDİKLERİ

1970'le 1975 arasındaki dönem, bir önceki dönemde gelişen güçlerin dünya sahnesine çıkmasıyla güçler dengesinin değiştiği bir dönem oldu. Bunun, genel olarak, dünya genelindeki kapitalizm - sosyalizm mücadelesinde sosyalizm lehine önemli bir değişiklik ortaya çıkmasını görüyoruz. 1960'ların biriktirdiği hemen bütün sorunlar, çözümlerle birlikte 1970'lere devredilmişti, 1970'lerin ilk yarısında gerçekten önemli gelişmeler gösterdi bu sorunlar. Dünya kapitalizmi bütün sistemi içine alarak ve sürekli bir bunalım içine girdi; iki sistem arasındaki ilişkilerde "yumuşama" dönemine girildi; geri ve sömürülen ülkeler dünyada yeni bir ekonomik ve siyasal güç olarak ortaya çıktılar, kapitalist ülkelerdeki iç siyasal mücadelede sosyalizm ve ilerici güçler ilerlemeler gösterirken egemen sınıflar iktidarlarını sürdürmede bir bunalım içine girdi. Genel olarak, emperyalizmin dünya ölçüsündeki belirleyici gücünü sosyalizme ve ilerici güçlere yitirdiğinin belirlendiği bir dönem oldu 1970 - 1975 dönemi.

70'LERİN İKİNCİ YARISINA GİREKİRKEN TARTIŞILAN GÖREVLER

Şu sıralar ayak bastığımız 1970'lerin ikinci yarısının ise, eskiden olduğu gibi sarsıntılarla dolu bir dönemden sonra dengeli bir dönemin gelmesi biçiminde gelişmeyeceğini, dünyada yeni bir politik haritanın ortaya çıkmasını getireceğini söyleyebiliriz.

Bu yargının, son yıllarda dünyada güçler dengesinin *kesin biçimde* sosyalizmden; sosyalist sistem, devrimci güçler ve sömürülen ülkelerin bağımsızlık mücadelesinden yana değişmiş olması yatıyor. Bu değişiklik, kapitalist dünyada sosyalizm ve demokrasi yönündeki gelişmeyi imelendirecek, anti - emperyalist mücadeleyi yükseltecek, sosyalist ülkelerin de, sosyalizmin ileri aşamalarına geçişin hızlanmasıyla daha yüksek bir belirleme gücüne ulaşmasını sağlayacaktır. Önümüzdeki yılda ve yıllarda dünyadaki değişikliklerin hızının azalmayacağı, aksine artacağı, dengenin sosyalizm lehine bir "kararsızlık" içinde gelişeceği varsığının temelleri bunlar.

Dünyadaki bu yeni durum, bütün devrimci güçleri yeni görevlerle karşı karşıya getiriyor. Bu nedenle, 1975 yılının, işçi sınıfı partilerinin, onlar dışında kalan demokratik ve ilerici güçlerin (küçük burjuva demokratlarının, sosyal - demokrat partilerin vb.) mücadele stratejilerini tartıştığı, aralarında yeni bir

dayanışma düzeyini aradıkları bir yol olması bir şartı olmadı. Bu açıdan, bir yanda hem Avrupa'daki hem tüm dünyadaki işçi sınıfı partilerin bir kez daha biraraya gelecek devrimci mücadelenin görevlerini tartışma hazırlıklarının ilerlediği bir yıl oldu 1975.

1975 yılının dünya devrimci mücadelesinin önüne çıkardığı yeni sorunları ve dersleri çıkarabilmek için bazı örnekler üzerinde durmak gerekli.

BARİŞ MÜCADELESİNDE YENİ BİR AŞAMA

Örneklerin başında, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının sonuçlanması geliyor. Unutulmaması gereken nokta, bu sonucun, *kapitalist-emperyalist devletlere kabul ettirildiğidir*. Kapitalist ülkeler, kendi insiyatifleriyle gelişmeyen, üstelik kendilerine dışardan kabul ettirilen ilkeleri uygulamaya yanaşmazlar, pratiğe geçmesini engeller. Bugün de aynı çaba içinde olmaları doğaldır. Bu gerçekten hareketle, elde edilen kazanımların pratiğe geçirilmesi için mücadelesinin sürdürülmesi zorunludur. Helsingki'deki zirve, barışın, kapitalist devletlerle uzlaşarak değil, ancak onlarla sürekli mücadeleyle sağlanabileceğini gösterdi. Bu açıdan, barış mücadelesinin yeni bir döneme girdiğini söylemek mümkün. Bu dönem, yalnız barış ilkesinin değil, somut barış *koşullarının* da emperyalist ülkelere kabul ettirilmesi aşaması ile belirleniyor. Bu aşamada, barış mücadelesinin doğrudan sınıf mücadeleleri pratiğinde daha çok yoğunlaşması söz konusudur. Bunun sonuçlarından biri, kapitalist ülkelerdeki sınıf mücadelesinde barış sorununun yerinin artması. Diğer bir sonucu da, iki sistem arasındaki mücadelede dünyadaki siyasal rejim değişikliklerinin ağırlığının artması olmaktadır. Bu durum, dünyada iki sistem arasındaki mücadelenin odak noktalarına eğilmek gerektiğini doğuruyor.

VIETNAM DENEYİNİN ÖĞRETTİKLERİ

Bu odak noktaları dünya haritasında yine Uzak Doğu'dan başlıyor. Uzak Doğu sorununda emperyalizme belirleyici darbeyi Vietnam ve Kamboçya'da halkçı güçlerin zaferi indirdi. Bu zaferi, herşeyden önce, işçi sınıfı öncülüğünün ve sosyalist sisteme dayanmanın sağladığını söylemek, bilinen birşeyi tekrarmaktan daha fazla önem taşıyor. Bunun için bazı gözlemler yapmak gerekli.

Birincisi, Vietnam ve Kamboçya deneyleri, işçi sınıfının kurtuluş mücadelesi sırasında oynadığı öncü rolün, yalnız bu mücadelenin başarısını değil, ulusal bağımsızlık kazanıldıktan sonra da, devrimin gelişmesine damgasını vurmak için çeşitli güçler arasında ortaya çıkan mücadelenin sonucunu da belirlediğini gösterdi. Bugün her iki ülkede de, kapitalist bir gelişme dönemine gerek kalmaksızın sosyalizmin temellerinin kurulabileceği belirlendiği gibi, bunun hangi şartlara bağlı olduğu da görüldü.

Vietnam ve Kamboçya halkının zaferle biten ulusal kurtuluş hareketi, herşeyden önce, bir ülkeye saldıran emperyalizmin gücünün, o ülkede ittifak yaptığı iç güçlerin gücünden fazla olmadığını gösterdi. Askeri gücün kullanılmasından yenilgiye geçirebilir, savaş uzatılabilirseydi; savaşın sonucu asil belirleyen emperyalizmin ülke içindeki uzantılarının kitlelerin önünde *politik* olarak yenilebilmesiydi. Bunun için de halk devrimci savaşı politik olarak kazanılmalı, gericiiler tecrit edilmeli, işbirlikçi güçlerin iktidarının politik temelleri yokedilmeliydi. Bu da, her iki ülkede bir *ulusal kurtuluş cephesinin* kurulmasıyla gerçekleştirildi.

Vietnam deneyinin öğrettiği üçüncü gerçek de, ulusal kurtuluş mücadelesinde, emperyalistlere, mücadelenin özünden tavizler vererek barışın sağlanamayacağıydı. Barışın sağlanması için *taktik* tavizler verilebilirdi, mücadele hedefinin muhakkak silah yoluyla elde edilmesi gibi bir slogan ileri sürülemezdi; ne var ki, varılacak taktik anlaşmalar, ancak emperyalizmin ülke halkının kendi kaderini barışçı yollardan kararlaştırmasını kabul etmesi şartıyla mümkündü. Bir

barış anlaşmasından sonra mücadele (örneğin Laos'ta olduğu gibi) politik araçlarla tamamlanabilirdi; fakat hiçbir zaman emperyalistlerle ve gericiilerle uzlaşılmazdı. Nitekim, 1973 Ocak ayında, Vietnam ulusal kurtuluş cephesi, kendi siyasal programının derhal kabul edilmesini şart koşmadan, özgür seçimlerle tüm ulusal güçlerin katıldığı bir hükümetin kurulması şartıyla bir barış anlaşmasını kabul etti. Ancak, örneğin Nisan 1975'te, başına kim geçerse geçsin resmi hükümetin hiçbir otoritesi fiilen ortada kalmamışken, Ti-yo'nun yerine bir Tram Van Huong'un geçmesiyle UKC'nin Saygon hükümetiyle 1973'teki gibi bir anlaşma masasına oturmasını istemek, sadece emperyalizmin varlığını yeni bir politik kılıf ardında gizleme çabasının başka birşey olamazdı. Ve kabul edilemezdi.

ASYA'DA YENİ BİR POLİTİK DENGELER ARANIYOR: HİNDİSTAN, BANGLADEŞ

Vietnam zaferinin ABD üzerindeki belirleyici etkisi, Güney Doğu Asya'daki ittifaklarını yenilemek biçiminde oldu. Vietnam savaşının sona ermesiyle SEATO'nun varlık nedeni ortadan kalktı. SEATO'nun varlık nedeninin ortadan kalkmasının temel nedeni, ne doğrudan müdahale ile ne de yerel güçleri kullanarak, silah kuvveti üzerinde emperyalizmin çıkarlarının korunamayacağı anlaşılması oldu. ABD, bölgedeki ekonomik ilişkileri ağırlıkla yaygınlaştırarak, Endonezya, Malezya, Filipinler, Tayland ve Singapur'un birliğine dayanan yeni bir denge kurmak zorunda kaldı. Aynı zamanda Avustralya ve Japonya ekonomilerinin, son yıllarda gerçekleşen yoğun sermaye akımı ile ABD'nin etkinliği içine daha çok girmeleri yeni güçler dengesinin bir ögesi. Bu gelişmeler, ABD'nin Asya'da dinlenmeye devam etmekle birlikte gerilediğini ortaya koyuyor.

Emperyalizmin, egemenliğini siyasal bir dengeye bağlayarak koruma çabaları, Hindistan ve Bangladeş'te biri başarısız diğeri başarılı iki darbe girişimiyle sonuçlandı. Bu iki örneğin ortak noktaları üzerinde durmak zorunlu. Bu iki örnek de, bağımsızlığı korumak, onu kazanmaktan çok daha zor olduğunu kanıtladı. Zorluk, bağımsızlığı korumak için *çerçeve* verilmesi gereken mücadelenin başarısı için doğru bir politik ittifaka dayanmak gereğinden doğuyor. Ekonomik yönden geri bir ülkede kapitalist yoldan kalkınma politikasının, egemenliğini geri getirmek isteyen gerici güçlerin ve emperyalizmin direncini kıramadığı iki örnekte de görüldü. Aksine, bu politikanın, sorunları işçi ve emekçi sınıfların yararına çözmek yerine, karşı-devrimci güçlerin iktidarı alması için elverişli bir ekonomik ve politik zemin yarattığı iki örnekte de kanıtlandı.

NASİRİZMİN ÖLÜMÜ

Emperyalizm Asya'da yeni bir denge kurmak için çalışırken, iki sistem arasındaki mücadelenin ağırlık noktası, Basra Körfezi ve Orta Doğu'dan başlayıp Güney Avrupa'yı ve Afrika'yı içine alan bir hatla doğru kaymıştır.

Orta Doğu'daki denge, Mısır'ın politikası sonucunda, ABD emperyalizmi lehine, dünyadaki genel durumla çelişen bir gelişme gösterdi. Bu çelişki, dünyadaki genel denge açısından Orta Doğu'da ABD ve İsrail lehine çözümlenmesinin olanaksız olmasıyla belirleniyor.

Orta Doğu'da bugün ortaya çıkan durumun, emperyalizme karşı mücadelenin hangi güçlere dayanarak başarılı olabileceği konusunda da sağladığı sonuçlar var. Bağımsızlığın kazanılmasından sonra izlenen kapitalist kalkınma yolunun içine düştüğü açmaz, Mısır'ı emperyalizm ve İsrail'le uzlaşmak zorunda bıraktı. Uzlaşmada, subjektif faktörlerin olduğu gibi, bazı objektif faktörlerin de rolü oldu. Enver Sedat, bunalım içindeki Mısır kapitalizminin egemen sınıflarına boyun eğerek İsrail'e verdiği tavizlerle Orta Doğu bunalımının çözümünü erteledi ve zamanla kazanma yolu-

KARŞI BİRİKEN DENEYİ

nu seçti; ABD'den aldığı ekonomik yardım karşılığında Amerikan isteklerini kabul etti. "Bir karış Mısır toprağı İsrail işgali altında kaldıkça kapalı kalacağı" söylediği Süveyş'i Batılı kapitalist ülkelerin ticareti için trafiğe açtı.

Mısır olayları, aslında, yalnız Mısır'ın Arap dünyası içinde öncülüğü kaybetmesini getiriyor, aynı zamanda Nasrızmin, küçük burjuvaziye dayanarak bir "sosyalizm" kurma düşlerinin de iflasını noktalyordu. Küçük burjuvaziye dayanarak ve işçi sınıfını da içine alan bir ulusal cephe içinde sorunların üzerine gitmeden ulusal bağımsızlığı ileri aşamalara ulaştırmanın bugünkü dünya şartlarındaki olanaksızlığı, aslında, 1975 yılının sık sık kanıtlanan olgularından biriydi.

YOĞUNLAŞAN İÇ MÜCADELE

Orta doğu'da son yılın gelişmelerini, Arap hareketinin liderliği giderek sol güçlerin eline doğru kayarken, iç mücadelenin de yoğunlaşması olarak belirlemek mümkün. Liderliğin Suriye, FKÖ gibi ilerici güçlere doğru kayması, Orta Doğu'da mücadelenin yoğunlaşacağına bir kanıtı. Bu arada, 1975 yılı içinde, FKÖ içinde gerçekçi politikanın giderek ağır bastığını, bu örgütle sosyalist ülkeler arasındaki ilişkinin olumlu yönde geliştiğini vurgulamak gerekiyor.

Orta Doğu bunalımının şu anda Lübnan'da yoğunlaştığı görülüyor. Lübnan'daki iç savaş, iç gericilikle devrimci güçler arasındaki mücadelenin genel olarak yoğunlaşması sürecinin bir parçası. Lübnan'da, ulusal ve demokratik görevleri yerine getirecek bir burjuvazinin bulunmaması, egemen sınıfların emperyalizmle ve İsrail'le uzlaşması, öte yandan Mısır'ın olaylara "tarafsız" kalışı bunalımın derinleşmesine neden olmuş durumda. İç güçlere karşı mücadelenin yoğunlaşması, gerçekte emperyalizmin bunalımının bir sonucu. Amerikan emperyalizminin (yalnız Orta Doğu'da değil) yalnızca belli bir militarizm (örneğin İsrail'i) destekleyerek çıkarlarını kollamak yerine; yerli burjuva ve feodal güçlerle ittifaka girmesi, egemenliğinin sarımsızlığının ve yeni dayanak noktaları aramasının doğal sonucu. Emperyalizm bu yeni ittifak politikasını geriletmenin yolu ise, emperyalizme uzlaşan yerli egemen güçleri tecrit eden geniş bir anti - emperyalist cephenin kurulması ve biriken deneyden yararlanılması.

SAHRA'DAN ANGOLA'YA

Emperyalizmin bunalımının doğurduğu yeni "direnme hattı" üzerinde Afrika ve özellikle Kuzey Afrika bulunuyor. Geçen yılın Sahra bunalımı, emperyalizmin Afrika'yı kontrol edecek bir üs oluşturma çabaları sonucunda ortaya çıktı. Sonuç olarak İspanyol sahrası, İspanya, Fas ve Moritanya arasındaki bir anlaşma ile bu son iki ülke arasında paylaşıldı. Gine-Bissau ve Mozambik'in bağımsızlıklarına kavuşmalarından sonra, emperyalizm, Afrika'nın göbeğindeki Angola örneği emperyalizmin bugünkü bunalım aşamasında, ulusal bağımsızlık sorununun kapitalizm - sosyalizm mücadelesiyle nasıl etle kemik haline geldiğinin bir örneği. Emperyalizm, bundan bir on yıl kadar öncesinde olduğu gibi, ülke içindeki güçlerin biraraya gelerek ulusal bağımsızlığı kurmalarına izin verecek esnekliğe sahip değil.

GÜNEY AVRUPA'DA ODAKLAŞAN MÜCADELE

Emperyalizmle, anti - emperyalist, ilerici ve sosyalist güçler arasında, kapitalist sistemin bu kuşak bölgelerinde süregelen bu mücadele, bugün, kapitalist dünyanın merkezlerindeki mücadelenin yanında ikinci plana düşmüş görünmektedir. Bu, dünyadaki güçler dengesinin sosyalist sistem lehine gelişmesi ortamında, kapitalist ülkelerde genel olarak iç politik mücadelede yoğunluk kazanması olusunun bir parçasıdır. Özellikle Güney Avrupa ülkelerindeki mücadele, sosya-

lizm - kapitalizm mücadelesinde belirleyici bir yeralmaya başlamıştır.

Güney Avrupa ülkelerindeki mücadelenin özelliği, bu ülkelerde faşizmin ilerlemesinin durdurulmuş olmasıdır. İspanya dışındaki Güney Avrupa ülkelerinde faşizm (en azından bugün için) yakın gelecekteki bir tehlike olmaktan çıkarılmıştır. İspanya'da ise faşizm sadece bugün için iktidardadır; bugünkü bunalımdan kendisini toparlayarak çıkması, demokrasinin sonunda yeniden kurulmasının önüne geçmesi olanağı (koşullarda büyük beşşiklik olmadıkça) kalmamıştır.

Güney Avrupa ülkelerinde demokrasiye geçiş, bütün Avrupa'da güçler dengesini değiştirecektir. Diğer Avrupa ülkelerinin faşist rejimlerin devrilmesi karşısında gösterdiği tepkiler, bir taraftan, demokrasinin gerçekleşmesi için burjuvaziye güvenilemeyeceğini ortaya da koymuştur.

PORTEKİZ DENEYİ

Bu arada, söz konusu Güney Avrupa ülkelerinde demokratikleşme sorununun karşılaştığı sorunlar üzerinde bazı gözlemler yapılabilecek durumdayız.

Güney Avrupa'nın 1975'te dikkatleri üzerine en çok çeken, politik gerçikliğin en yüksek düzeyde olduğu ülkesi Portekiz'di. Portekiz deneyi, burjuvazinin ve emperyalizmin iktidarı direnmeksizin işçi ve emekçi sınıflara teslim etmeye razı olmayacağını, devrimi geri çevirmek için her türlü çareye başvuracağını bunu engellemek için devrimin temel sorununun, demokratik güçlerin devrimci iktidarın korunması zemininde birleşmesi olduğunu gösterdi. Diğer bir deyişle, Portekiz deneyi, devrim temel sorunun iktidar sorunu olduğunu, demokratik güçler arasındaki birliğin temel zemininin de iktidar sorunu etrafında aranması gerektiğini gösterdi. Bu temel zemin dışında veya ona paralel başka zeminlerde oluşturulacak eylem birliği elbette yararlıdır, fakat ancak birincisine dayandıkça ve onu güçlendirdikçe devrimci gelişmeye destek olabilir. Portekiz'deki bir yıllık bunalımların temelinde, demokratik güçler arasında bu zemine dayanan bir birliğin kurulmaması; sosyal demokratların böyle bir birliğe yanaşmaması; devrimci bir iktidar olmadan devrimci bir politikanın olabileceğini sanmaları yatmaktadır. Sosyalist Partisi, birbiri arkasına kurulan hükümetleri sabote ederek ülkede bir iktidar boşluğu doğmasının baş sorumlusu oldu. Kitlelerin iktidarı alabileceği kadar güçlü ve hazırlıklı olmamaları nedeniyle de bu politika, kaçınılmaz olarak sağın güçlenmesine sağladı.

Portekiz deneyi, güçler dengesinin yanlış değerlendirilmesine dayanan eylemlerin macera demek olduğunu da gösterdi. Spinola'nın 11 Mart'taki karşı-devrim girişiminin bastırılması, anti - faşist cephenin güçlenmesiyle sonuçlandı. Devrim Konseyi kuruldu, Demokratik ve Sosyal Merkez Partisi hükümetten çıkarıldı, hükümetteki komünist eğilimli bakanların sayısı artırıldı. Kitlelerden kopuk bir maceracı eylem olan 26 Kasım "Paraşütçüler ayaklanması" ise, tam tersine, devrimci güçlerin gerilemesiyle, sağın güçlenmesiyle sonuçlandı. Kitlelerin iktidarı almak için yeterince güçlü ve hazır olmadığı bir anda, küçük bir azınlık tarafından tek başına girişilen "devrim" teşebbüslerinin, demokratik kazanımları boğmak için pusuda bekleyen faşist güçlere hizmetten başka birşey olmadığı bu deneyde de görüldü. 26 Kasım hareketinden, kitleler iktidara daha çok uzaklaşarak çıktılar. 26 Kasım hareketi, kitleleri arkasına almamıştı ama, sağın güçlenmesinden zararlı çıkan bu kitleler oldu.

İTALYA DENEYİ

Bir süre önce faşizmin iktidara hazırlandığı bir ülke olan İtalya'da ise 1975 yılında faşizmin şansı büyük ölçüde azaltıldı. İtalyan deneyi üç örnek vermesi açısından öğretici oldu. Birincisi, faşizmin kapitalist devlet aygıtının dışında, ondan bağımsız olgu olmadığı, aksine onun *illegal* bir uzantısı olduğu ve bu oranda sermaye tarafından beslenip desteklendiği idi. İkincisi

de İtalyan Komünist Partisi'nin 15 - 16 Haziran yerel seçimlerinde oyların yüzde 33,5'unu alarak, HDP'den sonra yüzde 1,5'lük bir farkla ikinci parti durumuna yükselmesiyle ortaya çıktı. Bu, bunalım dönemlerinde sağ iktidar partilerinin tabanlarında ortaya çıkan erimenin, ara aşamalardan geçmeksizin gerçek sola kanalize edilebileceğini gösterdi. Bu politika, kapitalizmin bugünkü bunalımında Komünist Partilerinin önemli bir taktikini oluşturuyor. Sağ iktidar partilerinin tabanlarındaki erimenin aşırı sağ tarafından kullanılması, bugünkü bunalım döneminde emperyalizm tarafından desteklendiği düşünülürse; İtalyan deneyi, sağa, faşizm tehlikesine karşı, en iyi "hücum" politikasının, (değişik adlarla da anılsa) "halk cephesi" politikası olduğunu gösterdi. İtalyan deneyinin gösterdiği üçüncü gerçek, bu politikanın yalnız iç mücadele hedefine karşı değil emperyalizme karşı da en etkili bir silah olduğu. Halk cephesi, emperyalist sisteme bağlı ülkelerde, bir iç savaşta yol açmaksızın demokratikleşmenin gerçekleşebileceğini, emperyalizme karşı bir fiili durum yaratılabileceğini gösteriyordu.

ÇİN'İN TUTUMU

Çin Halk Cumhuriyeti 1975 yılında emperyalizme karşı sosyalist ülkeleri bölücü bir güç olmaya devam etti. Bugün için Maoizm, dünya işçi sınıfı hareketini bölücü, provoke edici bir çizgi olmaktan çıkarıldı; genel olarak işçi sınıfı arasından atıldı. Ancak, bu, Çin'in anti - sosyalist bir dış politika yürütmesi gerçeğini ve bunun sonuçlarının ortadan kaldırmıyor. Emperyalizme karşı, barış ve demokrasi için mücadelede, deneylerinden yararlanılması büyük önem taşıyan, devrimci pratiğiyle sömürülen ülkeler için önemli bir örnek olan ÇHC'nin, anti-emperyalist cepheyi bölmesi; bununla da kalmayarak emperyalist ülkelere birlikte dünya sosyalizmine karşı açıkça mücadele etmesi, 1975 yılının, daha önceki yıllardan devralıp çözümediği en önemli sorunlardan biri.

KAPİTALİST DÜNYA BUNALIMININ ÖĞRETTİKLERİ

1975 yılı, kapitalist dünya ekonomisinin bunalımıyla ilgili bazı vargıların ulaşıma olanağına da veriyor. Birinci varğı, 1960 - 70 döneminin görece hızlı ve dengeli gelişme temposundan sonra başlayan bunalımın, bütünüyle tekeli devlet kapitalizminin *yapısal* bir sonucu olduğu. İkinci varğı, üretim uluslararasılaşmasının ve uluslararası tekellerin kapitalist dünya ekonomisine bir denge getirmeye; aksine tekeller arasındaki rekabetin bunalımın nedenlerinden biri olduğu. Bunalımın yapısal niteliği ise, kapitalizm - sosyalizm mücadelesinin kapitalizmin merkezlerinde yoğunlaşmasını getiren bir sonucu. Bu sonuç, tekeli kapitalizmin, kendi sorunlarının çözümünde "kilitlenmiş" olduğu. Diğer bir deyişle, ekonomik sorunların çözümünün iktidarın dışı niteliğinin değişmesine bağlı olduğu.

Bunalımın çözümünün iktidar mücadelesinde somutlanması kapitalist dünyanın egemen sınıflarını dayanışmaya zorlarken, bunalım aynı zamanda aralarındaki çelişkinin kızışmasına neden olmakta. Ne var ki kapitalist dünya içindeki liderlik savaşının geri plana itilmeye çalışılması 1975'in gerçeklerinden biri. Fakat sorun liderlik savaşıyla bitmiyor. Bunalım, kapitalist ülkelerin iç politikasında egemen sınıflar arasındaki ayrılıkları kökükledikçe, bu ayrılıkların uluslararası ilişkiler planına, özellikle sosyalist sistemle ilişkiler planına yansımaları kaçınılmaz oluyor. Sosyalist sistemle kurulacak ilişkilerin niteliği kapitalist ülkeler arasındaki anlaşmazlıkların bir sonucu olmaya devam ediyor. Bu çelişkiler, solun başarıyla kullanması için bir malzeme niteliğinde

1976'YA GİRERKEN

1975 yılına bakınca, genel dünya dengesinde sosyalizm lehine elde edilen gelişmeler sonucunda uluslararası ortam yumuşarken kapitalist ülkelerin iç politikalarında mücadelenin yoğunlaştığını; bu mücadelelerde işçi ve emekçi sınıfların, demokratik güçlerin birliği doğrultusunda önemli deneylerin biriktiğini görüyoruz. Buna paralel olarak, dünyadaki genel yumuşama ortamı olumlu yönde gelişirken, emperyalizmin direndiği bölgelerde sistemlerarası politik mücadelenin yoğunlaştığını da gözlemekteyiz. Birikimler yılı" 1975'i izleyecek yılın, 1975'ten daha önemli köklü dönemeçlere gebe olduğunu söylemek mümkün. Önemli sorun kapitalizm - sosyalizm mücadelesinde biriken mücadele deneyini önumizdeki pratiğe uygulamak.

SSK İŞÇİLERİ KARARLI

Sosyal Sigortalar Kurumu Müdürler Kurulunun, 30 bin kurum işçisini memur yapmak istemesi karşısında işçilerin başlattığı işi bırakma konusunda Sosyal İş Genel Başkanı Özcan Kesgeç 23 Aralık tarihinde yaptığı basın toplantısında özetle şunları söyledi:

"Kasım ayının son günlerinde Bakanlar Kurulunun yayımladığı bir kararla başlatılan 400 bin işçiyi memur yapma çalışmalarının ilk uygulamaya konulmak istenileni Sosyal Sigortalar Kurumunda çalışan 30 bin işçiyi memur kadrolarına aktarmak işlemidir. Bu işlem Kurum yönetimi ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından müştereken yürütülmektedir.

Bu işlemi durdurmak ve işçilerin memur yapılmasını önlemek, kanunsuzluğa karşı Kanunları korumak amacıyla ilk eylem Ankara'da Sosyal Sigortalar Kurumunun 14 işyerinde birden işçilerin işi bırakmasıyla başlatıldı. Gerektiğinde bu işi bırakma eylemi yurdun her bölgesindeki kurumun 104 işyerinde de uygulamaya konulacağı, işçilerin Genel Merkezimize bildirdiği kararlarıdır.

Kanunsuzluğa karşı kanunları korumayı amaçlayan işi bırakmanın ilk gününde Sosyal Güvenlik Bakanı kamuoyunu yanıltıcı bilgiler vermeye başlamıştır. Bunlardan birincisi, işi bırakan işçilerin işbaşı yaptığı yolundaki Bakan demecidir. Bugün, direnişin ikinci günü, direniş tüm işçilerin katılmaları

ile sürdürülmektedir. Dün de işbaşı yapan hiç bir işçi yoktur. İşçilerin memur yapılma durumu ortadan kaldırıncaya kadar işi bırakmayı sürdürmeye kararlıdır. Bakan bir yandan da, işçileri işçilerle karşı karşıya getirmenin yollarını aramaktadır. Kurumun iki milyon işçiye hizmet götürdüğü doğrudur. Bir diğer doğru da, Kurum yönetiminin hatalı tutumları ve hükümet edenlerin de buna yardımcı olmaları ile Kurumun yeterince hizmet götüremediğidir. Bu gerçekçi hiçbir zaman açıklamayan Sosyal Güvenlik Bakanı, kanunsuzluğa karşı kanunları korumak için direnen işçilere karşı, diğer işçileri kışkırtmak için çaba harcamaktadır. Ancak Bakanın hesaba katmadığı bir nokta var: Bugün bütün iş-

çiler, kurumun neden hizmet götürmediğini iyice bilmektedirler.

Bir diğer konu da "hükümetin hiçbir işçiyi memur yapmadığı" yolundaki bakanın sözcüğüdür. Hükümetin bir üyesi olarak Sosyal Güvenlik Bakanının onayı ile Sosyal Sigortalar Kurumunda işçi kadrolarına memur atıldığı gerçektir. Buna ilişkin belgeler elimizdedir. Bu sözleri ile de bakan kamu oyunu yanıltmaktadır.

Bir kere daha söylemekte yarar görmekteyiz: Kanunsuzluğa karşı kanunları korumak amacı ile işçilerce başlatılan işi bırakma eylemi, kanunsuz işlemlerin kaldırılmasına ve kaldırıldığı belgelenmesine kadar sürecektir. İşçiler buna kararlıdır.

Geçen sayımızda, Cihanbeyli'de Alkim Alkali fabrikalarında direnişe geçen Petrol-Kimya İş sendikası üyesi işçilerle ilgili Yürüyüş'ün izlenimlerini vermiştik. Arkadaşlarımızın işten çıkartılmaları üzerine direnişi başlatan işçiler talepleri gerçekleşinceye kadar mücadelede kararlı olduklarını söylüyorlardı. Alkim işçileri başarıya ulaştılar. Tüm talepleri kabul edildi. Onların şahsında hakları için direnen tüm işçi kardeşlerimiz yeni yılda mutluluklar ve mücadelelerinde yeni yeni başarılar dileriz.

SİLVAN'DA GREV

Silvan sanayi tesisleri, İstanbul'da, Maltepe-Tugay yolu üzerinde. Silvan sanayiinde, tank paletleri, dozer parçaları ve benzeri madeni eşyalar üretiliyor. Bu işyerinde üretilen mallar, aynı zamanda Almanya, Hollanda, İran, Irak gibi ülkelere ihraç da ediliyor.

Silvan sanayiinde 300 işçi çalışıyor. İşyeri 11 Aralık'tan beri grevde. YÜRÜYÜŞ, greve bir muhabirini gönderdi. YÜRÜYÜŞ muhabirini grevci işçilerle konuştu:

- Direnişinizin nedenlerini açıklarmısınız?

Anayasamızın bize tanıdığı sendika değiştirme hakkını kullanmak istedik. Patron buna dayanamadı. 23 arkadaşımız tazminatlı olarak işten atıldı. Bunun dışında 180 işçinin daha çıkış listesini hazırladı.

İşçiler olarak bu tutuma karşı direnmeye karar verdik. Sendika değiştirmek ve işten atılan işçi arkadaşlarımızın geri alınmasını sağlamak üzere 11 Aralıkta direnişe başladık.

- Direnişinizin sırasında ne gibi başarılarla karşılaşıyorsunuz?

Direnişin başlamasından önce, 11 Kasım'dan bu yana fabrika sürekli ola-

rak polis kordonu altında. Olayı izlemeye gelen basın mensupları bile içeriye alınmıyor. Patron gerek içeriden, gerekse dışarıdan her yoldan baskılarını sürdürmektedir.

Patron, 8 Aralık günü fabrikaya iflas ettiğini ve iflasın bölge çalışma müdürlüğüne bildirdiğini açıklayan bir bildiri astı. Aynı gün 5 arkadaşın iş akdi feshedildi. Durumu araştırdığımızda, Bölge çalışma müdürlüğüne patron tarafından herhangi bir bildirim yapılmadığı ortaya çıktı.

Aynı anda patron işçi arkadaşların evlerine, fabrikayla ilişkilerinin kesildiğini bildiren telgraflar yolluyordu.

Bütün bunların amacı bizzet açık: İşçilerin birliğini bozmak ve direnişini kırmak. Ancak patron ne kadar oyun çevirirse çevirsin tüm oyun ve engelleri örgütlü mücadele ile aşacağız.

- Niçin sendika değiştirmek istiyorsunuz?

Eski sendikamız (Metal-İş) sendikala haklarımızı ve iş güvenliğimizi sağlamıyordu. Toplu sözleşmelerde, işçilerin görüş ve isteklerini hiç dikkate almadan, işçilere hiç haber vermeden, aynı zamanda baştemsilci olan patronun ye-

ğeni ile gizlice anlaşmaktaydı. İşçilerin haklarını savunması gerekirken, patronların çıkarı gözetilmiş oluyordu böylece.

Patronun vesayeti altında olan bu sendikadan çıkıp DISK'e bağlı Maden-İş'e geçmek istediğimiz için 23 arkada-

şımız patron tarafından işten atıldı.

Silvan işçilerinin direnişi sürüyor. İşçiler, bayramı evlerinden, ailelerinden ayrı fabrikalarının başında geçirdiler. İnançları ve bilinçleri tam. Bu inanç ve bilinç, örgütlü, birlik halinde mücadeleyi yenilmezliğinden doğuyor.

İŞÇİLER OYLARINI SOSYALİZM İÇİN KULLANDI

Boyutları ve niteliği bakımından işçi sınıfı hareketindeki gelişmelerin taze bir örneğini, geçtiğimiz pazar günü Bursa'da yapılan DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikasının 13. Bölge Konseyinde izledik.

Egemen sınıfların demokratik hak ve özgürlüklere, işçi sınıfının kazanımlarına karşı saldırılara giriştiği ve daha büyük saldırıların hazırlıkları içinde bulunduğu günümüzde, Bursa gibi sanayiinin hızla geliştiği bir bölgede yapılan bir işçi konseyinin, memleketimizin temel ve güncel sorunlarını ele alışı, demokrasinin gerçek sahibi ve güvencesi olan işçi sınıfının sesini duyurması bakımından bir anlamı vardı.

Bursa'da Maden - İş Sendikasının 5000'in üzerinde üyesi var. Bunları temsil eden Konseye katılan delegeleri baştemsilciler, işyeri temsilcileri, ünite temsilcileri ve lokal temsilcileri oluşturuyordu.

Bölge Konseyinin en önemli görevi bölge temsilcisini seçmekti. Tek aday vardı: halen işbaşında bulunan bölge temsilcisi Selim Mahmutoğlu. Bursa işçilerin haklı olarak güvenini ve sevgisini kazanmış olan bu genç sendikacı, örgütlenme çalışmaları için sendikanın Bursa'ya yolladığı bölge temsilcilerinin dokuzuncusu. Onun Bursa'ya gelmesiyle örgütlenme çalışmaları hız kazanıyor. 1965 den beri sadece Mudanya'da Siemens fabrikasındaki 200 işçi ile Bursa'da varlığını sürdüren sendika, yeni bölge temsilcisinin olağanüstü çabaları ve örgütlenme yeteneğiyle iki yıl içinde 5000'in üzerinde üyeye sahip oluyor. Türk Metal, Çağdaş Metal - İş gibi san sendikalar, genç sendikacının ve dava arkadaşı işçilerin sabırlı, kararlı, yiğit mücadeleleri karşısında eriyip yok oluyorlar.

FAŞİZME KARŞI

Konseyde, işçi sınıfının faşizme karşı mücadelede kararlılığı, nihai kurtuluş yolunun ancak sosyalizmde olduğu vurgulandı. Konuşmacıların büyük çoğunluğu, işçi sınıfının birliği meselesi üzerinde önemle durdular. Kapitalizmin, emperyalizme bağımlılığın, faşizmin işçi ve emekçi kitleler için ne ifade ettiği, bunlara karşı verilecek mücadelede işçi

sınıfının birliğinin korunması, örgütlerinin gelişip güçlendirilmesi, geniş kitlelerin anti - faşist, anti - emperyalist zemin üzerinde birliğinin sağlanması hedef olarak dile getirdi.

Konseyin açılış konuşmasını yapan Selim Mahmutoğlu şöyle dedi :

"İşçi sınıfına ve onun örgütlerine karşı baskıların yoğunlaştığı, adam vurmaların, öldürmelerin günlük, olağan olaylar haline geldiği ve getirildiği, tarihimizde görülmemiş bir memur - öğretmen kıyımının sürdürüldüğü bir ortamda Bölge Konseyimizi yapıyoruz. Elbetteki böyle bir günde sadece faaliyet raporunu okuyup, sonunda seçim yapıp buradan ayrılmayacağız. Aynı zamanda, bu olayların temel nedenlerini, bunları kimlerin, hangi niyetlerle tezgahladıklarını sergileyeceğiz. Onları bir kere de burada mahkum edeceğiz."

GENİŞ BİR BAKIŞ AÇISI

Konseyin düzeyi bu sözlerde en açık özeti buluyor. Konseyi oluşturan delegeler, sorunlara güncel, dar sınıf sorunlarının ve çıkarlarının üzerinden bakıyor, toplumu ilgilendiren bütün sorunlara eğiliyorlardı. İşçilerin, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'ın kutlama mesajına coşkun sevgi gösterileriyle verdikleri cevap, politik düzeyde de konseyin niteliğini ortaya koymuştur. Bu durum, "demokrasinin gerçek sahibi ve güvencesi işçi sınıfıdır" diyen TİP Genel Başkanının bir kere daha doğrulamaktadır.

Konuk konuşmacılar TÖB - DER Bölge Temsilcisi Ömer Aslan, Sosyal - İş Sendikası Genel Yürütme Kurulu üyesi İlhan Akalın, Tek Bank İş Şube Başkanı, Sosyal İş Şube Başkanı ve kutlama mesajı yollayan Petrol - Kimya İş sendikası Genel Başkanı Dinçer Doğu, TUM - DER Şube Başkanı Selçuk Ço-laKoğlu, TÜTED adına Ahmet Arküçük, Elektrik Mühendisleri, Mimar Odaları Şube başkanları, kardeş örgütler olarak, Maden - İş Sendikasının devrimci işçilerinin dile getirdikleri mücadele hedeflerini desteklediler. Bu bilinçli birlik anlayışı, memleketimizdeki demokratikleşme mücadelesinin sağlam topraklar üzerinde yeşermekte olduğunu kanıtladı.

OLUMSUZLAR

Konseyde, geri çizginin savunucusu olarak, genel seviyenin çok altında kalan bir kısım CHP'liler, ne idüğü belirsizler ve bunların etkisinde bilinçsiz bir grupçuk vardı. Bir kısmı sarhoş olarak toplantıya katılan bu kişilerin başını Rafet Bayraktar adında, Mudanya Belediyesinin CHP'li emcimen üyesi çekiyordu.

Yıllardır sendikaya bir tek üye bile kazandıramamış beceriksiz bir sendikacı, bölge temsilciliği yaptığı sıralarda mücadelenin zor günlerinde zoru görünce sıvışan kavgı kaçağı, milletvekili olma hayali peşinde koşan bir mevki düşkünü olan bu kişi, bir ara toplantıyı sabotaj etmeye yeltendi. Gerçekleri tahrip ederek, iftira ederek TİP'li işçilere saldırdı, sosyalizme yasak koymaya kalkıştı.

Bu arada, dikkatlerden kaçmayan bir şey daha vardı. Maden - İş Örgütlenme Dairesi Başkanı (ki şimdiye kadar elli kişilik bir işyerini dahi örgütlediği görülmemiştir.) Hakkı Öztürk'ün, hiç bir yetkisi olmadığı halde, fiyatını bulur bulmaz kendini mikrofonu atarak, ortadaki karışmasında kendisinin de tuza - biberi bulunsun diye olacak, gösterdiği cansiperane gayretler, kimsenin gözünden kaçmadı.

Bu aktörlerin gayretlerine rağmen, oyun sahneye konamadı. Bursa'nın devrimci işçileri oyuna gelmediler.

"BEN SOSYALİSTİM, BUNU BİLEREK OY VERİN!"

Konsey öncesinde yürütülen kulis faaliyetleri, sarı sendikacılarıyla, CHP'leriyle, MIT'yle, itiyile "muhalefet" örgütlenme didinmeleri, kimlerin, kimlerle birlikte, kimlere karşı oldukları gösterdi.

Bursa'da bütün olumsuzlar gayrete gelmişlerdi. Ama, ne kadar da azınlıkta kalıyorlardı! Bursa işçileri, "it ürür, kervan yürür" dediler. Ve kendi adayları Selim Mahmutoğlu, seçilebilmesi için gerekli üçte iki oyu ilk turda alarak, işçi sınıfının bilinçli, yiğit, öncü unsurlarını yıpratmayı amaçlayanlara, kendi şahsında bütün devrimci işçilerin hedef alan bölücülere, sabotajcılara gereken dersi verdi.

Seçim öncesinde yaptığı adaylık konuşmasında, Selim Mahmutoğlu, "Ben sosyalist bir arkadaşınızım. Başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm emekçi halkımızın gerçek kurtuluşunu sömürsüz bir düzende görüyorum. Bunun adı sosyalizmdir. Bunu bilerek bana oy verin" dediği zaman, salon alkıştan inliyordu. Konsey böyle bitti. İşçiler, bir günün hakkını daha vermişlerdi.

kitap
kitabevi

BÜTÜN
KİTAPLARDA
%10 İNDİRİM

Zafer Meydanı
Adil Han 5/D
Yenişehir-Ankara

Not. Taşraya ödemeli
kitap gönderilir

cem
yayınevi

kemal özer
sen de katılmalısın
yaşamı savunmaya

ŞİİRLER

ÇİN, SİLAHINI NERDEN ALİYOR ?

Amerika'da yayınlanan International Herald Tribune gazetesinin 19 Aralık 1975 tarihli sayısında, Çin Halk Cumhuriyeti ile İngiltere arasında, İngiltere'nin Çin'e 160 milyon dolar değerinde Rolls Royce jet motorlu ve bunların imalatı için gerekli teknolojiyi satması konusunda bir anlaşma yapıldığı açıklandı. Gazetenin New York Times'den alınan yazısında, bu silah anlaşmasının, Batı ülkelerinin Yugoslavya dışındaki sosyalist bir ülkeye yaptıkları bu denli büyük ilk askeri araç ve gereç satışı olduğu bildirilmektedir.

Habere göre, İngiltere'nin bu kararın Washington'da yapılan uzun ve geniş kapsamlı danışmalardan sonra alınmıştır. Haberde, "Washington'un, Doğu ülkelerine yapılan ihracatı koordine ve kontrol eden ve Batı'lı kapitalist ülkelerden oluşan Cocom isimli komitenin anlaşmayla ilgili olarak tam güvenini sağladığı" bildirilmektedir.

Çin'in, savunmasını desteklemeleri için Avrupa'lı ülkelere ısrarla çağrıda bulunduğu hatırlatılan yazıda, daha sonra şöyle denilmektedir: "NATO ülkeleri de, askeri savunmasını koruması için Çin'e yardım etmenin kendi çıkarlarına olacağına artık kesin biçimde karar vermişlerdir."

160 milyon dolarlık anlaşmanın, benzeri anlaşmaların ilk adımı olacağı ileri sürülmektedir. International Herald Tribune'deki yazıda bu konuda şöyle denmektedir:

"Bu karar, Fransa, Batı Almanya ve diğer Batı ülkelerinin yapacağı benzer satışlara ve Çin silahlı kuvvetlerinin diğer demode parçalarının Batı tarafından yenilenmesine kapıları açmaktadır."

International Herald Tribune'deki yazıda şöyle denmektedir:

"Yapılan anlaşma, Pekin'in, 1958'deki Çin-Sovyet uyumsuzluğu öncesinden kalma ve artık demode olmuş olan Sovyet savaş uçaklarının yerini, gelişmiş savaş bombardıman uçakları ve durdurucularla doldurulmasını sağlayacaktır. Çine satılan Rolls motorları, Amerikan Phantom savaş uçaklarının İngiliz versiyonunda güç kaynağını sağlayan askeri modeli teşkil etmektedir."

"Füze ve atomik savaş başlıkları alanındaki başarılarına rağmen, Çinliler, yüksek performanslı jet motorlarının yapımı için gerekli olan maden teknolojisini ve yüksek irtifalı deneme odalarını kendi kendilerine geliştirmeyi başaramamışlardır."

İngiltere ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında gerçekleştirilen anlaşmanın önemi ise şu şekilde belirtilmektedir: "İngiltere'yle yapılan anlaşma, modern bir savaş uçakları motor sanayii için gerekli temeli sağlayacaktır. Günün standartlarına uygun radarlar ve son model havadan-havaya füzeler de ayrıca ihtiyaç olacaktır. Çinlilerin söz konusu teknolojiyi ve ileri elektronik diğer ürünlerini, bilgisayar ve hedefine ayarlanan füzelerden satın almak için satıcı aradıkları düşünülmektedir." Yazıda, kara ve deniz silahlarında benzeri büyük dış alımlara gidilmesi beklenmemekle birlikte yine de önemli girişimlerin mümkün olduğu şöyle belirtilmektedir: "Batı askeri teknolojisini ithal ederek araç ve gereçleri Çin'de imal etme yoluyla, hava kuvvetlerini olduğu gibi kara ve deniz kuvvetlerini de yenilemek için bazı girişimlerde bulunulması beklenmektedir."

HÜSEYİN BAŞ

1975 YILINI

DEĞERLENDİRİYOR

1975 yılına kapitalizmin ekonomik, politik, sosyal ve askeri alanların hemen tümünde, 1970'lerde patlak veren 1973 sonbaharından başlayarak onu izleyen 1974 yılında had düzeylerine ulaşan genel krizin yerleşme ve sürme yılı olarak bakmak mümkün. Kapitalist sistemin yapısından gelen çeşitli aksaklıklar ileri kapitalist ülkeleri olduğu gibi, kalkınma yolunda çaba gösteren az gelişmiş ülkeleri de içinden çıkılması güç dar boğazlara sürüklemiş görünüyordu. Gün geçtikçe daha yüksek düzeyler turman enflasyon ve işsizlik ileri kapitalist toplumların bile günlük ekmeği. Az gelişmiş ülkelerin ezici çoğunluğu ise iflasın eşliğinde günü gününe yaşamaya mahkum durumda. Üstelik ne baskın emperyalizm ABD'nin, ne de kapitalist dünyanın öbür irili ufaklı emperyalizmlerinin krizi önlemek yönünde aldıkları tedbirler işe yarıyor. Krizi dünya ölçüsünde zaptı raptı alma çabaları ise, her defasında bir yenisine gerek duyulmasına bakılırsa, dişe dokunur sonuçlar vermiş benzemiyor. Kısa kapitalist sistem dün olduğu gibi, bugün de kendi iç çelişkileri, kendisiyle sömürgelediği hammadde kaynağı ülkeler arasındaki temel çelişkileri giderecek, hiç değilse törpüleyecek dünya ölçüsünde geçerli bir çözüm yolu bulmuş değil. Tam tersine, tüm çabalara rağmen kapitalist arası çelişkiler, tıpkı kapitalizmle hammadde kaynağı eski sömürgeleler arasındaki çelişkiler gibi gün geçtikçe daha da keskinleşiyor, daha da içinden çıkılması güç düzeylere ulaşıyor.

TEKELCİ DEVLET KAPİTALİZMİNİN BUNALIMI

Sosyalist jargon yaşamın ekonomik, sosyal, politik ve ideolojik tüm kesimlerini kapsayan kesimlerinde görülen başı bozuklukları, düzensizlik ya da kilitlenmeleri "Tekelci Devlet Kapitalizmi" bilimsel deyimle adlandırılan çağdaş kapitalist sistemin krizi olarak tanımlar. Gerçekten de özel sermaye birikiminin kamu finansmanı ile sağlanması olarak da tanımlanabilen tekelci devlet kapitalizmi, sermayenin yapısal değerini düşürerek, bir süre için, tekelci kar oranını artırma, aynı zamanda da sermayenin "aşırı ölçülerde" birikimini engellemek olan işlevini yerine getirmekte aciz kalmaktadır. Daha açık bir deyişle, tekelci devletin çok yönlü ve çeşitli destek ve yardımları tellelerin uzun yıllar boyu topladıkları sermaye birikimini "verimli bir biçimde" kullanabilmelerine artık yardımcı olamamaktadır.

Kapitalist ülkeler ekonomisi son yıllara gelinceye kadar uzun süren bir atılım evresi geçirmiştir gerçi. Ama bu evrede de, aşırı birikimden doğan krizler tamamen ortadan kalkmış değildir. Bununla birlikte kriz dönemleri oldukça kısa sürmüştür. Söz gelimi gerileme ve yavaşlama dönemleri bütünüyle belirlenmeden, yerlerini kısa sürede yeniden hızlanmaya bırakmışlardır. Ne var ki, 1967-1968 yıllarında bu durum tamamen tersine dönmüştür. Tekelci Devlet Kapitalizminin krizinin belirtileri, yakın tarihler açısından ilk kez bu dönemde süreklilik kazanmıştır. Piyasadaki gerçekleşebilir kara oranları çok aşırı ölçüde ulaşma eğilimindeki birikimi karşı çıkarak, belli bir yerden sonra, salt kamu sermayesinin değerinin düşürülmesiyle mümkün olamamıştır. Böylece sermayenin aşırı birikimi sürekli bir nitelik kazanarak Tekelci Devlet Kapitalizminin tüm mekanizmasını ve işleyişini bloke etmiştir. Bu olgu kapitalist sistemin yapısal krizinden başka bir şey değildir.

HAMMADDE ÜRETİCİSİ ÜLKELERİN DİRENİŞİ

Diğer taraftan hammadde üreticisi ülkelerin, kapitalist endüstri toplumlarının büyük ölçüde ihtiyaç duydukları "petrole" sistematik bir biçimde yaptıkları zamların da, sistemin yapısal krizinin temel nedeni olmasada, bu krizi daha içinden çıkılması güç düzeylere ulaştırdığından kuşku yok. Petrol üreticisi ülkelerin ilk kez, ölümsüz gibi görülen güçlü Aşıl'ın "topuğuna" oklarını yönelttikleri 1973 sonbaharının ileri kapitalist ülkeleri ne denli bir paniğe düşürdüğü hatırlardır. Enerji krizi bugün, 1973'teki patlama ölçüsünde olmasa da, yine, kapitalist dünyanın başında tehdit edici bir Damokles kılıcı gibi sallanıp duruyor. Aslında hammadde kaynağı eski sömürgeleler toprak altı ve topraküstü zenginliklerini bağımsız tercihler benimseyerek değerlendirmeleri son derece önemli bir eğilim. İleri kapitalist toplumların zenginliklerinin uzun yıllar kaynaklandığı temeller bugün yeni sömürgeciliksinin ve dolaylı yöntemlerine rağmen bir biri ardından yıkılmaktadır. İleri kapitalist dünyanın refahı, bilindiği üzere, pahalı endüstri mallarının, ucuz "sömürge"

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post
Page 4—Friday, December 19, 1975 *

British Arms Sales to China

The triangular relationship among China, the Soviet Union and the West enters a new phase with Britain's \$160-million contract to provide Peking with Rolls Royce jet engines and the technology for their manufacture.

This is the first sale of sophisticated Western military equipment to China or to any Communist country except Yugoslavia. It will enable Peking to replace its obsolete Soviet aircraft, provided before the 1958 Sino-Soviet split, with a new generation of advanced fighter-bombers and interceptors. The Rolls engine sold to the Chinese is the military model that now powers the British Phantom fighter.

The decision was made after thorough negotiations that

electronics, computers and precision missiles.

China's ground force and naval is also based largely on the technology of the 1950s. Only seven of its 150 are armored and they are equipped with old Soviet tanks. China's world's third largest, is 20 years in anti-submarine warfare and water sensing devices.

A foreign-exchange stringency on achieving self-sufficiency in large foreign purchases of arms unlikely. But some expected to upgrade army equipment, as well as the air force.

DÜNYA KAPİTALİZMİNİN BUNALIMI

hammadeleriyle eşdeğer olmayan bir biçimde değiş tokuşundan doğuyor. Hammadde kaynağı yoksul ülkeler bugün dünya oranla daha çok bağımsız tercihler benimsemişler, hammaddelerini bu bağımsız eğilimin doğrultusunda değerlendirme yolunu seçmişlerdir. (İnde gelen kapitalist uzmanlar bu olguyu, sömürge imparatorluklarının yıkılması süreci kadar "vahim" sayıyorlar. Batı Avrupa'nın ileri kapitalist toplumlari endüstri toplumlarının hayati derecede ihtiyaç duydukları hammaddelerden bütünüyle yoksun. Petrol ve hammaddelere büyük ölçüde ihtiyaç duyuluyor bu toplumlarda. Japonya'nın durumu da aynı. ABD'nin durum ise farklı. ABD enerji ve hammadde bakımından öbür kapitalist ülkelere oranla daha zengin. Ama ABD'nin kaynakları da miktar bakımından yeterli görülüyor. Geçen yıl New York Times tarafından yayınlanan verilere göre ABD, "modern endüstri toplumları için gerekli, enerjetik olmayan 74 maden cevherinden 22 sini ithal etmektedir." Kısaca ABD de şimdiden önemli hammadde krizi içindedir. Bu olgu, kuşkusuz, ekonomisini büyük ölçüde ve olumsuz yönde etkileyecektir.

KAPİTALİZMİN ELİNİ KOLONU BAĞLAYANLAR

Günümüzde emperyalizmin elini kolunu bağlayan, onu eskinin başına buyruk manevra olanaklarından yoksun bırakan ciddi nedenler var. Emperyalizm, sömürge imparatorlukları döneminde hammadde kaynağı sömürgelerin talanında olduğu gibi dünya pazarlarının bölüşümünde ortaya çıkan çelişkilerini birbirlerini boğazlayarak çözüme ulaştığı itiyadında idi. Sömürge ya da yarı sömürge durumunda olan ülkelerde ise en utangaç kıpırdanmalar, karşı koyacak hiç bir gücün bulunmadığı bir dünyada, enkanlı ve hunhar biçimiyel bastırılmakta sakınca görülmezdi. Oysa bugün durum bütünüyle farklı. Ulusal kurtuluş hareketlerinin çığ gibi büyümesi, Sosyalist dünyanın evrensel boyutlara ulaşarak dünya sorunlarında varlığını güçlü bir biçimde duyurması, emperyalizmin manevra olanaklarını aşarigie indirmişti. Bizat kapitalist ülkeler içinde savaş veren demokratların, sosyalistlerin varlığı da yine, emperyalizmin "hızını" kesen etkenler arasında sayılmak gerekmektedir. 1975 yılı başlarında Helsinki'de alınan kararlarla daha somutlaşan detantın barışçı çerçevesi içinde devinmek zorundadır artık emperyalizm. Daha açık bir deyişle, sömürü olanaklarını ayakta tutabilecek zorba gücün yoksun kapitalist düzen, gün geçtikçe uyanan hayati ihtiyaçları ve özgürlükten yana istekleri çığ gibi büyüyen geniş emekçi kitlelerinin ve tüm hammadde kaynağı ülkelerin gittikçe artan haklı "pay" talepleri karşısına, bundan böyle salt sorunlara çözüm getirme yeteneğiyle çıkmak zorundadır. Kapitalist sistemin, yapısı gereği böyle bir yetenekten bütünüyle yoksun bulunduğunu, elbette ki söylemeye bile gerek yok. Kısaca, kapitalizmin, çağdaş emperyalizmin yaşamın tüm kesimlerini kapsayan genel krizinin tedavisine hiç bir tedbir yetmiyor. Politik, ekonomik, askeri, kültürel ve ahlak alanlarının tümünde misli görülmemiş bir çöküş, çaresizlik hakim durumda. Sosyalizm ise dün olduğu gibi bugün de, tek çare, tek alternatif, tek umut olarak yaşamın tüm kesimlerinde gün geçtikçe artan bir güçle beliriyor. 1975 yılı kapitalist dünya için salt ekonomik bozgunlarını yılı değil. Politik krizler, özellikle sömürü düzenini ayakta tutmaya yönelik sözde "savunma" sistemlerinde ve hele düpedüz silahlı saldırı hareketlerinde de kapitalizmin bozguncularına tanık oluyoruz.

MÜCADELENİN ODAK NOKTALARI

En başta, kuşkusuz, Çinlindi ülkelerinin kahraman halklarının harikula-de zaferleri geliyor. Dr. Kissinger'in şaşkın bakışları önünde önce Vietnam taşı düşüyor. Unlü dominolar teorisi uyarınca arından kaçınılmaz bir biçimde Kamboçya ve Laos.. Tayland ise korkulu bir düş. Düştü düşecek.. Düşmek için can atan domino taşları bu kadarla kalsa iyi. Avrupa'nın irili ufaklı emperyalist ülkelerinin burnunun ucundaki Portekiz'de de "ürküntü" gelişmeler söz konusu. En azından, sosyal demokratların kapitalizm ve CIA ile kolkola giriştikleri akıllamaz ihanetlere rağmen Portekiz'de Devrim bugün de gündemde. İspanya' da kanlı diktatörün ölümünden sonra demokrasi yönünde ciddi kıpırdanmalar, eninde sonunda, her halde kapitalist dünyanın yararı doğrultusunda seyretmeyecek. İtalya'da Komünistler adım adım kessin zafere doğru yürüyorlar. İtalyan komünistlerine ülkeyi krizden kurtaracak tek

alternatif olarak bakanlar gün geçtikçe artıyor. Fransa'da hakim çevrelerin türlü çeşitli entrikalarına rağmen Sol Birlik varlığını koruyor. Giscard d'Estaing'in büyük sermaye yanlısı politikasının başarısızlıktan başarısızlığa sürüklenmesine karşılık, Sol Birlik, her geçen gün iktidara daha çok yaklaşıyor. Latin Amerika'da çok sayıda ülke ise şimdiden yanki emperyalizminin ekonomik vesayetinden kurtulmanın hazırlığında. Şili'de CIA kuklası kanlı cuntta tüm demokratik ülkeler tarafından iyice köşeye sıkıştırılmış durumda. Şili'nin gözüpek yurtseverleri ise yılmadan mücadelelerini sürdürüyor. Angola'da, ABD emperyalizminin el altından beslediği bölücü güçlerin, yurtsever temsilci MPLA karşısında gün geçtikçe gerilediğine tanık oluyoruz. Sosyalist dünya, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, Angola halkının meşru ve biricik MPLA'ya ABD'nin tehditlerine kulak asmadan devam edeceğini açıklıyor. Sosyalist dünya böylece, kurtuluş savaşını veren ülkeleri, azgın sömürgecilerin pençesine bırakmamayı amaçlayan geleneksel politikasını bir kez daha kanıtlamış oluyor. Emperyalist ülkelerin, tıpkı ırkçı saldırgan rejimler gibi Birleşmiş Milletler, UNESCO türündeki uluslararası forumlarda kesin yenilgilere uğramaları da yine 1975 yılının ilginç olayları arasında. Bu ülkelerin Mısır'da geçici bazı başarılar sağlaması ise Ortadoğu'da, ki şimdi Lübnan sorunu da bu çerçeve içinde yer alıyor, sorunun saldırgan İsrail ve ABD'nin istekleri yönünde çözüme ulaşacağı anlamına asla gelmiyor. Başta Filistinliler olmak üzere, sağlıklı çizgide mücadele veren Arap ulusları bölgede emperyalizme karşı savaşlarını sürdürüyor.

SİSTEMİN İÇ SORUNLARI

Baskın emperyalizm ABD başta olmak üzere tüm kapitalist dünyanın 1975 yılında uğradıkları bozgunlar, kuşkusuz, salt ekonomik alanda değil. Sömürü düzenini korumayı amaçlayan ittifaklar dizisinde de önemli bozgunlar söz konusu. Örneğin NATO, herkesin girip çıktığı ya da gereklerine yan çizdiği bir garip keşmekeşin içinde bocalayıp duruyor. ABD'nin Avrupalı mütefiklerini zaptu almaya yönelik girişimleri ise, emperyalistlerin kendi aralarındaki ekonomik ve politik çelişkiler yüzünden, her defasında başarısızlığa uğruyor. Hammadde ülkeleriyle zengin ülkeleri biraraya getirecek diyalog kurulmasını öngören Kuzey-Güney görüşmelerinde yine herkes bildiğini okumakta. Kissinger'in petrol ve hammadde fiyatlarının indirilmesi yönünde, gizli, açık tehditlerle dolu beyanlarına ise kimsenin almadığı yok. Sorusu en açık ve acımasız biçimde ortaya Hint delegesi koyuyor. Hindistan'ın bakanın söyledikleri her şeyi bilgece özetliyor: "İnsan ırkının üçte ikisinden fazlası geri kalmışlığın, cehaletin, işsizliğin, hastalığın ve az beslenmenin korkunç koşulları altında yaşamaya devam ediyor. Bunun nereden geldiğini hepimiz biliyoruz."

TÜRKİYE DE GENEL BUNALIMIN İÇİNDE

Türkiye, kuşkusuz, ileri kapitalist dünyanın dümen suyunda seyrettirilen bir ülke olarak, genel krizin dışında değil. Türkiye'nin bir ikinci talihsizliği kapitalizmin genel krizini MC koalisyonu gibi dünyadan habersiz bir yönetimle göğüslemek zorunda kalması. Türkiye bu yüzden 1975 yılında telafisi müm-

kün olmayan zararlara uğramıştır. Ekonomimiz, Cumhuriyet tarihinde eş benzeri olmayan dar boğazlara sokulmuştur. Savunmamız, ittifaklar düzenimiz, Kıbrıs sorunu ABD ve NATO'dan ölümcül darbeler yemesine rağmen, inanılmaz bir savrulukla sürüncemede bırakılmıştır. Şimdi NATO'lu sözde mütefiklerimizden yediğimiz kazıklar yetmiyormuş gibi, topraklarımızı NATO'nun silahlı kuvvetlerine açmanın pazarlığı yapılmaktadır. Avrupa'da kimsenin topraklarında istemediği yabancı askerler Türk topraklarına yerleşmeye çağrılmaktadır. Üslerden sonra şimdi de yabancı askerler. Tüm ihanetlerine rağmen ülkeden kovamadığımız yabancı üsler, ikili anlaşmalar belasından sonra tepeden tırnağa silahlı binlerce yabancı askeri, bir başka ihanet karşısında, nasıl ve hangi güçle kapı dışarı edeceğimiz sorusu kimsenin kafasına takılmasada, yurtseverlerin kafasına iyice yerleşmek zorundadır. Türkiye'de tüm yurtseverler barışçı politikalara bütünüyle karşı olan bu tür girişimlere ve hele ülkemizi yeni bir okus pokusa yeniden NATO'nun ve ABD'nin kayıtsız şartsız bendesi haline getirme oyunlarına var güçleriyle karşı çıkmalıdır.

ATTILA DORSAY, YÜRÜYÜŞÜN SORULARINI CEVAPLANDIRIYOR:

1975' DE TÜRK SİNEMASI

● Çok genel hatlarıyla 1975 yılında Türk sinemasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

● Önce şunu söylemek gerek: Türk sinemasının var olan sorunları 1975 yılında da olduğu gibi sürdü. Çözüm getirmek bir yana, bu sorunlara yenileri eklendi. Bunları görmek için Türk sinemasının 1975 yılındaki durumuna bakmak yeterli. Görünen şu: Geçen yıllarda olduğu gibi Türk sineması toplumun sosyo-ekonomik gelişiminin gerisinde ve dışında kaldı. Bu gelişime katkıda bulunmak bir yana, gelişimi izlemekten bile uzak bir sinema olduğuna kanıtlandı.

Bu sinema, yıllardır sürdürdüğü işlevi 1975'te de yeniledi. Bu işlev, düş ürünleri sunma, uyutma hayal alemine getirme işlevi. 1975 değişti. Oyuncular da belli değişiklikler oldu. Sinemanın iç yapısında genellikle olumsuz sayılan bazı değişiklikler meydana geldi. Bunların tümü, "bunalım", kriz sözcükleriyle açıklanmaya çalışıldı. Ama, sinemayla toplum arasındaki ilişki hiç bir zaman sağlam bir ilişki olmadı. Sinemayla toplum arasındaki ilişki karşılıklı ve diyalektik bir ilişki haline gelemedi. Bir çok ülkede olduğu gibi.

● Peki, olumlu gelişmelerden söz etme olanağı hiç mi yok?

● Olumsuz gelişme genel. Ancak kuşkusuz, olumlu filizlerin fışkırdığını kabul etmek gerek. Geçmiş yıllarda olduğu gibi. Türkiye'nin toplumsal gelişimine, tarihsel dinamiğine uygun bir sinema anlayışını yıllarca Yılmaz Güney hemen hemen tek başına temsil etti. Bilinen koşullar, Yılmaz Güney'i bu yıl engelledi. Sonucunda, aynı görev başka kişilerce yüklenildi. Yılmaz Güney "Ekolü" Türk sinemasında sayı olarak, nicelik olarak az, ama nitelik olarak önemli sayılabilecek ürünlerle varlığını sürdürdü. Akla gelen bir örnek: Yılmaz Güney'in senaryosunu yazdığı ve Şerif Gören'in tamamladığı "Endişe" adlı film. Sinema açısından kusurları olabilir. Ama önemli bir yapıt. Türk sinema tarihinde kilometre taşlarından birini oluşturacak nitelikte. Önemli, emekçilerin sorunlarına ilk kez olarak dolaysız yaklaşan ve büyük ölçüde belgeselden yararlanan bir sinema ürünü olmasında. Böyle bir yapının çevrilmesi bir kaç yıl öncesine kadar düşünülemezdi bile.

Güney'in senaryosunu yazdığı, a c a k başka yönetmenlerce gerçekleştirilen bazı filmlerde de belirli mesajlara ulaşıldı. Akla gelen örnek, "İzin" filmi. Şu anda çekimi tamamlanmış olan "Bir Gün Mutlaka" da var. Ancak bu filmi henüz göremedik.

Bunların dışında, yine olumlu bazı yapıtlardan söz edilebilir. Belki siyasal sinemaya katkıları büyük olmadı. Ancak, kendi içinde tutarlı, söyleyecek sözü olan, belli sinemasal değerlere ulaşan yapıtlar olarak ortaya çıktılar. Hemen akla gelen bir örnek: Selim İleri'nin senaryosuna dayanarak Zeki Ökten'in çektiği "Askerin Dönüşü". Yılın ilginç ve tutarlı filmlerinden.

Emekçi sınıfların sorunlarını sinemaya getiren başka örneklerde var. Bunlardan biri, Lütfi Akad'ın üçlüsünü tamamlayan "Diyet", "Diyet", Akad'ın diğer iki filminde, "Gelin" ve "Düğün" de sorunu getirip bıraktığı noktadan sonrasını ele alıyor.

Diğer iki filmde kırsal kesimden gelen ailelerin kentleşme alışmada karşılarına çıkan güçlüklerden söz ediliyordu. Burada mesele sınıfsal bir temele oturtuluyordu. İşçileşen, ama kırsal kökenli olanların sınıf bilincine ulaşmaları sürecinin öyküsüydü bu filmler. Çeşitli a k saklıklarına rağmen bu filmleri sine-

mamız için önemli ve aşama sayılabilecek ürünler olarak kabul etmek mümkün.

Bu arada sinemaya dönen bir eski ustanın filmlerinden de söz etmek isterim. Atif Yılmaz'ın geçen yıl gösterilen 'Kuma'sı, bu yıl gösterilecek olan 'İşte Hayat' ve 'Deli Yusuf' adlı filmleri, güldürü niteliği taşımakla birlikte toplumsal eleştiri boyutlarına da ulaşan ilginç yapıtlardır. Bunun yanı sıra uzun yıllar sonra sinema ile ilişki kuran usta yazar Yaşar Kemal'in 'Ağrı Dağı Efsanesi', çok yeterli olmasa da sinemamıza ilginç boyutlar katan filmlerden biri olarak gösterilebilir. Memduh Ün tarafından çevrilen bu film üzerinde yine de durulmaya değer bir yapıt.

Türk toplumunun geçirmekte olduğu süreç içinde Türk sineması yerini henüz keskinleşmiş değil. Ancak bireysel sayılabilecek bazı çıkışların olumlu etkilerinden söz etmek de yerinde olur.

● Antalya Film Festivali hakkında ne düşünüyorsunuz?

● Antalya film festivali Türk sinemasının bugünkü boyutları içinde dahi savunulamayacak bir olay olarak, bir rezalet olarak sürüp gitti. Bu festivale, Yeşilçam'ın çoğunluğu bile değil, onda birini, beşte birini oluşturan bir çıkar çevresi hakim oldu. Bu festivaller, yeşilçamın gerçek patronlarının, Yeşilçam'ın bugünkü koşullarının bile çıkarını olmayan bir sınırlı grubun etkisinde kaldı. Ne varki, ilerici bir belediye başkanının çabaları sayesinde sinemadan anlayanlar söz sahibi yapıldı, böylece festival ileri bir nitelik kazanabildi. Bugüne kadar Antalya festivalinin üzerinde fazla durulmadı. İki yıl önce başlayan ve festivalde bu yıl da sürdürülen mücadele, toplum yapısını sarsan genel mücadelenin küçük bir yansımasından başka bir şey değil. Şimdilik bu savaş ilericilerin zafiri ile sonuçlandı.

● Peki seks filmleri...?

● Seks filmleri salgınının önemi gereğinden çok abartılıyor bence. Genellikle üst yapıya ilişkin sorunlar daha ilgi çekici. Batılı ülkelerde de böyle bu. Örneğin, ekonomik sömürünün kolayca farkına varılmayabilir. Ancak ahlak değerleri konusunda zorlayan, bu alanda köklü değişikliklere yönelik atak çıkışlar yığınların daha çok ilgisini çekebilir. Bugün Türk seyircisinin sömürüldüğü tartışılmaz bir gerçek. Bunun yapılaş biçimleri çeşitli. Halkın beğenisinin düzeyi düşürülüyor. Toplumsal olaylarla kurabileceği ilişki yokediliyor. Bu anlamda sömürü yıllardır devam ediyor. Bütün bunlara aldırmanın şimdi seks filmleri nedeniyle ortaya çıkması elbette bize yapay ve geç kabınmış bir çıkış olarak görünüyor.

Bütün dünyada görülen bir salgın, toplumumuzun kendine özgü koşulları dolayısıyla daha çok ilgi çekiyor, daha çok tahribat yapıyor. Gerek batıda, gerekse bizde seks sorunu toplumsal planda çözümlenmiş değil. Bu çözümsüzlük içinde seks filmlerine olağan gözle bakmak gerekli. Bunlar sekse yaşamda tuttuğu yeri verme amacında değil, bazı duygular en ilkel biçimiyle sömürülmek isteniyor. Daha önceki kötü filmlerle zaten kökünden sarsılan estetik duygusu tamamen bir kenara atılmak isteniyor.

Sinemada toplum yararına olumlu bir çizgiye gelinmesi istiyenlerin bu çizgiyi onaylaması zaten beklenemez. Ancak elbette sel gider kum kalır. Uzun dönemli düşündüğümüzde bu filmlerin tek yararı, yapay bir burjuva ahlakının yıllardır getirdiği kalıpları sarsmasıdır. Ancak ileride sekse toplumda gerçekten işgal ettiği yer kadar sinemada verildiğinde seyirci buna hazırlıklı olacaktır.

● Sinemanın bir üstyapı kurumu olduğunu söylemiştiniz. Bu açıdan, toplumsal yapıyla sinema arasındaki ilişkileri değerlendirir misiniz?

● Türkiye'deki iktidarlar, yıllar boyunca, sinemaya görünüşte eğilmemişlerse de aslında fazlasıyla eğilmişlerdir. Çünkü sinemaya hiçbir olumlu katkıda bulunmadıkları gibi, sinemanın özgürce halkın sorunlarına eğilmesini engellemişler, sinemada burjuva anlamda dahi demokrasilere özgü bir sansür yerine, sinemanın üzerinde faşist İtalya'dan alınmış ağır bir sansür uygulamışlardır. Demek ki iktidarlar sinemanın bir kitle iletişim aracı ve bir sanat olarak ne denli etkin bir araç olduğunu kavramışlardır. Ve bu sanata toplum yararına işlemek için gerekli özgürlüğü vermemek için ellerinden geleni ardlarına koymamışlardır. Dolayısıyla bir sinemanın nefes aldığı ortam olan sansürle o ülkenin siyasal yapısı arasında dolaysız bir ilişki var.

Bugün Türkiye'de, toplum yapısını sürdürmek isteyen, yıllardır ileri sürdükleri sennaye birikimi gerekçesiyle işçi ve emekçi sınıfların anayasal haklarını ortadan kaldıran bir iktidar dönemi yaratmak isteyen egemen güçlerle, toplum yapısını kökünden değiştirmek isteyen devrimci güçler arasında bir mücadele var. Türk sinemasında da mücadelesini devrimci kesimde veren belirli elemanlar var. Ancak, bu elemanlar, kendileri de Türk sineması içinde profesyonel olarak çalışan kişiler olmaktan doğan bir mantıkla bu sinemaya karşı dışardan mücadele veren güçlerle aynı düzeye gelemiyorlar zaman zaman. Bu nedenle, Türk sinemasının içinde bu sinemaya karşı mücadele veren güçlerle, dışında bu sinemaya karşı mücadele veren güçler zaman zaman birbirlerinden ayrılıyorlar.

Somut olarak, Türk sinemasında bugün tam anlamıyla bir sennaye birikimi yok. Diğer bir deyişle, Türk sinemasında gelişmiş bir kapitalist yapı da değil, kapitalizm öncesi bir yapı yaşanıyor. Bu sinemanın düzeni, tefecilerin, bonocuların elinde çağdışı gerici bir düzen. Türk sineması içindeki bazı devrimciler, biz bu yapıya karşı mücadele edelim, gerçek patronları koruyalım, onlarla işbirliğine gidelim diyorlar. Sinemanın toplumsal ölçüde gelişmesini isteyenlerin bunu ihtiyatla karşılamaları gerekli. Nasıl Türkiye'de geri ve çarpık bir kapitalizm var diye kapitalizmin gelişmesine yardımcı olunmayacağı gibi, sinemada da kendi ayakları üzerinde zor duran sağlıklı yapıyla mücadele edilmeli. Bu sinemanın sağlıklı bir kapitalist aşamaya geçmesinden çok, zaten sonu yaklaşan bu sinemanın yıkılması için çalışmak gerekli. Bu mücadelede Türkiye'deki devrimci mücadelenin bir uzantısı; bu iki mücadelenin diyalektik biçimde birbirini tamamlayacak biçimde gelişmesini sağlamak gerek.

● Bu açıdan 1976'dan neler beklenebilir?

● Türk toplumunun gelişmesinden neler beklenebilirsek, aşağı yukarı onu. Nasıl 1975 yılında bütün artan faşist baskılar, tüm halk kesimlerinde bir bilinçlenmeye, ileri bir örgütlenmeye ve geçmiş hatalara düşülmemesine yardımcı olduysa 1976 içinde bu gelişmeyi beklemek gerekir. Aynı şeyin sinemada da yansımaları için hiçbir neden görmüyorum. Yılmaz Güney hapisten çıkacak ve çalışmalarına başlayacaktır. Genç kuşaklar sinemamızdan esirgedikleri katkılarını sinemamıza artık mutlaka vermeye başlayacaktır. Kişilerin ve kurumların etrafında yepyeni bir kuşağın sinemamızı yeni sahipleri olarak işbaşına geleceği ve sinemamızı içinde bulundukları faşisten daireden kurta mcağına kişisel olarak inanıyoruz.

1975'İN ŞİİR KİTAPLARI

Mesut Odman

Şiirin dergilerde soluk alıp verdiği söylenir. Kitap satışlarının, edebiyat ve hele şiir kitapları satışının genellikle çok düşük düzeylerde geliştiği Türkiye için de geçerli bir söz bu. Ama bu yazı, böyle bir eksikliği göze alarak, yalnızca 1975 yılında yayımlanan önemli şiir kitapları üzerinde durmayı amaçlıyor. Bunlar, üç şairin üç yeni kitabı.

1975'in şiir kitaplarından söz edilirken, Hasan İ. Dinamo'nun "Sürgün Şiirleri"ne de değinilmelidir. Ama bu şiirler, Dinamo'nun söylediğine göre, 1945-49 yıllarında yazıldığı için, bu yazının dışında kalıyor.

Geçtiğimiz yılda önemli çeviri şiir kitapları çıktı. (Halk ve Demokrasi Şiirleri -II, Aragon, Neruda ile akla gelenler.) Bunlar da yazının kapsamı dışında.

DERSİM

Kemal Burkay'ın ikinci şiir kitabı olan *Dersim*, (1) 1975'in Ağustos ayında yayımlandı. Kasım ayında ikinci baskısı yapıldı. Türkiye'nin yayın hayatında önemli bir olay. Nâzım Hikmet'in kitaplarıyla Ahmed Arif'in tek kitabını, belki bir de birkaç şairin bazı kitaplarını ayrı tutarsak, bir şiir kitabının bu kadar kısa sürede iki baskı yapması ülkemizde pek rastlanmayan bir durum.

Kemal Burkay, siyasal mücadelenin içinde olan bir sanatçı. Denebilirse, siyasal mücadelenin içinde yetişmiş. Bu özelliği, hemen bütün şiirlerinde görülüyor ve ona kazanç sağlıyor, duru, açık, sağlam sözler söyletiyor: "Ozanca sevdim karlı dorukları/ Engin göğü, çakıl taşını/ Bileklerimde zincirlerle özgürdüm/ İnsanlar içindi kavgam/ Çiçekleri büyütür ölümüm". "Yenik değiliz/ Boşa gitmedi çaktığımız acılar/ İlk yaz yağmurlarıyla yeşeren/ Tohumlara bak/ Bir yangın gecesini andran/ Sesleri dinle/ Savaş alanında çarpışanlar var".

Ancak, bu kitaptaki şiirleri okurken takıldığım bir noktadan söz etmeliyim. Bu şiirlerde çok yinelenen birkaç sözcük var. Örneğin, "kurşun" sözcüğü onbeş şiirde, "namlu" sözcüğü dokuz şiirde, kimselerinde birkaç kez, yineleniyor. Bunların hep aynı imge yüküyle karşımıza çıktığını, hemen her durumda benzer görüntüler canlandırdığını sanıyorum. Biçim açısından bakıldığında, bunun bir tikanıklığa, bir çeşit kısırlığa yol açtığı söylenebilir. Ayrıca, öz açısından yanılığın izlenimleri de doğurabilir. Yalnız, bu nokta üzerinde yeterince düşünmüş değilim. Bu nedenle, şu son söylenenleri bir saptama olarak bırakmak gerekir.

Kemal Burkay'ın ilk şiir kitabı *Prangalar*, 1967'de yayımlandı; ikinci kitabı *İelli sekiz şiiri* bir araya getiriyor. Yetkin şiirler var bunların arasında. Devrimci bir duyarlılığa yaslanıyorlar. Direnmeyi, kavgayı, umudu söyleyen şiirler. Ana, Burkay'ın biçim üzerinde her zaman uzun boylu durmadığı anlaşılıyor. Bazı şiirlerin dize kuruluşları, sözcükleri seçimi biraz savruk; zaman zaman bir özen eksikliği seziliyor. (Ömek: "Sevgilerin, bebeklerin, güllerin öcüsü/ Amerika Amerika"; "Kuşlar geçer Vietnam Vietnam"; "Onun için yaşarız gelecekte/ Gestapo adamsız ve putsuz"). Ayrıca, bazı şiirlerin, sağlam sahici bir duyarlılığa dayanmadıkları için iğreti ve bir parça zorlama kaldıklarını sanıyorum. (Öcü, Amerikan Askerininin. Türküsü, Emesto Che Guevera, Tırnaklarım Uzak, vb.)

Burkay, Türkiye'deki sosyalist gerçekçi geleneği izleyen, onu sürdüren, ona uzak düşmeyen bir şair. Çok zengin olmasa bile, sıcak imgelerle kuruyor şiirlerini. Söyleyişi, sık sık benzetmelere baş vuruşu da, onun, hiç değilse bazı açılardan, sosyalist gerçekçi şiirimizin çıkışındaki noktanın çok uzağında olmadığını gösteriyor. Hatta, örneğin şu dizelerde Nâzım söyleyişinin izlerini seziyorum ben: "Akasya dalı/ Dikenli tel donmuştu/ Penceremde buz çiçekleri/ Dicle nehri donmuştu".

Kemal Burkay iyi bir şair; *Dersim*'de güzel şiirler var. Devrimcinin Türküsü, Yenik Değiliz, Dayanmak, Benim Kaçınılmaz Maceram, Türkçe'nin unutulmaz şiirleri arasına girecek güzellikte.

"YAŞAMI SAVUNMAK"

Kemal Özer, 1951'den beri şiirlerini yayımlıyor. *Sen de katılmalsın Yaşamı Savunmaya* (2) onun altıncı kitabı. 1963'te yayımlanan üçüncü şiir kitabından sonra, uzun süren bir suskunluk dönemine girmişti. 1968'de onun üzerine yazılmış bir inceleme yazısı şöyle bitiyordu: "Kuşağının biçim ustasına, en duygulu klasik ve güçlü şairine yazdığım bu yazı onun yeniden şiir ortamına dönmelerini sağlarsa, o bunu bir çağrı kabul ederse çok sevinirim." (3) Herhalde bu çağrının ve ilk şiirini, yanılmıyorsam, Mayıs 1972'de yayımladı. 1973'de çıkan *Kağanın Yüreği* adlı kitabı için şöyle diyordu: "... Yaşama bakışım, dünyayı kavrayışım, onu artık sürekli bir kavga olarak nitelendiğimi özetliyor. Şiir de bu kavganın bilincini vermekle yükümlü olmalı. İçinde bulunduğumuz durumun, yaşadığımız olayların düşlediğimiz geleceğin ne olduğunu, nasıl olacağını sezdirmeli, giderek kavratmalı. Bu yüzden güncel olanı yakından izlemeli. Güncel somutlamalı... Şiir, kavganın bir parçasıdır". Yeniden yazmağa başladığından beri, bu söyledikleriyle tutarlı bir şiir yazarı Kemal Özer. Yazılmasını önerdiği şiirin yaratması beklenen sakıncalar ortaya çıkmasına ve bunlar bir aralık küçümseme amacıyla kullanılmasına rağmen, o önerdiği yolu izledi. Kemal Özer, şimdiye kadar şiirden uzak durmuş, ama şiir okuyucusu olmaları şiire çok şeyler kazandıracak insanların okuduğu bir şairdir bugün. Güvercinlere neden inanılmayacağını anlatıyor onlara, işçi sınıfımızın Haziran günlerini şiire ve belleklere geçiriyor, 12 Ekim seçmenlerine şiiriyle siyasal bildiriler taşıyor.

Kemal Özer'in üç-dört yıldır yazmayı denediği şiir, küçümsenecek ya da karalanacak bir şiir değil. Tam tersine, önemli ve gerekliliği vurgulanmalı. Ama, barındığı ve bugüne kadar geniş ölçüde ortaya çıkardığı tehlikeler de belirtilmeli. Şu anda bunların en önemlisi, kuruluk ya da aşırı didaktizm eğilimi olarak gösterilebilir. Bunun için tek tek örnek vermenin gereği yok; bütün şiirlerde bulunabilir böyle bölümler. Zaten şairin bilinçli olarak yaptığı bir seçme bu. Ancak bu yaklaşımı, şiirin şiir olmaktan gelen gücünü yok edecek sınırlardan uzak tutmak gerek. Böyle bir aşırılık, şiirin gücünü önemsiz bulmaktan doğar, o zaman da, yapılacak işi şiire yapmanın bir anlamı kalmaz. Bunlar, genellikle bilinen ve kabul edilen doğrular. Gene de, her zaman hatırlanmaları zorunlu.

Bunca yıllık şiir iççisi Kemal Özer'in bu gün; işin üstesinden gelecek yeteneği ve kararlılığı vardır. Şiirleri söyleyen de o değilmi? "Türkü silâh olmalı ağzında/ silâh olmalı elinde bilgi/ yüreğinde inanç silâh olmalı/ neresinde olursa olsun dünyanın / insandan esirgedikçe düşman/ savunulmasını yaşamı".

"BEDREDDİN ÜZERİNE"

Hilmi Yavuz'un ikinci kitabı olan *Bedreddin Üzerine Şiirler*, (4) üç bölümde toplanmış yirmi altı şiirden oluşuyor. Yavuz, özellikle ilk bölümde, eski sözcüklerde birleşmiş imge yüküne dayanıyor; o sözcükleri söylemekten bir tat alıyor sanki. (Yok hükümdür, vakt irişir, vâridât, huruc, musahib, mülhid, hüma, ruzigâr, vb.) Ancak, bu sözcükleri, Bedreddin üzerine şiirlerin özünün gerektirdiği ya da onların bu öze uygun düşüğü de söylenebilir.

Bu kitaptaki şiirlerde de bir sözcük dikkatimi çekti: Yirmi altı şiirin on birinde, kimilerinde birkaç kez, "hüzün" sözcüğü geçiyor. "Anahtar sözcükler" aramak değil yetimim; ama, *Dersim*'le ilgili olarak söylediğim gibi, bazı sözcükler, kitabı ilk okuyuşta öne çıkıyor.

Yukarıda değindiğimiz şiirlerin ikisinden de değişik bir söyleyiş tadı var Bedreddin'de. Kendini hemen ele vermeyen, ama ilk okunuşta bile, şiir söyleme tavrıyla insanı kavrayan şiirler bunlar.

Kitabın en güzel şiirlerinden biri olan "birinci Mehmed"den şu dizeleri buraya aktaralım: "kuşlarla akan ıpeği/ göllerde uçan çınıy/ ve sevdayı, umarsız kına çiçeği/ gibi bölüşen onlardı, lala/ Bedreddin yaşıyor hâlâ".

VE ÖTEKİLER

Özdemir Asaf'ın, *Çiçekleri Yemeyin* adlı bir şiir kitabı çıktı. "Kuramsal Ortam" başlığını taşıyan şiirin ilk bölümü şöyle: "Ne zaman, ora'sı dense, / Aklıma burası gelir./ O bunu benimce bilse./ Yet nasıl oraya gider./ Orası kiminle gelir." Çiçekleri yiyen-yok ama, Özdemir Asaf şiiri yemiş galiba.

1975'in sonlarına doğru Behçet Necatigil'in *Kasreler Akları* yayımlandı. Necatigil'in ne yaptığını bilen ve yazdıklarını okuyan kaç kişi var acaba bu ülkede?

İmana gelmiş bir münafığın son yazdıklarını toplayan *Cinayetler Kitabı* için söylenebileceklerin bir bölümünü ise, aşırı bir sevgiyle de yaklaşıp, Atal Behramoğlu söylemişti. (5)

Bitirirken, bir de, iki genç şairin adlarından söz etmek gerek: Erol Çankaya ve Yaşar Miraç. Birincisi, yanılmıyorsam, 1975'ten önce de şiir yayımlamıştı ikincisinin ilk şiirleriyse yılın sonlarına doğru çeşitli dergilerde yayımlandı. Önümüzdeki yıllarda, bu şiirlerin şiirlerini daha da geliştirmeleri beklenmelidir.

(1) K.Burkay, *Dersim*, 1.Baskı, Toplum Yayınevi, Ankara, Ağustos 1975.

(2) K.Özer, *Sen de katılmalsın Yaşamı Savunmaya*, Cem Y.Evi, İst.,1975

(3) D. Hızlan, "Kemal Özer", *Papirüs*, sayı 23,s.54

(4) H.Yavuz, *Bedreddin Üzerine Şiirler*, Cem Y.Evi, İstanbul, 1975

(5) A.Behramoğlu, "İsmet Özel Üzerine," *Militan*, sayı 11, Kasım 1975

SENDİKACILIK İŞÇİ SINIFI BİLİMİ DOĞRULTUSUNDA YAPILMALIDIR

● EĞER SADECE SENDİKAL MÜCADELE İLE YETİNİRSEK, İŞÇİ SINIFINI DAR BİR ALANA HAPSETMİŞ OLURUZ. ONUN BAŞKA YERLERDE UMUT ARAMASINA YOL AÇARIZ. BAŞARISIZLIĞA MAHKUM BÖYLE BİR ANLAYIŞ BİZİM DEVRİMCİ SENDİKACILIK ANLAYIŞIMIZLA BAĞDAŞMAZ. İŞÇİ SINIFI KENDİSİNİ KURTARACAKTIR. VE İŞÇİ SINIFI EĞER İKTİDARA SAHİP OLURSA KURTULACAKTIR. KENDİ SOSYALİST DÜZENİNİ KURABİLİRSE KURTULACAKTIR.

● Son günlerde işverenler sık sık sendika enflasyonundan şikayet eder oldular. Bildiğimiz kadarıyla, ülkemizde işçi sendikalarının sayısı azalırken, işveren sendikalarının sayısı artmaktadır. Hal böyleyken, işverenlerin bu şikayetlerini neye yormalı?

● İşverenler, işçi sınıfı hareketindeki gelişmeleri, devrimci sendikaların güçlendiğini görüyorlar. Endişeleri, şikayetleri bundandır. Bel bağladıkları sarı sendikacılık, işçileri politikanın dışında tutmayı amaçlayan Amerikan tipi sendikacılık, işçi sınıfı içinde tutunamaz oldu. Bugün ülkemizde iki sendikal akım var. Birincisi, demin değindiğim sarı sendikacılık. Politikasını, işçilerle işverenlerin kader birliği, sınıf uzlaşmacılığı temelinde oturtan, sömürüyü gözlerden gizleyen sendikacılık anlayışı. Bu akım bir zamanlar işçi sınıfımızın üzerinde tekel kurmuştu. Bugün artık geriliyor, etkisizleştiriliyor, çıhlaşıyor. İkincisi ise, her bakımdan bunun tam tersi özelliklere sahip. Politikasını sermaye sınıfına karşı mücadele temelinde oturtmuş, işçilerin politize olmalarını sağlayan devrimci sendikacılık anlayışı. Bu akım her gün güçleniyor, sarı sendikacılığın hakkından geliyor. İşverenlerin feryadı, bu ilerici akımın gittikçe güçlenmesindedir. Yoksa, sendikaların çok olması, işçilerin bölünmesi, işverenlerin karşısında güçsüz kalması demektir ki, işverenler bu durumdan ancak memnuluk duyarlar. İşverenlerin konuya yaklaşımı, işçiler açısından hayırhah bir tutumdan ileri gelmiyor. Onlar, işçiler bölünüyor, güçsüz kalıyor diye şikayet etmiyorlar. İşverenler, kendi sınıfsal çıkarları açısından konuya yaklaşıyorlar. Bütün mesele budur.

● Bir de, yeni sendikalar kanunu düşünülmüştü.

● Evet. Son zamanlarda sendika enflasyonu denen şeyin çok sözü edilir olması da, bu düşünülen kanuna bir gerekçe hazırlamak istenmesindedir. Ne biçim gerekçe, anlaşılır şey değil. Gerçekten, sendikaların çok olması, işçilerin bunların arasında dağılması, işçi sınıfının birliği açısından zararlı, güç azaltan bir durum. Ama, işverenlere bundan ne. Bu, işçilerin sorunudur. Bakın, referandum diye bir olgu var. Lüzumsuz sendikaları tasfiye ediyor, işçileri güçlü sendikalarda, işçiden yana sendikalarda topluyor. Sendika enflasyonu denen şeye tek ve geçerli çözümü getirecek olan referandumdur.

● Sendikalar kanununda yapılacak değişikliklerle ilgili olarak görüşlerini tespit eden Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, referandum yerine "Merkez Sendikalar Bürosu" öneriyor. Bu öneri çözüm müdür?

● İşverenler açısından, belki. Zaten, işverenlerin referandumdan başka ne olursa önermeleri tabiidir.

Henüz yeterli bir açıklama yapılmadı konuyla ilgili olarak. Ama, önerinin ardındaki niyet, önerinin özü ve özeti, sendikaları sermayenin, kibar deyimiyle işverenlerin, denetiminde, güdümünde tutmaktır. Bu kanun çıkar mı, ayrı mesele. İnsan, 15 - 16 Haziranı düşünüyor. Her neyse, İşverenlerin sendikaların çokluğundan bu kadar şikayet etmeleri anlaşılabilir bir şey, eğer meseleyi iyi niyetle yorumlarsak. Koy sandığı ortaya, işçi versin oyunu, bak bakalım ne çıkıyor sandıktan. Çözüm bu kadar basitken, meseleyi dallı budaklı hale getirmenin anlamı ne? Pratik, çok geçerli, kolay, sade bir çözüm yolu bulunduğunu ispatlamışken, karışık yollara ne gerek var?

● Bu büronun işleyişi açısından...

● İşleyiş açısından bile ele alsak, bir sürü pürüz ortaya çıkıyor. Önerilen merkez sendikalar bürosunda hükümeti, işverenleri ve sendikaları temsil edecek kişiler bulunacaktır. 700'den fazla sendikamız bulunduğu ülkemizde, bu büroda temsil edilme nasıl olacak? Her sendikamızın temsilcisi mi bulunacak? İşkolu esasına göre mi temsil edilecek sendikalar? Yoksa konfederasyon esasına göre mi? Birinci ihtimal ülkemiz şartlarında imkansız. İşkolu esasına göre temsil edilme sözkonusu ise, bu da mümkün değil. Size bir örnek vereyim: Bugün İstanbul'da madeni eşya iş kolunda 36 sendika var. Bunlardan hangisi sözü edilen büroda temsilci bulunduracak? En çok üyesi bulunan sendika temsil edecek deniyorsa, çoğunluk tespiti nasıl yapılacak? Referandumla mı? Birden fazla sendikamızın 'en çok üyeye ben sahibim' diye ortaya çıkması mümkün. Geçmişte bunun örneklerini gördük. Yok eğer konfederasyonlar temsilci bulunduracaklar deniyorsa, bağımsız sendikaları kim temsil edecek? Sorunun bir yanı bu. İkinci yanı ise, hiç şüphesiz, çok daha önemli. Diyelim ki, saydığımız ihtimallerden biri geçerli oldu, veya aklımıza gelmeyen bir başka yol bulundu, büro çalışmaya başladı. Hükümet temsilcisi, işveren ve sendika üçlüsü masa başına oturdular. Bu üçlü nasıl çalışacak? Hükümet temsilcisi, ekonomik iktidarı, dolayısıyla siyasal iktidarı ve hükümeti elinde tutan işverenden bağımsız hareket edebilecek mi? Sözü kısası, işverenlerin önerisi, işçiler açısından bir çözüm olarak kabul edilemez. Biz, çok daha sade, çok daha basit, çok daha geçerli bir yol öneriyoruz: Referandum. İşçi sınıfının sendikal mücadelelerini sarı sendikalarla denetim altına alamayan, referandumun nasıl sonuçlar verdiğini gören işverenler, şimdi bir tedbir olarak kendilerinden yana yontacak çözümler

öneriyorlar. Bugünkü uygulamayı, referandumu, değişik kombinezonlarla daha geriye götürmek istiyorlar.

● İşverenlerin bir de ücretleri döndürme talepleri var.

● Evet. İşçi ücretleri çok artırmış da, hayat bunun için pahalılanıyormuş. Bu demagoji kimseyi aldatamıyor.

● Günümüz Türkiye'sinde sendikalara düşen görevler nelerdir?

● Sendikaların diğer demokratik kitle örgütlerinden farklı bir yanı var. Sendikalar tam bir sınıf örgütüdür. Bir de buna, toplumun temel sınıflarından birini bünyesinde barındırdığını eklersek, sendikaların ne denli önemli bir güce sahip oldukları kolayca anlaşılır. Ama bu nesnel durum kendi başına bir yeterlilik değildir. Ekonomisi dışı bağımlı, emperyalizmin askeri - politik - kültürel her türlü etkisi altında olan ülkemizde, sendikalara büyük görevler düşmektedir ve sendika yöneticileri bunun bilincinde olmalıdır. Anti - faşist, anti - emperyalist mücadelede işçi sınıfının birliği onun politik örgütünün güçlülüğü, diğer sınıf ve tabakalarla güçbirliği gibi temel konularda sendikaların büyük görevler düşmektedir. Ancak, sendikaların bu görevlerini yerine getirebilmelerinin ilk şartı, üyelerinin ekonomik hak ve taleplerini azami ölçüde karşılayabilmelerine bağlıdır. Bunu yapamayan sendikaların üyelerini harekete geçirebilmeleri mümkün olamaz. Sendikacılar, sendikacılığı işçi sınıfının bilimi doğrultusunda yapmalıdırlar. Eğer işçi sınıfı hareketini dar bir çerçeveye içine hapsetmek, işçi sınıfını nihai kurtuluşu götürececek çizgiden ayrı düşmek istemiyorlarsa...

● Son söylediklerinizi biraz daha açar mısınız?

● Eğer sadece sendikal mücadele ile yetinirsek, işçi sınıfını dar bir alana hapsetmiş oluruz, onun başka yerlerde umut aramasına yol açarız. Başarısızlığa mahkum böyle bir anlayış, bizim devrimci sendikacılık anlayışımızla bağdaşmaz. İşçi sınıfını kendisi kurtaracaktır. Ve işçi sınıfı eğer iktidara sahip olursa kurtulacaktır. Kendi sosyalist düzenini kurabilirse kurtulacaktır. İşçi sınıfı iktidara kendi Partisi ile gelir, sendikalarla değil. Bu bakımdan, devrimci sendikacılık, üç - beş sendikacının devrimci olmasıyla değil, sendika kadrolarının devrimci, Partili işçilerle donanmasıyla mümkündür.

● Bir sendikacı olarak gelişmeleri nasıl görüyorsunuz, son söylediklerinizin bakımından. Umut verici mi?

● Hiç şüphe yok, öyle.